

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om statsunderstöd för utvecklande av företagsverksamhet 2021–2028

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås att det stiftas en lag om statsunderstöd för utvecklande av företagsverksamhet 2021–2028. Genom den föreslagna lagen upphävs lagen om statsunderstöd för utvecklande av företagsverksamhet.

Syftet med propositionen är att skapa klarhet i, effektivisera och förbättra slagkraften i det understödssystem som är avsett för utvecklande av företagsverksamhet. De centrala delarna i propositionen hänför sig till att programperioden 2021–2027 för Europeiska unionens regional- och strukturpolitik inleds 2021.

Huvuddragen i regleringen förblir oförändrade. Understödssystemet utgörs enligt förslaget fortfarande av två understödsformer, nämligen understöd för utvecklande av företag och understöd för utvecklande av verksamhetsmiljön. Genom understöden enligt den föreslagna lagen främjas den ekonomiska tillväxten, sysselsättningen, företagens innovationsverksamhet och konkurrenskraft samt andra näringspolitiska mål. Strävan är att de ovannämnda målen uppnås genom att understöd beviljas särskilt för tillväxt i och utvecklande av små och medelstora företag. Vid beviljandet av understöd beaktas målen för Europeiska unionens regional- och strukturpolitik och den nationella regional- och strukturpolitiken samt konkurrensaspekter.

Understödsprogrammen enligt den föreslagna lagen används för genomförande av programmen för Europeiska unionens regional- och strukturpolitik under den programperiod som inleds 2021. Dessutom kan understödsprogrammen användas för understöd som finansieras enbart med nationella medel.

Lagen avses träda i kraft hösten 2021. Bestämmelser om ikraftträdandet utfärdas genom förordning av statsrådet. Lagen föreslås vara temporär och gälla till och med den 31 december 2028.

INNEHÅLL

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL	1
MOTIVERING	3
1 Bakgrund och beredning	3
2 Nuläge och bedömning av nuläget	3
2.1 Nuläge	3
2.2 Utvärdering av understöd för utvecklande av företag	9
2.3 Utvärdering av strukturfondsprogrammet 2014–2020	12
3 Målsättning	13
4 Förslagen och deras konsekvenser	14
4.1 De viktigaste förslagen	14
4.2 De huvudsakliga konsekvenserna	16
5 Remissvar	20
5.1 Svar på begäran om utlåtande	20
5.2 Utlåtande av rådet för bedömning av lagstiftningen	24
6 Specialmotivering	25
7 Bestämmelser på lägre nivå än lag	52
8 Ikraftträdande	53
9 Verkställighet och uppföljning	54
10 Förhållande till andra propositioner	54
11 Förhållande till grundlagen samt lagstiftningsordning	55
11.1 Överföring av offentliga förvaltningsuppgifter på andra än myndigheter	55
11.2 Skydd för personuppgifter, privatlivet och hemfriden	55
11.3 Jämlikhet och principerna om god förvaltning	59
11.4 Näringsfrihet	60
LAGFÖRSLAG	62
Lag om statsunderstöd för utvecklande av företagsverksamhet 2021–2028	62

MOTIVERING

1 Bakgrund och beredning

Propositionen har samband med att programperioden 2021–2027 för Europeiska unionens regional- och strukturpolitik, nedan också *programperioden*, inleds under 2021.

Propositionen har beretts vid arbets- och näringsministeriet. Som en del av beredningen ordnades det för intressentgrupperna den 12 mars 2020 ett informations- och diskussionsmöte om reformen av lagen om företagsstöd. I mötet deltog företrädare för följande aktörer: Finlands näringsliv rf, Närings-, trafik- och miljöcentralen i Södra Savolax, Iisalmen Teollisuuskylä Oy, Centralhandelskammaren, Kuopio stad, Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry, Owal Group Oy, Närings-, trafik- och miljöcentralen i Norra Österbotten, Finlands Fackförbunds Centralorganisation FFC rf, Finlands Kommunförbund och Företagarna i Finland rf. Under mötet gick man igenom målen och tidtabellen för lagreformen samt de preliminära resultaten från utvärderingen av understöd för utvecklande av företag.

Utlåtanden om propositionen har begärts av justitieministeriet, finansministeriet, jord- och skogsbruksministeriet, justitiekanslersämbetet, närings-, trafik- och miljöcentralerna, närings-, trafik- och miljöcentralernas samt arbets- och näringsbyråernas utvecklings- och förvaltningscenter, dataombudsmannen, landskapsförbunden, Finlands Kommunförbund rf, Finlands näringsliv rf, Palvelutyönantajat ry, Teknologiindustrin rf, Maa- ja metsätaloustuottajain keskusliitto MTK ry, Finlands Fackförbunds Centralorganisation FFC rf, Akava ry, Tjänstemannacentralorganisationen STTK rf, Centralhandelskammaren, Företagarna i Finland rf, Finlands Regionala Utvecklingsorganisationer rf, Finnvera Abp, Innovationsfinansieringsverket Business Finland, Livsmedelsverket samt Skatteförvaltningens enhet för utredning av grå ekonomi. Begäran om utlåtande offentliggjordes den 1 juli 2020 också på webbplatsen utlatande.fi. Utlåtandena skulle lämnas in senast den 17 augusti 2020. Remisstiden var något kortare än vad som rekommenderas, eftersom lagförslaget inte innehåller några betydande ändringar av de gällande bestämmelserna.¹

2 Nuläge och bedömning av nuläget

2.1 Nuläge

Understöd för utvecklande av företag och understöd för utvecklande av företagens verksamhetsmiljö enligt lagen om statsunderstöd för utvecklande av företagsverksamhet (9/2014), nedan även *lagen om företagsstöd*, har i huvudsak använts för att genomföra Europeiska unionens strukturfondsprogram under den programperiod som inleddes 2014. Dessutom har det varit möjligt att använda stödprogram för att genomföra projekt som finansieras med enbart nationella medel.

Understöd enligt lagen om företagsstöd har under programperioden 2014–2020 beviljats 5 843 företag och 199 icke-vinstsyftande sammanslutningar till ett belopp av totalt cirka 700 miljoner euro för utvecklingsprojekt. Ett beviljat understöd innehåller både rent nationell finansiering och finansiering från Finlands strukturfondsprogram Hållbar tillväxt och jobb 2014–2020. Av de beviljade understöden uppgick finansieringen från strukturfondsprogrammet till cirka 588 miljoner euro, det vill säga 84 procent. Det uppskattades att cirka 31 000 nya arbetsplatser

¹ Beredningsmaterialet finns tillgängligt på projektets webbplats på adressen <https://tem.fi/hankesivu?tunnus=TEM108:00/2019>.

kommer att uppstå när företagens utvecklingsprojekt förverkligas. Ökningen av omsättningen i de understödda företagen uppskattades uppgå till cirka 9,2 miljarder euro, av vilket exportens andel bedömdes uppgå till cirka 5,8 miljarder euro. Det understöd för utvecklande av företag som har beviljats har dessutom bidragit till uppkomsten av närmare 800 nya företag. Av det beviljade understödet för utvecklande av företag riktades cirka 97 procent till små och medelstora företag som sysselsätter färre än 250 personer. Huvudparten, det vill säga cirka 75 procent av det beviljade understödet, riktades till små företag som sysselsätter färre än 50 personer. Granskat enligt näringsgren genomfördes cirka 44 procent av de finansierade projekten av företag inom servicebranschen, det vill säga projekten genomfördes främst av företag som erbjuder tjänster till affärslivet. Granskat enligt region riktades cirka 65 procent av understöden enligt lagen om företagsstöd till Östra och Norra Finland. Med understöd för utvecklande har granskat både i euro och enligt projektantal understötts främst projekt som har samband med tillväxt, innovationsverksamhet och internationalisering. Understödet för utvecklande har haft en effekt på genomförandet av projekten, eftersom 33 procent av understödstagarna har uppgett att understödets primära effekt är att projektet inte alls skulle ha genomförts utan understödet. I och med understödet för utvecklande har projekt kunnat genomföras i större omfattning än planerat och på en högre nivå än utan understöd. Dessutom har erhållande av understöd i vissa fall haft den effekten att projektets tidtabell har tidigare lagts.

Hur understöden för utvecklande fördelas enligt företagsstorlek och näringsgren samt enligt region och understödets effekt på genomförandet av projekt beskrivs närmare i följande tabeller i enlighet med läget i februari 2021. Den regionala fördelningen har granskats både enligt NTM-central och enligt landskap.

Tabell 1: Fördelningen av understöd för utvecklande enligt företagsstorlek

Företagets storlek	Beviljat understöd för utvecklande av företag			
	antal	antal %	euro	euro %
Mikro	3 139	53,7 %	204 188 640	31,2 %
Små	2 096	35,9 %	280 829 101	43 %
Medelstora	597	10,2 %	152 431 400	23,3 %
Stora	11	0,2 %	16 539 150	2,5 %
Alla sammanlagt	5 843	100,0 %	653 988 391	100,0 %

Tabell 2: Fördelningen av understöd för utvecklande enligt näringsgren TOL 2-siffernivå

De 20 största näringsgrenarna (2-siffernivå)	Beviljat understöd för utvecklande av företag		
	euro	euro % totalt av det beviljade understödet	antal
25 Tillverkning av metallvaror (utom maskiner och apparater)	122 894 010	19 %	867
16 Tillverkning av trä och varor av trä, kork, rotting o.d. (utom möbler)	71 803 057	11 %	251
62 IT-tjänster	43 372 491	7 %	730
28 Tillverkning av övriga maskiner	39 219 433	6 %	334
55 Hotell- och logiverksamhet	28 817 674	4 %	129
10 Livsmedelsframställning	22 998 568	4 %	123
26 Tillverkning av datorer, elektronikvaror och optik	22 222 911	3 %	173
71 Arkitekt- och teknisk konsultverksamhet; teknisk provning och analys	17 328 696	3 %	244
93 Sport-, fritids- och nöjesverksamhet	16 896 538	3 %	72
46 Parti- och provisionshandel (utom med motorfordon)	16 758 942	3 %	231
23 Tillverkning av andra icke-metalliska mineraliska produkter	16 225 451	2 %	83
27 Tillverkning av elapparatur	14 884 659	2 %	111
22 Tillverkning av gummi- och plastvaror	13 818 991	2 %	142
32 Annan tillverkning	12 259 422	2 %	167
43 Specialiserad bygg- och anläggningsverksamhet	11 247 639	2 %	138

RP 46/2021 rd

79 Resebyrå- och researrangörsverksamhet och andra resetjänster och relaterade tjänster	11 206 982	2 %	91
29 Tillverkning av motorfordon, släpfordon och påhängsvagnar	8 197 742	1 %	52
38 Avfallshantering; återvinning	7 987 759	1 %	50
20 Tillverkning av kemikalier och kemiska produkter	7 678 199	1 %	63
11 Framställning av drycker	7 374 895	1 %	57

Tabell 3: Fördelningen av understöd enligt region

	Understöd för utvecklande företag		Understöd för utvecklande företagens verksamhetsmiljö		Sammanlagt	
	Beviljat		Beviljat		Beviljat	
	antal	euro	antal	euro	antal	euro
NTM-central/ Landskap						
NTM-centralen i Södra Savolax	959	211 264 374	23	12 402 322	982	223 666 696
Södra Savolax	231	43 668 778	7	2 095 542	238	45 764 320
Norra Karelen	326	78 437 900	4	2 762 880	330	81 200 780
Norra Savolax	402	89 157 696	12	7 543 900	414	96 701 596
NTM-centralen i Tavastland	1 125	56 117 756	72	11 832 317	1 197	67 950 073
Södra Karelen	108	7 094 493	11	1 711 132	119	8 805 625
Tavastland	172	8 557 359	9	983 265	181	9 540 624
Kymmenedalen	107	7 370 350	19	2 508 975	126	9 879 325
Päijänne-Tavastland	314	14 435 190	23	4 838 856	337	19 274 046
Nyland	424	18 660 364	10	1 790 089	434	20 450 453
NTM-centralen i Mellersta Finland	2 359	177 843 376	27	6 279 156	2 386	184 122 532

RP 46/2021 rd

Södra Österbotten	211	19 145 580	-	-	211	19 145 580
Mellersta Österbotten	216	22 642 800	4	580 310	220	23 223 110
Mellersta Finland	400	40 584 659	6	1 932 490	406	42 517 149
Birkaland	494	24 574 172	-	-	494	24 574 172
Österbotten	318	13 410 571	6	548 197	324	13 958 768
Satakunta	261	23 501 700	7	2 723 000	268	26 224 700
Egentliga Finland	459	33 983 894	4	495 159	463	34 479 053
NTM-centralen i Norra Österbotten	1 400	208 762 885	77	17 041 289	1 477	225 804 174
Kajanaland	197	37 222 853	27	4 345 103	224	41 567 956
Lapland	453	69 016 161	18	3 078 954	471	72 095 115
Norra Österbotten	750	102 523 871	32	9 617 232	782	112 141 103
Alla sammanlagt	5 843	653 988 391	199	47 555 084	6 042	701 543 475

Tabell 4: Understöd för utvecklande enligt beviljandegrund under programperioden 2014–2020

Primär beviljandegrund	Beviljat		
	euro	euro %	antal
Tillväxt	261 991 518	37 %	1 671
Främjande av innovationsverksamhet (inklusive att skapa ny affärsverksamhet)	176 735 427	25 %	1 640
Internationalisering	114 639 977	16 %	1 688
Energi- och materialeffektivitet	82 345 639	12 %	393
Produktivitet	46 458 202	7 %	412
Stärkande av kompetensen	19 372 712	3 %	238
Alla sammanlagt	701 543 475	100 %	6 042

Tabell 5: Understödet primära effekt på genomförandet av projekt, understöd för utvecklande av företag och understöd för utvecklande av företagens verksamhetsmiljö (baserar sig på understödstagarnas meddelanden)

Beviljat understöd sammanlagt		Projektet genomförs på en högre nivå		Projektet genomförs i större omfattning		Projektet genomförs inte utan beviljat understöd		Projektets tidtabell tidigare läggs	
antal	euro	antal	antal %	antal	antal %	antal	antal %	antal	antal %
6 042	701 543 475	1 349	22 %	2 004	33 %	1 985	33 %	704	12 %

I lagen om företagsstöd avsett understöd för utvecklande av företag och understöd för utvecklande av företagens verksamhetsmiljö är understöd enligt prövning. Under programperioden 2014–2020 har sammanlagt 7 626 ansökningar om understöd behandlats enligt läget i februari 2021. Det har fattats sammanlagt 1 584 avslagsbeslut, det vill säga cirka 21 procent.

Tabell 6: Avslagsbeslut enligt region

	Understöd för utvecklande av företag		Understöd för utvecklande av företagens verksamhetsmiljö		Sammanlagt	
NTM-central	Behandla t	Avslaget	Behandla t	Avslaget	Behandla t	Avslaget
	antal	antal	antal	antal	antal	antal
Södra Savolax	1 141	182	30	7	1 171	189
Tavastland	1 742	617	98	26	1 840	643
Mellersta Finland	2 769	410	31	4	2 800	414
Norra Österbotten	1 729	329	86	9	1 815	338
Alla sammanlagt	7 381	1 538	245	46	7 626	1 584

År 2020 var exceptionellt vad gäller de understöd som beviljades för företags utvecklingsprojekt. För att lindra konsekvenserna av den ekonomiska störningssituation som orsakades av covid-19-pandemin som började spridas i början av 2020 gjordes det genom statsrådets förordning (178/2020), som trädde i kraft den 3 april 2020, en ändring i statsrådets förordning om statsunderstöd för utvecklande av företagsverksamhet (716/2014) så att företag kunde beviljas understöd för utvecklande även vid marknads- och produktionsstörningar. Ansökningstiden för understöd gick ut den 8 juni 2020. Cirka 33 000 ansökningar om understöd lämnades in och understöd beviljades till ett belopp av totalt cirka 335 miljoner euro.

Beslutsfattandet om både understöd som finansieras med strukturfondsmedel och understöd som finansieras med nationella medel har koncentrerats till närings-, trafik- och miljöcentralerna i Norra Österbotten, Södra Savolax, Mellersta Finland och Tavastland, vilka ansvarar för strukturfondsärenden. Genom att koncentrera uppgifterna har man försökt säkerställa en effektiv verksamhet då resurserna blir knappare. Även den elektroniska ärendehantering och den elektroniska behandlingen av ansökningar har utvecklats under de senare åren. Dessa åtgärder bedöms ha främjat närings-, trafik- och miljöcentralernas, nedan också *NTM-central*, kostnadseffektivitet bland annat på så sätt att till exempel alla ansökningar om understöd, alla ansökningar om utbetalning och alla begäran om ytterligare information samt returneringen av ansökningar för komplettering har gjorts elektroniska. NTM-centralernas experter undertecknar dessutom alla handlingar elektroniskt, och de sänds också elektroniskt till understödstagarna.

I och med att funktionerna har koncentrerats till fyra NTM-centraler kan personalresurserna användas på ett flexiblere sätt. Dessutom kan det bedömas att koncentrationen av beslutsfattandet även har medfört att kunderna behandlas mer jämlikt, till exempel i och med att man för varje område har utarbetat en gemensam finansieringsstrategi som stöd för behandlingen av och beslutsfattandet om ansökningar om företagsfinansiering.

2.2 Utvärdering av understöd för utvecklande av företag

Arbets- och näringsministeriet har låtit göra en utvärdering av understödet för utvecklande av företag med syftet att bedöma understödets funktionsduglighet och effektivitet samt granska i vilken utsträckning de mål som ställts upp för understödet i lagstiftningen har uppnåtts och hur kriterierna för ett så kallat gott stöd har uppfyllts. Dessutom skulle utvärderingen klarlägga om det finns eventuella behov av att utveckla understödet för utvecklande av företag. Utvärderingen som gjordes av Owal Group Oy har offentliggjorts i juni 2020.²

Materialet för utvärderingen utgjordes av uppgifter om ansökningar och beslut om understöd för utvecklande av företag, av tre enkäter som gjorts bland sökande av understöd samt NTM-centralernas experter och intressentgrupper, av intervjuer, tidigare undersökningar och utredningar av understöd för utvecklande av företag samt av en workshop där man behandlade de preliminära resultaten från utvärderingen. Mängdmässigt bestod materialet av 5 542 företag som ansökt om understöd för utvecklande av företag åren 2014–2019, vilket kombinerades med material från handelsregistret, 698 företag som besvarade enkäten för företag och 56 svar på enkäten för intressentgrupper och experter. Dessutom utfördes 14 centrala intervjuer bland intressentgrupper.

² Publikationen Yrityksen kehittämisavustuksen arviointi (Utvärdering av understöd för utvecklande av företag, bara presentationsbladet på svenska) kan läsas på adressen <https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10024/162309>.

Enligt utvärderingen fungerar processerna för beviljande och utbetalning av understöd för utvecklande av företag i regel väl. Merparten av företagen upplever att ansökningsprocessen är smidig och företagen är i huvudsak mycket nöjda med det stöd NTM-centralerna erbjuder i fråga om denna process. Enligt en central observation i utvärderingen medför den ringa storleken på det beviljade understödet för utvecklande att understödets effektivitet försvagas och dess potentiella effekt begränsas.

I utvärderingen gjordes följande observationer om funktionsdugligheten hos processen för behandlingen av understöd för utvecklande och om hur målen har uppnåtts, och följande utvecklingsrekommendationer gavs:

Funktionsduglighet och effektivitet hos understödet för utvecklande och dess behandlingsprocess

Prioriteringarna för understödet för utvecklande av företag varierar regionalt och mycket olika typer av projekt och företag finansieras med understödet i olika regioner. Såväl investeringar i maskiner och utrustning som till exempel resor till mässor och marknadsundersökningar finansieras med understödet. I Östra och Norra Finland finansieras ett större antal investeringsprojekt inom industriföretag medan utvecklingsprojekt inom expertföretag betonas i Södra och Västra Finland. NTM-centralerna har stor prövningsrätt vid styrningen av finansieringen i enlighet med sina egna insatsområden och prioriteringar.

Merparten av företagen upplever att ansökningsprocessen är tydlig och lätt; den elektroniska ärendehanteringsprocessen upplevs ha underlättat behandlingen av ansökningar vid NTM-centralerna. Det upplevs dock att ansökan är förenad med en i någon mån onödig administrativ börda. I ansökan frågas det efter många sådana uppgifter som inte upplevs ha ett tillräckligt samband med finansieringsbeslutet om projektet. Uppgifter av detta slag är framför allt de frågor om så kallade horisontala principer som EU:s strukturfondsprogram kräver.

Företagen är i regel mycket nöjda med det stöd som NTM-centralerna erbjuder under ansökningsprocessen, men en ökad transparens i understödskriterierna önskas. Trots att företagen i regel var nöjda med samarbetet ansågs utvecklande av samarbetet också som ett av de viktigaste utvecklingsobjekten i anslutning till ansökningsprocessen.

Det finns en administrativ börda i samband med utbetalningsprocessen ur både företagens och handläggarnas perspektiv. Praxis för utbetalning är inte tillräckligt tydliga för företagen, vilket både företagen och handläggarna upplever som ett problem. Det önskas att företagen ska ges tydligare anvisningar om utbetalning.

Understödet för utvecklande av företag överlappar i någon mån företagsstöd från Business Finland och Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling. De företag som har fått understöd för utvecklande tillgodoser sig ofta även andra offentliga företagsstöd: cirka hälften av de företag som genomfört projekt har också fått annan offentlig finansiering. Understödet för utvecklande av företag anses av NTM-centralerna vara betydelsefullt speciellt med tanke på regionerna och regionutvecklingen.

Uppnående av målen och uppfyllande av de uppställda kriterierna för gott stöd

Cirka hälften av projekten skulle inte ha förverkligats alls utan understöd. I praktiken innebär detta att i cirka hälften av de finansierade projekten skulle effekterna inte ha uppnåtts alls utan understödet. Av de projekt som skulle ha förverkligats utan understöd har merparten genomförts i större omfattning (68 procent) och/eller på en högre nivå (60 procent). I de minsta företagen

med färre än 10 anställda har understödet varit effektivare och haft större slagkraft i det avseendet att cirka 60 procent av projekten i dessa företag inte skulle ha förverkligats alls utan understödet.

Understödens ringa storlek försvagar deras effektivitet och begränsar deras potentiella slagkraft. Understödet belopp stannar i över 20 procent av projekten under 20 000 euro och understöden är ofta mycket små även i förhållande till företagets omsättning. Understödens storlek har en central inverkan på hurdana och hur omfattande effekter man kan uppnå med understödet. I beslut om små understöd överstiger dessutom projektets administrativa kostnader i värsta fall det egentliga understödets storlek.

Effekterna på tillväxt och lönsamhet har inte kunnat påvisas statistiskt sett, men de företag som fått understöd har anställt mer personal än företagen i kontrollgruppen. Över 60 procent av företagen bedömde själva att stödet har bidragit till att företagsverksamheten utvidgats och till tillväxt, och nästan hälften av företagen bedömde att understödet för utvecklande också hade bidragit till internationalisering. Effekterna på tillväxt och lönsamhet har dock inte kunnat påvisas statistiskt sett. Däremot har projekten enligt tidigare undersökningar haft en sysselsättningsfrämjande effekt. De arbetsplatser som uppkommit är till sin karaktär i allmänhet stadigvarande och på heltid.

Understödet för utvecklande upplevs som ett regionalt sett viktigt finansiellt instrument som för sin del möjliggör att företag får annan finansiering. Understödet för utvecklande har en stor regional betydelse speciellt i Östra och Norra Finland där stödbeloppen också hör till de största. I en del av investeringsprojekten har understödet för utvecklande till exempel möjliggjort att ett projekt har fått annan finansiering, vilket särskilt i Östra och Norra Finland har kunnat vara besvärligt för företagen.

Utvecklingsrekommendationer

Förtydligande och förenhetligande av kriterierna för beviljande av understöd för utvecklande av företag. Företagen är i regel mycket nöjda med det stöd som NTM-centralerna erbjuder under ansökningsprocessen. Det önskades dock att understöds-kriterier ska vara transparentare än i nuläget. Även handläggarna lyfte fram betydelsen av tydliga kriterier för beviljande så att ansökningsprocessen är så smidig som möjligt. Prioriteringarna för understöden och därmed i viss mån också kriterierna för de projekt som understöds varierar enligt region. Detta är delvis en följd av den stora skillnaden i de tillgängliga anslagen inom de olika regionerna, men också av regionernas olika prioriteringar. Med tanke på den jämlika behandlingen av företag är det viktigt att kriterierna förenhetligas. Detta behöver dock inte innebära att man i stödet inte kan beakta regionernas olika företagsstruktur och utvecklingsbehov.

Förtydligande av finansieringsbeslutet och dess villkor. Det finns en administrativ börda i samband med utbetalningsprocessen ur både företagets och handläggarnas perspektiv. De utgifter och den praxis som godtas vid utbetalningen är inte tillräckligt tydliga för kunderna. Det behövs tydligare anvisningar om utbetalningen än i nuläget, och finansieringsbeslutet och dess villkor bör vara så tydliga och entydiga som möjligt för den sökande.

Höjning av den absoluta och den relativa minimistorleken på understöden. Understödens ringa storlek försvagar deras effektivitet och begränsar deras slagkraft. De minsta understöden har uppgått till några tusen euro. Dessutom är understöden ofta mycket små också i förhållande till företagets omsättning. Det bör för understödet för utvecklande av företag skapas nationella anvisningar om en ändamålsenlig absolut och relativ minimistorlek på understöd. Understöd

som är lägre än 10 000 euro kan på grund av de administrativa kostnaderna inte i något fall anses ändamålsenliga.

Om man även i fortsättningen ska finansiera små projekt med understöd för utvecklande bör olika ansökningsprocesser utvecklas enligt projektens storlek och typ. Ansökningsprocesserna bör differentieras i enlighet med projektens storlek och typ. I nuläget är processerna i princip likadana såväl för investeringar på flera miljoner euro som för utvecklingsprojekt på några tusen euro. För små projekt är ansökningsprocessen i sin nuvarande form onödigt tung.

Strävan bör vara att finansiering tydligare än i nuläget ska styras till riskfyllda projekt i mindre och växande företag. Cirka hälften av de företag som har fått finansiering är företag som har varit verksamma länge och som ofta bedriver mycket stabil affärsverksamhet. En del av de projekt som finansierats är också till sin karaktär normal utveckling av företag, med andra ord sådana utvecklingsåtgärder eller investeringar som ett företag i varje fall måste genomföra för att bevara sin konkurrenskraft och ställning. För att förbättra finansieringens effektivitet och säkerställa att kriterierna för ett så kallat gott stöd uppfylls bör finansieringen i större utsträckning styras till riskfyllda projekt i mindre företag och i företag som utvecklas.

Arbetsfördelningen mellan olika finansieringsformer bör klarläggas ytterligare på nationell nivå, trots att de inte är direkt överlappande. De kunder som ansöker om till exempel understöd för utvecklande av företag och understöd från Business Finland, Finnvera och landsbygdsfinansieringen är delvis desamma. De intervjuade experterna efterlyste även tydligare nationella kriterier för finansieringen. Det ansågs dock att en risk med mycket detaljerade kriterier för finansiering är att det kan uppstå förlorare.

Slutsatser av utvärderingen

Enligt utvärderingen kan man konstatera att understöd för utvecklande inverkar på både företagets villighet och möjligheter att genomföra utvecklingsprojekt. Understödet för utvecklande har också konstaterats medföra att antalet förverkligade projekt och projektens storlek ökar och att nivån på projekten höjs. Sysselsättningen har också främjats genom projekt som fått understöd för utvecklande.

De observationer och utvecklingsrekommendationer som gjorts utifrån utvärderingen har beaktats vid beredningen av denna proposition. Största delen av utvecklingsrekommendationerna och åtgärderna som förbättrar understödets slagkraft kan emellertid genomföras på ett lättare sätt än genom lagstiftning, till exempel genom att förtydliga anvisningarna till både understödstagarna och dem som beviljar understöd och genom att förenhetliga de behöriga myndigheternas riktlinjer.

2.3 Utvärdering av strukturfondsprogrammet 2014–2020

Utvärderingen av strukturfondsprogrammet 2014–2020, som blev klar i juni 2019, omfattade även en utvärdering av effektiviteten hos projekten i de företag som fått sådant understöd för utvecklande av företag som finansierats med medel från Europeiska regionala

utvecklingsfonden, nedan även *ERUF*.³ Utvärderingen utfördes av ett konsortium lett av MDI Public Oy.

Enligt utvärderingen har tillväxten i de företag som finansierats med medel från strukturfondsprogrammet och som fått understöd för utvecklande av företag möjliggjorts väl sett till målen; en del av effekterna kommer visserligen att synas först efter en längre tid. Omsättningen eller personalen har utvecklats i en märkbart positiv riktning för mer än hälften av antalet företag som var målet för programmet (enligt uppgifter från 2018). Centralt är emellertid det att ERUF-finansieringen har förbättrat förutsättningarna för tillväxten i små och medelstora företag på lång sikt. Genom finansieringen har man även lyckats påverka internationaliseringen av små och medelstora företag. Finansieringen har förbättrat förutsättningarna för internationalisering och främjat bland annat uppbyggnaden av internationella samarbetsnätverk. Däremot har effekterna på näringsstrukturens mångsidighet och uppkomsten av nya företag varit anspråkslösa. Också teman som främjar låga koldioxidutsläpp spelar en allt viktigare roll i allt fler företags affärsverksamhet. Finansieringen har förbättrat kvaliteten på företagens utvecklingsarbete, snabbat upp och tidigarelagt det i förhållande till de ursprungliga planerna, vilket för sin del påverkar de små och medelstora företagens konkurrenskraft.

3 Målsättning

Propositionen har nära samband med en regeringsproposition som är under beredning och som innehåller ett förslag till lag om utveckling av regionerna och genomförande av Europeiska unionens regional- och strukturpolitik, och målen för den lagen är bland annat att främja hållbar utveckling, tillväxt och konkurrenskraft i regionerna. Genom regionutveckling stärks bland annat den närings- och innovationsstruktur som stöder tillväxt samt minskas skillnaderna i utvecklingen mellan och inom regionerna. Genom samarbete mellan staten, landskapen samt olika förvaltningsområden formas en enhetlig syn på regionutvecklingen samtidigt som ett system skapas som tydligare och enklare än i nuläget kan svara på företagens servicebehov.

Parallellt med den nationella regionalpolitiken är det med tanke på den föreslagna lagen viktigt att beakta målsättningarna för Fastlandsfinland i Europeiska unionens regional- och strukturpolitiska program, eftersom avsikten är att understöden enligt den föreslagna lagen ska vara en betydande form av offentlig motfinansiering till den finansiering som inflyter via Europeiska regionala utvecklingsfonden och Fonden för en rättvis omställning. Under programperioden 2021–2027 för Europeiska unionens regional- och strukturpolitik är avsikten att med finansiering från Europeiska regionala utvecklingsfonden stödja särskilt bland annat främjande av klimatneutralitet samt energi- och materialeffektivitet. Enligt Finlands programutkast som är under beredning eftersträvas med programmet förnyelse, hållbar tillväxt, internationalisering och förbättrad konkurrenskraft i små och medelstora företag. Programmet syftar också till att främja en koldioxidsnål och klimatneutral ekonomi samt digitalisering. Avsikten är att minska klimatomställningens negativa konsekvenser genom att stödja de regioner och arbetstagare som påverkas mest av omställningen. Finansieringen från Fonden för en rättvis omställning syftar till att stödja de regioner och näringsgrenar i medlemsländerna som påverkas mest av omställningen till en klimatneutral ekonomi, eftersom de är beroende av fossila bränslen, bland annat kol, torv och oljeskiffer, eller industriella processer som producerar mycket växthusgasutsläpp. Stödet från Fonden för en rättvis omställning är avsett för att göra

³ Slutrapport om utvärderingen av strukturfondsprogrammet Hållbar tillväxt och jobb, tillgänglig på adressen <http://www.rakennerahastot.fi/documents/10179/1700053/Rakennerahasto-ohjelman+arvioinnin+loppuraportti.pdf/4e220f74-4793-4980-a0e0-93b776f3438e> (på finska).

ekonomin mångsidigare inom de ovannämnda regionerna och näringsgrenarna. De ovannämnda målsättningarna ska också beaktas vid beviljande av understöd enligt den föreslagna lagen.

Avsikten med propositionen är att möjliggöra att företag erbjuds finansieringstjänster i de olika faserna av företagens livscykel. Genom de finansieringstjänster som erbjuds företagen stöds förnyelse av företagsverksamheten och utveckling av affärskompetensen, vilket är en förutsättning för tillväxt, och detta görs till exempel via teman som ledning, ekonomi, produktion, produktutveckling och arbetslivskvalitet. Genom finansieringstjänsterna stöds dessutom åtgärder som gäller små och medelstora företags internationalisering. Finansieringen innefattar också upphandling av experttjänster. Målet är därtill att med hjälp av finansiering starta och snabba upp företags utvecklings- och investeringsprojekt som annars inte skulle förverkligas eller skulle förverkligas på så sätt att de har en mindre betydelse.

Dessutom är målet för den föreslagna lagen att effektivisera det allmännas åtgärder genom att erbjuda finansieringstjänster vid främjande av små och medelstora företags verksamhet. Mål är även att förbättra företags långsiktiga konkurrenskraft genom att utveckla kompetensen, sporra företagen till innovationsverksamhet och tillväxt, främja företagens internationalisering och utveckla deras verksamhetsmiljö. Målet är att finansieringstjänsterna ska riktas till projekt som så väl som möjligt fokuserar på betydande utveckling av företag och förnyelse av deras verksamhet.

4 Förslagen och deras konsekvenser

4.1 De viktigaste förslagen

De understöd för utvecklande av företag som beviljas utvecklings- och investeringsprojekt som gäller utvecklande av affärsverksamhet, innovationsverksamhet, tillväxt och internationalisering motsvarar till sitt innehåll i huvudsak den nuvarande stödformen understöd för utvecklande av företag. Riktandet av understödet påverkas dock i betydande grad av målen för Europeiska unionens regional- och strukturpolitiska program 2021–2027.

Avsikten är att tyngdpunkten i riktandet av understöden även i fortsättningen kraftigt ska ligga på små och medelstora företags projekt. Enligt den gällande lagen kan understöd för utvecklande av företag inom stödområde I eller II också beviljas för stora företags investeringar, det vill säga främst för förvärv av maskiner och anordningar samt byggande. Med tanke på specialbehoven i de glest befolkade regionerna i Östra och Norra Finland är det motiverat att alltså bevara denna möjlighet att bevilja understöd inom dessa områden också till stora företags investeringar. Stödande av stora företag är exceptionellt bland annat för att man vid beviljande av understöd ska beakta kommissionens förordning (EU) nr 651/2014 genom vilken vissa kategorier av stöd förklaras förenliga med den inre marknaden enligt artiklarna 107 och 108 i fördraget (*gruppundantagsförordningen*). I den förordningen fastställs det att understöd kan beviljas stora företag endast för ny ekonomisk verksamhet, som inte får vara samma eller liknande verksamhet som den verksamhet som tidigare utövades på det aktuella verksamhetsstället.

Understöd för utvecklande av företag ska även i fortsättningen kunna beviljas endast företag som bedöms ha förutsättningar för fortgående lönsam verksamhet. Finansieringen av utvecklings- och investeringsprojekt ska riktas till företags betydande projekt som förnyar och utvecklar företagsverksamheten.

Propositionen innehåller ett ändringsförslag som gäller de näringsgrenar som kan beviljas understöd för utvecklande. Enligt den gällande lagen om företagsstöd kan understöd för

utvecklande inte beviljas för fiskeri, jordbruk eller skogsbruk. Understöd kan inte heller beviljas för förädling eller saluhållande av jordbruksprodukter. Det föreslås att näringsgrensbegränsningen ändras så att endast primärproduktion inom fiske, jordbruk och skogsbruk inte ska omfattas av understöd för utvecklande. Den tidigare begränsningen gällde däremot allt fiskeri, jordbruk eller skogsbruk.

I lagen ska det enligt förslaget tas in en bestämmelse om beaktande av miljöaspekter som en förutsättning för beviljande av understöd för utvecklande. Den gällande lagen innehåller ingen motsvarande bestämmelse, utan positiva miljökonsekvenser av projekt som föreslås få understöd har med stöd av bestämmelser på lägre nivå och i förvaltningsinterna anvisningar betraktats som omständigheter som talar för beviljandet av understöd. Främjande av klimatneutralitet är ett av målen i regeringsprogrammet för statsminister Sanna Marins regering. Under programperioden 2021–2027 för Europeiska unionens regional- och strukturpolitik är avsikten dessutom att med finansiering från Europeiska regionala utvecklingsfonden stödja särskilt bland annat främjande av klimatneutralitet samt energi- och materialeffektivitet. Finansieringen från Fonden för en rättvis omställning är däremot avsedd att stödja de regioner och näringsgrenar som påverkas mest av omställningen till en klimatneutral ekonomi. Med beaktande av målen för de ovannämnda fonderna och regeringsprogrammet har det bedömts vara ändamålsenligt att i lag ta in bestämmelser om att utvecklingsprojekts miljöaspekter ska beaktas när understöd beviljas.

Innehållet i det understöd för utvecklande av verksamhetsmiljön som är avsett för utvecklingsverksamhet som betjänar icke-vinstsyftande sammanslutningars verksamhet i små och medelstora företag motsvarar i den föreslagna lagen i huvudsak den nuvarande stödformen. Avsikten med det understöd för utvecklande av verksamhetsmiljön som beviljas av NTM-centralerna är att stödja tillväxt och en mångsidigare näringsstruktur, skapande av förutsättningar för utveckling av innovationer samt andra projekt som förbättrar verksamhetsmiljön och utvecklingsförutsättningarna. I lagförslaget har man utöver betydelsen av samarbete mellan företag velat betona också betydelsen av samarbete mellan företag och högskolor samt forskningsinstitut och betydelsen av främjande av tillämpad forskning.

I ett utvecklingsprojekt som finansieras med understöd för utvecklande av verksamhetsmiljön kan det ingå också sådana investeringar som är nödvändiga för genomförandet av utvecklingsprojektet. Därtill är det även i fortsättningen möjligt att bevilja understöd av nationella medel också för kapitalplaceringsverksamhet i enlighet med nuvarande praxis, det vill säga så att understödet beviljas en förmedlarorganisation för kapitalplaceringsprojektet för placering i en kapitalplaceringsfond.

Inga ändringar som kan anses vara betydande jämfört med innehållet i den gällande lagen föreslås i bestämmelserna om återbetalning och återkrav av understöd och om avslutande av utbetalningen. Det är ändamålsenligt att slopa de mindre återkraven på högst 250 euro, eftersom administreringen av dem medför oproportionerligt höga kostnader jämfört med inkomsterna från dem.

I lagen ska det enligt förslaget tas in bestämmelser om det informationssystem som används vid behandlingen av understöd. Den gällande lagen innehåller inga bestämmelser om ett informationssystem.

Dessutom föreslås det att bestämmelser om beviljande av understöd för utvecklande under exceptionella förhållanden tas in i lagen. Den covid-19-pandemi som 2020 började spridas i Finland och hela världen har orsakat en plötslig och oförutsedd, omfattande störningssituation i samhället och de begränsningsåtgärder som vidtagits på grund av pandemin har haft en

betydande inverkan också på företagen och deras verksamhets-, tillväxt- och utvecklingsmöjligheter. I en verksamhetsmiljö som plötsligt har förändrats har företagen behövt stöd för att trygga sina verksamhetsförutsättningar och inrikta sin verksamhet på nytt. Behovet av stöd och de utvecklingsåtgärder som företagen har vidtagit har dock till sin karaktär avvikit från de utvecklingsåtgärder som vidtas under normala förhållanden, vilket har lett till att företagen har behövt stöd som avviker från det normala understödet för utvecklande av företag. Man kan förbereda sig på motsvarande framtida situationer på så sätt att det föreskrivs om en möjlighet för företag att under exceptionella förhållanden få understöd för utvecklande för att stödja och anpassa verksamheten och trygga likviditeten.

Den föreslagna lagen innehåller bemyndiganden att utfärda förordningar med stöd av vilka det genom förordning av statsrådet får utfärdas närmare bestämmelser om beviljande av understöd och understödets användningsändamål, om utbetalning av understöd och förfarandet vid förskott, om understödstagare, om förutsättningarna för beviljande och de tillämpliga reglerna för statligt stöd samt om godtagbara kostnader och kostnadsmodeller. Genom förordning av statsrådet får det dessutom utfärdas närmare bestämmelser om understödets belopp, om ansökan om understöd, om beslutet om understöd och dess innehåll, om ändringsansökan och ändringsbeslut samt om beviljande av understöd för utvecklande under exceptionella förhållanden.

4.2 De huvudsakliga konsekvenserna

Ekonomiska konsekvenser

Konsekvenser för den offentliga ekonomin

Den föreslagna lagen beräknas inte öka statens utgifter jämfört med de utgifter som den gällande lagen orsakar. Den finansiering från Europeiska regionala utvecklingsfonden och Fonden för en rättvis omställning som kanaliseras till understöd enligt den föreslagna lagen via Europeiska unionens regional- och strukturpolitiska program och den motsvarande nationella finansieringen fastställs i enlighet med målen för och tyngdpunkterna i Europeiska unionens regional- och strukturpolitiska program.

Understöd enligt propositionen ska finansieras med medel från Europeiska regionala utvecklingsfonden, med medel från Fonden för en rättvis omställning och med anslag från statsbudgeten. Dessutom är det möjligt att för understöd enligt den föreslagna lagen används även medel som kanaliseras via EU:s eventuella nya finansiella instrument, såsom finansiering från EU:s facilitet för återhämtning och resiliens (Recovery and Resilience Facility, RRF). Understöden enligt den föreslagna lagen finansieras i huvudsak med medel för programperioden 2021–2027. Det årliga beloppet av understöd som beviljats under de senaste åren har varierat mellan 85 och 120 miljoner euro. Det beräknas att beslut om Finlands andel av finansieringen från Europeiska unionens regional- och strukturpolitiska program för perioden 2021–2027 kommer att fattas före mitten av 2021.

Konsekvenser för företagen

Kriterierna och stödvillkoren för stödformerna enligt den föreslagna lagen påverkar vilken slags företag och sammanslutningar som beviljas finansiering och vilken typ av verksamhet som uppstår till följd av finansieringen. Målen för Europeiska unionens regional- och strukturpolitik under programperioden 2021–2027 påverkar riktandet av de understöd enligt lagförslaget som

finansieras med medel från Europeiska regionala utvecklingsfonden och Fonden för en rättvis omställning. Enligt EU:s förordningsförslag som gäller programperioden 2021–2027 ska med finansieringen från Europeiska regionala utvecklingsfonden stödjas i synnerhet små och medelstora företags tillväxt och konkurrenskraft, forsknings- och innovationsberedskap och ibruktagande av utvecklade teknologier, främjande av klimatneutralitet, energi- och materialeffektivitet, utnyttjande av digitalisering samt utveckling av affärskompetensen mot intelligent specialisering, industrins förändringsprocesser och företagande. Med finansiering från Fonden för en rättvis omställning ska stödjas särskilt de regioner och näringsgrenar som påverkas mest av omställningen till en klimatneutral ekonomi, eftersom de är beroende av fossila bränslen eller kolintensiva processer. Eftersom det i den föreslagna lagen anges att målen för den nya programperioden ska beaktas vid beviljandet av understöd, bedöms det att understöden påverkar innehållet i de utvecklingsprojekt som företagen genomför. Det beräknas att i utvecklingsprojekten betonas jämfört med den tidigare programperioden i högre grad särskilt åtgärder som främjar energi- och materialeffektivitet, låga koldioxidutsläpp samt digitalisering. Understöd för utvecklande ska enligt den föreslagna lagen på motsvarande sätt som i den gällande lagen stödja företags tillväxt, internationalisering och innovationsverksamhet, och det beräknas att detta syns i grunderna för beviljande av understöd i överensstämmelse med nuläget.

Den föreslagna lagens konsekvenser gäller i huvudsak små och medelstora företag till vilka största delen av understöden enligt den föreslagna lagen riktas. Eftersom understöden i överensstämmelse med den gällande lagen om företagsstöd riktas till små och medelstora företag beräknas den föreslagna lagen inte ändra på fördelningen av understöd till företag av olika storlek. Understöden ska även i fortsättningen på samma sätt som i nuläget riktas till särskilt små företag och mikroföretag, vilka granskat enligt antal har beviljats nästan 90 procent av de understöd som beviljats med stöd av den gällande lagen. Med det understöd för utvecklande som beviljas företag och som avses i 2 kap. i den föreslagna lagen främjas i synnerhet utvecklande av företags affärsverksamhet, innovationsverksamhet, tillväxt och internationalisering. Avsikten är att understöd ska riktas speciellt till de små och medelstora företag som bedöms ha goda tillväxtförutsättningar.

Med understöd för utvecklande av företag enligt den föreslagna lagen genomförs den allmänna företagspolitiken samt den regionala näringspolitiken. Den föreslagna lagen innehåller inga bestämmelser om hur de medel som används för understöd riktas till regionerna. Beslut om hur de medel som används för understöd riktas till regionerna fattas separat under 2021. Eftersom beslut om riktande av medlen tills vidare inte har fattats kan det inte läggas fram en exakt bedömning av hur riktandet av medlen påverkar beviljandet och användningen av understöden enligt den föreslagna lagen inom regionerna. Det är dock sannolikt att riktandet av finansiering till regionerna förblir i huvudsak oförändrat jämfört med tillämpningstiden för den gällande lagen. I detta fall kommer understöd granskat enligt region även i fortsättningen att beviljas främst i Östra och Norra Finland.

Det beräknas att understöden enligt den föreslagna lagen fördelas till företag inom olika näringsgrenar i huvudsak på samma sätt som under tillämpningstiden för den gällande lagstiftningen. Under tillämpningstiden för den gällande lagen har understöd för utvecklande beviljats främst till industrin, som granskat i euro beviljades 50 procent och granskat enligt antal beviljades 64 procent av understöden. Flest understöd beviljades inom näringsgrenen industri till tillverkning av metallprodukter och annan industri. Näst flest understöd för utvecklande beviljades företag inom servicebranschen, vilket inkluderade företagstjänster, konsumenttjänster samt programtjänster inom turism och logiverksamhet. Företag inom servicebranschen beviljades granskat i euro 44 procent och granskat enligt antal 32 procent av understöden. Enligt den föreslagna lagen kan understöd i fortsättningen beviljas också för fiske,

jordbruk och skogsbruk, exklusive för primärproduktion. Den föreslagna ändringen medför att understödet omfattar nya näringsgrenar i och med att fiskeri, jordbruk eller skogsbruk inte alls har omfattas av understöd enligt den gällande lagen om företagsstöd. Ändringen av näringsgrensbegränsningen beräknas dock inte i betydande grad förändra fördelningen av understöd mellan olika näringsgrenar.

Med det i 3 kap. i den föreslagna lagen avsedda understöd för utvecklande av verksamhetsmiljön som beviljas icke-vinstsyftande privata och offentliga sammanslutningar samt stiftelser främjas innovationsverksamhet, startande av små och medelstora företag, tillväxt och utveckling. Beviljandet av understöd för utvecklande av verksamhetsmiljön påverkar inte direkt företagets verksamhet, men understödet har indirekta konsekvenser för förutsättningarna att utveckla företagsverksamheten. Åtgärderna kan indirekt ha en positiv inverkan på företagets investeringar och forsknings- och utvecklingsverksamhet samt innovationer och samtidigt förbättra företagets förutsättningar för internationalisering. De projekt som får understöd för utvecklande av verksamhetsmiljön och som ingår i förslaget kan även inbegripa företag. Understödet för utvecklande av verksamhetsmiljön kan dock inte gälla företagets kostnader, utan företagen kan ansöka om understöd för utvecklande av företag för finansieringen av sina egna utvecklingsprojekt.

Understöden enligt den föreslagna lagen är understöd enligt prövning. Med understöden kan man på de sätt som konstateras ovan stödja företag som planerar till exempel ny affärsverksamhet eller internationalisering. I den föreslagna lagen fastställs det för företag inte förpliktelser som utgör tvingande förutsättningar för affärsverksamhet. Ansökandet om och användningen av understöd enligt den föreslagna lagen beräknas i viss mån medföra administrativa kostnader, som i huvudsak hänför sig till ekonomiförvaltningen. Utarbetandet av en ansökan om understöd och ansökningar om utbetalning kräver en viss arbetsinsats och dessutom ska det föras projektbokföring över projektet, vilket eventuellt ökar företagets bokföringskostnader. De kostnader som företagen orsakas av ansökandet om understöd och förvaltningen av de därmed anslutna projekten är av engångsnatur och beloppet av de uppkomna kostnaderna påverkas av projektets omfattning och innehåll.

Jämfört med den gällande lagen om företagsstöd anges det i den föreslagna lagen inga nya krav som gäller ansökan om understöd. I fråga om de projekt som finansieras med medel från fonder inom Europeiska unionens regional- och strukturpolitiska program utgör grunden för kraven på de uppgifter som ska lämnas i ansökan de EU-förordningar som gäller den nya programperioden och som ännu är under beredning. På basis av förordningsutkasterna verkar det som om vissa tilläggskrav på innehållet i ansökan om understöd är på kommande, men ändringarna beräknas inte ha en betydande inverkan på den arbetsinsats som behövs för ansökan. Företagens administrativa börda lindras av den elektroniska process för ansökan om och behandling av understöd som används även i nuläget och som försnabbar ansökan om understöd och utbetalning.

Jämfört med nuläget beräknas det att företagets administrativa kostnader kan minskas genom att förskott blir vanligare vid utbetalning av understöd. Enligt den föreslagna lagen kan förskott betalas på basis av beslutet om understöd utan en separat ansökan om utbetalning, varvid en ökad användning av förskott minskar behovet av separata ansökningar om utbetalning. Att förskottsbetalningar används har varit möjligt under tillämpningstiden för den gällande lagen, men förskottsbetalning togs i bruk först i samband med de understöd som beviljades för att lindra konsekvenserna av den ekonomiska störningssituation som covid-19-pandemin orsakat, och förskottsbetalning har inte utnyttjats i fråga om vanliga understöd för utvecklande.

Enligt forskningen om företagsstöd inverkar företagsstöden i princip på företagets konkurrenskraft. En grov bedömning ger vid handen att cirka hälften av det erhållna understödet förbättrar företagets kostnadskonkurrenskraft och resten av understödet riktas till löner och priset på andra produktionsinsatser. När företagsstödens inverkan på konkurrenskraften granskas ska i helhetsbedömningen beaktas också att bidragande faktorer till pris- och kostnadskonkurrenskraften är kopplade till varandra via ekonomiska mekanismer. Till exempel en lindring av beskattningen av företag som stärker pris- och kostnadskonkurrenskraften eller en ökning av företagsstödens belopp kan samtidigt även höja priset på produktionsinsatserna. Av denna orsak har till exempel företagsstöd som beviljats i form av understöd i verkligheten en mindre effekt på företagets pris- och kostnadskonkurrenskraft än vad man kunde anta direkt på basis av företagsstödet belopp.⁴

Med understöd enligt den föreslagna lagen stöds företags utveckling och innovationsverksamhet. Understöden kan således ha en positiv inverkan på produktiviteten och konkurrenskraften för de företag som får understöd, även om understödet inte fullt ut förbättrar enbart företagets konkurrenskraft. Ett beviljat understöd för utvecklande kan alltså förbättra ställningen för ett företag som fått understöd jämfört med ett företag som inte har beviljats understöd. Det bör dock beaktas att när understöd enligt den föreslagna lagen beviljas ska även statsunderstödslagen (688/2001) iaktas, och enligt den lagen är en förutsättning för beviljande av statsunderstöd att beviljandet av understöd inte bedöms orsaka mer än ringa snedvridning av konkurrensen och verksamheten på marknaden. Den gällande lagens konsekvenser för konkurrensen har granskats vid bedömningen av understöd för utvecklande av företag. Enligt bedömningen orsakar stödet en ringa snedvridning av konkurrensen bedömt som en helhet. Eftersom stödets centrala konsekvenser har samband med att konkurrenskraften för de företag som får stöd förbättras, snedvrider stöd av denna typ i princip alltid konkurrensen, om det överlag kan bedömas förekomma konsekvenser för konkurrensen. I de flesta fall kan den snedvridande effekten dock bedömas vara mycket liten.⁵ I den föreslagna lagen motsvarar förutsättningarna för beviljande av understöd för utvecklande i huvudsak den gällande lagen. Således bedöms det att den föreslagna lagen har motsvarande konsekvenser för konkurrensen som den gällande lagen.

Samhälleliga konsekvenser

Enligt den bedömning som gäller understöd enligt den gällande lagen stöder de projekt som understötts i princip den ekonomiska tillväxten och sysselsättningen, men på samhällsekonomisk nivå kan konsekvenserna för ekonomin och sysselsättningen inte bedömas eller verifieras fullt ut. Mer än 60 procent av de företag som fått understöd bedömer att stödet har bidragit till utvidgningen och tillväxten av företagsverksamheten. Tillväxten har syns mer som en ökning av antalet anställda än som en ökning av omsättningen och i de företag som fått stöd har personalen ökat mer än i kontrollgrupperna.⁶ Även i ERUF-bedömningar av företagsstöd har det konstaterats att i de företag som fått stöd har personalkostnaderna ökat mer än i kontrollgrupperna. Skillnaden har i flera jämförelser varit statistiskt sett betydande, vilket för sin del stöder uppfattningen att det i de företag som fått understöd har anställts personal i

⁴ Laukkanen, Marita – Maliranta, Mika (2019) Yritystuet ja kilpailukyky (Företagsstöd och konkurrenskraften). Publikationsserien för statsrådets utrednings- och forskningsverksamhet 2019:33, s. 9, 46 och 80 (på finska, med svenskt presentationsblad).

⁵ Bedömningen av understöd för utvecklande av företag, s. 38.

⁶ Bedömningen av understöd för utvecklande av företag, s. 34–36.

större utsträckning än i andra företag.⁷ Eftersom den föreslagna lagen till sitt innehåll i huvudsak motsvarar de gällande bestämmelserna, kan det bedömas att understöden enligt den föreslagna lagen i viss mån kan främja sysselsättningen.

Konsekvenser för miljön

När understöd enligt den föreslagna lagen beviljas ska man beakta målen för det regional- och strukturpolitiska programmet avseende klimatneutralitet och energi- och materialeffektivitet samt konsekvenserna av omställningen till ett klimatneutralt samhälle på det sätt som anges i programmet. Enligt den föreslagna lagen ska miljöaspekter beaktas när understöd för utvecklande beviljas. Den föreslagna lagen bedöms ha indirekta positiva miljökonsekvenser inom näringsverksamheten så att man genom att bevilja understöd enligt lagen kan främja företagens omställning till bland annat klimatneutral samt energi- och materialeffektiv verksamhet. Hur betydande de totala konsekvenserna för miljön är beror på med vilket viktningsvärde målen avseende till exempel låga koldioxidutsläpp genomförs i de konkreta utvecklingsprojekten. Hur betydande konsekvenserna är påverkas också av i vilken mån understöd kommer att finansieras från Fonden för en rättvis omställning, med vars medel man stöder verksamhet som i princip i sin helhet gäller dämpande av de ekonomiska och sociala konsekvenserna av klimatförändringen och anpassning till klimatförändringen.

Under den nya programperioden betonas starkare än under programperioden 2014–2020 mål som gäller miljön, såsom låga koldioxidutsläpp samt energi- och materialeffektivitet. Ändringen av de betonade målen beräknas bidra till att understödets positiva miljökonsekvenser ökar.

De understöd för utvecklande som avses i den föreslagna lagen har tidigare finansierats endast med ERUF-medel och nationella medel. Under den nya programperioden ska medel från Fonden för en rättvis omställning i princip finansieras projekt genom vilka en grön omställning stöds, vilket även beräknas öka de positiva miljökonsekvenser som understöden för utvecklande har jämfört med programperioden 2014–2020.

5 Remissvar

5.1 Svar på begäran om utlåtande

Sammanlagt 33 utlåtanden lämnades om propositionen. Utlåtanden lämnades av Finnvera Abp, Närings-, trafik- och miljöcentralernas samt arbets- och näringsbyråernas utvecklings- och förvaltningscenter, nedan *utvecklings- och förvaltningscentret*, NTM-centralen i Södra Savolax, NTM-centralen i Tavastland, NTM-centralen i Norra Österbotten, NTM-centralen i Egentliga Finland, Livsmedelsverket, Finlands Kommunförbund, Södra Savolax landskapsförbund, Tavastlands förbund, Kajanalands förbund, Mellersta Österbottens förbund, Lapplands förbund, Norra Karelen landskapsförbund, Norra Österbottens förbund, Norra Savolax förbund, Nylands förbund, Egentliga Finlands förbund, Akava ry, Finlands näringsliv rf, Centralhandelskammaren, Koneyrittäjät ry, Maa- ja metsätaloustuottajain keskusliitto MTK ry, Skogsindustrin rf, Finlands Regionala Utvecklingsorganisationer rf, Företagarna i Finland rf, Teknologiindustrin rf, Justitiekanslersämbetet, dataombudsmannens byrå, jord- och

⁷ Kestävää kasvua ja työtä rakennerahasto-ohjelman arvioinnin lisätöiden EAKR-osio, s. 43.

Publikationen finns tillgänglig på adressen

<http://www.rakennerahastot.fi/documents/10179/2705764/Yritysten+tukeminen.pdf/c6620dc8-b1d0-464b-8379-d203441910d2> (bara på finska).

skogsbruksministeriet, justitieministeriet, finansministeriet och Skatteförvaltningen/Enheten för utredning av grå ekonomi.

I remissvaren ansågs det att propositionen i huvudsak var en bra helhet och det konstaterades att den skapar en tillräcklig grund för det nationella förfarandet för att säkerställa att EU:s bestämmelser om statligt stöd iakttas samt för ett nationellt stödsystem för att göra stöden mer enhetliga och effektiva. Dessutom ansågs det i utlåtandena att det är bra att tyngdpunkten även i fortsättningen ligger på stöd till små och medelstora företag. Också möjligheten att även i fortsättningen bevilja stora företag understöd för utvecklande för att stödja investeringar inom stödområdena I och II ansågs vara bra. I remissvaren förhöll man sig i huvudsak positivt till ändringen av näringsgrensbegränsningen så att understöd för utvecklande i fortsättningen ska kunna beviljas för fiskeri (exklusive primärproduktion). Motiveringen till ändringen av näringsgrensbegränsningen avseende fiskeri ansågs dock i viss mån otillräcklig och vid den fortsatta beredningen har motiveringen preciserats. Dessutom ansågs förslaget om beviljande av understöd för utvecklande i samband med exceptionella omständigheter i huvudsak vara värt att understödja. Också bestämmelsen om utbetalning av forskott på understöd ansågs bra bland annat av den orsaken att bestämmelsen bedömdes kunna minska behovet av så kallad bryggfinansiering, det vill säga företags behov av temporär finansiering, under tiden mellan beslutet om understöd och utbetalningen av understödet.

I remissvaren togs det även upp både innehållsmässiga och författningstekniska utvecklingsbehov. I utlåtandena från jord- och skogsbruksministeriet, Skogsindustrin rf, Företagarna i Finland rf, Koneyrittäjät ry och Maa- ja metsätaloustuottajain keskusliitto MTK ry kritiserades i synnerhet den föreslagna näringsgrensbegränsningen till den del den föreslagna begränsningen medför att skogsbruket i sin helhet inte omfattas av understödet för utvecklande. Dessutom ansågs det att användning av den statistiska näringsgrensindelningen (TOL) när understödstagaren fastställs inte är ett bra förfarande, eftersom till exempel företag som betjänar jord- och skogsbruket och drivningsföretag inte alls omfattas av understödet för utvecklande av företag och blir förlorare i stödsystemen när näringsgrensindelningen används. Jord- och skogsbruksministeriet konstaterade i sitt utlåtande att grunden för erhållande av stöd bör vara sådan företagsverksamhet för vilken stöd ansöks. Maa- ja metsätaloustuottajain keskusliitto MTK ry ansåg i sitt utlåtande att endast otvetydigt primärt jord- och skogsbruk inte bör omfattas av understödet. Den föreslagna näringsgrensbegränsningen har setts över på nytt till följd av remissvaren och ändrats så att understöd för utvecklande utöver för fiskeri kan beviljas också för jord- och skogsbruk, exklusive primärproduktion.

I utlåtandena från Kajanalands, Lapplands och Norra Österbottens landskapsförbund förhöll man sig negativt till 8 § 1 mom. 3 punkten i lagförslaget, enligt vilken understöd för utvecklande av verksamhetsmiljön kan beviljas för främjande av samarbete mellan företag, mellan företag och högskolor samt mellan företag och forskningsinstitut samt främjande av nätverksbaserad forskning om näringslivet. Punkten i fråga ansågs utvidga NTM-centralernas behörighet så att den överlappar landskapsförbundets behörighet, och därför ansågs det i utlåtandena att den föreslagna punkten bör strykas. Också i utlåtandet från Mellersta Österbottens förbund konstaterades det att ordalydelsen i 8 § kan leda till att den finansiering som beviljas av NTM-centralerna och den finansiering som beviljas av landskapsförbunden överlappar varandra. I fråga om de erhållna remissvaren konstateras det att avsikten med lagförslaget inte är att göra utvidgande ändringar i NTM-centralernas behörighet. NTM-centralerna har även med stöd av den gällande lagen om företagsstöd finansierat både företag och forskningsinstitut. NTM-centralerna kan effektivt identifiera förnyelse- och forskningsbehov inom näringslivet, och innehållet i nätverksbaserade forskningsprojekt om näringslivet kan utarbetas så att det svarar på dessa behov. Under EU:s innevarande programperiod har Business Finland varit det förmedlande organ som avses i lagen om utveckling av regionerna och förvaltning av

strukturfondsverksamheten (7/2014). Under den nya programperioden kommer Business Finland dock inte att vara det förmedlande organet, och av denna orsak har det ansetts motiverat att NTM-centralerna fortfarande är en aktör som deltar i finansieringen av nätverksbaserad forskning om näringslivet. Vid den fortsatta beredningen har strävan varit att förtydliga motiveringen till den föreslagna 8 § till de delar som gäller NTM-centralens behörighet.

I utlåtandena från Kajanalands, Lapplands, Norra Karelen och Norra Österbottens landskapsförbund ansågs det att stöd till kommuners och kommunala bolags lokalprojekt bör möjliggöras inom regionerna i Östra och Norra Finland, eftersom bristen på finansiering för lokalprojekt har försvårat i synnerhet framskridandet av industriella projekt. Möjligheten att stödja kommuners lokalprojekt slopades i lagstiftningen när lagen om statsunderstöd för utvecklande av företagsverksamhet (9/2014) trädde i kraft. Bakgrunden till lagändringen var behovet av att förtydliga understödssystemet och rikta finansiering direkt till små och medelstora företags projekt. Till ändringen bidrog väsentligen också gruppundantagsförordningen som trädde i kraft den 1 juli 2014 och enligt vilken ett stort företag kan beviljas stöd inom stödområdena I och II endast för ny ekonomisk verksamhet, som inte får vara samma eller liknande verksamhet som den verksamhet som tidigare utövades på det aktuella verksamhetsstället. Enligt kommissionens definition av små och medelstora företag betraktas ett fastighetsbolag som kommunen äger minst 25 procent av som ett stort bolag, varmed de ovan nämnda bestämmelserna i gruppundantagsförordningen blir tillämpliga. Gruppundantagsförordningens giltighetstid har förlängts till och med utgången av 2023 genom kommissionens förordning (EU) 2020/972 av den 2 juli 2020. I praktiken förhindrar bestämmelserna i gruppundantagsförordningen fortfarande stöd till lokalprojekt i bolag som ägs av kommuner, och det anses således inte möjligt att ändra lagförslaget så att lokalprojekt i fortsättningen ska kunna stödas.

I utlåtandet från dataombudsmannens byrå konstaterades att det i fråga om bestämmelsen om informationssystemet skulle vara skäl att vid den fortsatta beredningen bedöma behovet av särskilda bestämmelser i förhållande till grundlagsutskottets praxis och dataskyddsförordningen. Byrån ansåg att om det beslutas att det ska föreskrivas om ärendet bör man vid den fortsatta beredningen bedöma behovet av att föreskriva exaktare om vem som är personuppgiftsansvarig för informationssystemet. Detta bör göras med beaktande av NTM-centralernas betydande roll vid behandlingen av uppgifter och ett eventuellt gemensamt personuppgiftsansvar bör bedömas i förhållande till artikel 26 i dataskyddsförordningen. Också i justitieministeriets utlåtande fäste man uppmärksamhet vid dessa frågor avseende informationssystemet och dess personuppgiftsansvariga. I utvecklings- och förvaltningscentrets utlåtande konstaterades det att NTM-centralens ärendehantering och elektroniska arkiv finns i ärendehanteringssystemet USPA, som utvecklings- och förvaltningscentret är personuppgiftsansvarig för. Dessutom konstaterades det i utlåtandet att under den nuvarande perioden har förvaltningen av material om understöd som beviljats i systemet Tuki2014 varit utmanande på grund av att det inte funnits någon förbindelse till det elektroniska arkivet. I utvecklings- och förvaltningscentrets utlåtande konstaterades det även att en ärendehanteringsförbindelse och ett elektroniskt arkiv utan dröjsmål bör byggas mellan systemet Tuki2014 och ärendehanteringssystemet USPA, varmed utvecklings- och förvaltningscentret på ett naturligt sätt skulle ansvara för registerföringen och uppgiften som informationshanteringsenhet. Vid den fortsatta beredningen har remissvaren beaktats och det har gjorts en bedömning av i synnerhet behovet av särskilda bestämmelser om behandlingen av personuppgifter samt olika myndigheters roller vid informationshanteringen. Att en bestämmelse om informationssystemet tas in i propositionen har bedömts vara ändamålsenligt med beaktande av i synnerhet att systemet Tuki2014, som används i nuläget, i fråga om EU:s strukturfondsperiod som lider mot sitt slut utgör en del av strukturfondsinformationssystemshelheten ännu åtminstone till och med utgången av 2024.

Arbets- och näringsministeriet svarar för förvaltningen av strukturfondsprogrammet och svarar som förvaltande myndighet också för att informationssystemet uppfyller kraven på datainnehållet i och processen för projekt som finansieras med medel från strukturfonden. Av denna orsak har man vid den fortsatta beredningen kommit fram till att arbets- och näringsministeriet tills vidare ska vara informationshanteringsenhet för informationssystemet. Behandlingen av personuppgifter som gäller understödsärenden har vid den fortsatta beredningen bedömts kunna genomföras enbart med stöd av dataskyddsförordningen och dataskyddslagen (1050/2018). Ordalydelsen i paragrafen om informationssystemet har vid den fortsatta beredningen setts över och dessutom har både specialmotiveringen och avsnittet om lagstiftningsordningen kompletterats.

I finansministeriets utlåtande ansågs det att som ett alternativ till beviljande av understöd för utvecklande under exceptionella förhållanden bör det övervägas att statsrådet vid behov med kort varsel kan lämna behövliga lagstiftningsförslag till riksdagen, för vilket det efter erfarenheterna våren 2020 säkert finns en bättre beredskap. Om man dock vill föreslå nya bestämmelser om exceptionella förhållanden ansåg finansministeriet att tröskeln för stöd bör hållas mycket hög. I justitieministeriets utlåtande ansågs att det med tanke på 80 § 1 mom. i grundlagen är ändamålsenligt att det i lag föreskrivs om möjligheten att bevilja stöd under exceptionella förhållanden, och att stöd där förutsättningarna för beviljande avviker från vad som anges i lag inte beviljas endast med stöd av förordning. Det konstaterades dock i utlåtandet att det skulle vara bra att i motiveringen redogöra för den föreslagna bestämmelsens förhållande till de bestämmelser om understöd för utvecklande som finns i 2 kap. Dessutom skulle det vara skäl att i motiveringen föra fram vilka förfaranden som tillämpas på beviljande av stöd under exceptionella förhållanden, eftersom det ändå är fråga om stöd för utvecklande, det vill säga stöd med samma namn, i fråga om vilket det i lagen i annat fall anges tydliga förfaranderegler. Vid den fortsatta beredningen beslutades det att den föreslagna paragrafen om beviljande av understöd för utvecklande under exceptionella förhållanden ska finnas kvar i propositionen. Motiveringen till paragrafen har vid den fortsatta beredningen preciserats så att tröskeln för beviljande av understöd med stöd av paragrafen hålls hög och motiveringen har gjorts tydligare genom att klarlägga vilka förfaranden som tillämpas på beviljande av stöd under exceptionella förhållanden.

I flera utlåtanden fästes uppmärksamhet vid att Fonden för en rättvis omställning och dess användningsändamål inte hade beaktats i lagförslaget. I remissvaren ansågs det viktigt att också Fonden för en rättvis omställning beaktas i lagstiftningen vid sidan av finansiering som beviljas med medel från strukturfonderna. Vid den fortsatta beredningen har lagförslaget kompletterats så att även medel från Fonden för en rättvis omställning samt medel från EU:s eventuella andra fonder som är under beredning kan användas också för finansieringen av understöd enligt den föreslagna lagen.

I justitiekanslersämbetets utlåtande fäste man uppmärksamhet vid att det i den föreslagna lagen inte finns några bestämmelser om hur miljöaspekter beaktas i företagets utvecklingsprojekt, utan att avsikten är att miljöaspekter ska beaktas i bestämmelser på lägre nivå och i förvaltningsinterna anvisningar. Det konstaterades i utlåtandet att enligt 20 § i grundlagen ska alla tillförsäkras en sund och säker miljö. I utlåtandet hänvisades det också till grundlagsutskottets utlåtandepraxis där det har konstaterats att 20 § i grundlagen uttrycker människornas alltomfattande ansvar för en sådan helhetslinje för den ekonomiska och samhällseliga verksamheten att den levande och icke-levande naturens mångfald kan bevaras. Bestämmelsen i 20 § 2 mom. är enligt grundlagsutskottet avsedd att först och främst påverka lagstiftarens och andra normgivares verksamhet. Dessutom konstateras det i utlåtandet att även i regeringens proposition med förslag till ändring av grundlagarnas stadganden om de grundläggande fri- och rättigheterna (RP 309/1993 rd) har det konstaterats att

miljöbestämmelsen i 20 § i grundlagen återspeglar miljöfrågornas allt större betydelse i beslutsfattandet. I utlåtandet konstateras det därtill att i och med att klimatförändringen fortskrider accentueras bestämmelsens betydelse ytterligare. På basis av det som konstaterats ovan och även med beaktande av att ett av målen för programmet med företagsstöd är att främja en koldioxidsnål och klimatneutral ekonomi, vilket har en viktig betydelse vid begränsningen av klimatförändringen och tryggandet av att den grundläggande rättigheten till miljön tillgodoses, föreslås det i utlåtandet att man vid den fortsatta beredningen ska överväga att i lagen ta in bestämmelser om att miljöaspekter bör beaktas när statsunderstöd för företagsverksamhet beviljas. Vid den fortsatta beredningen beslutade man att i den föreslagna paragrafen om förutsättningarna för beviljande av understöd för utvecklande av företag ta in en bestämmelse om att miljöaspekter ska beaktas när understöd för utvecklande beviljas.

I justitieministeriets utlåtande konstaterades det att motiveringen till paragrafen om ansökan om understöd och avsnittet om lagstiftningsordningen bör preciseras till de delar som det är fråga om övergång till en enbart elektronisk ansökan. Dessutom bör avsnittet om lagstiftningsordningen preciseras också i fråga om behandlingen av personuppgifter med beaktande av grundlagsutskottets nyare utlåtandepaxis och i fråga om bestämmelserna om utlämnande av uppgifter samt genom att bedöma paragraferna om återkrav med tanke på näringsfriheten. I justitiekanslersämbetets utlåtande konstaterades det att avsnittet om lagstiftningsordningen bör kompletteras vad gäller skyddet för hemfriden i anslutning till granskningsrätten enligt den föreslagna 18 § samt rätten att få information enligt den föreslagna 19 §. Även i utlåtandet från dataombudsmannens byrå konstaterades det att när det gäller rätten att få och lämna ut uppgifter bör bestämmelsernas exakthet och noggranna avgränsning, särskilt med tanke på hur behövliga och nödvändiga de uppgifter som utbyts är, ännu bedömas i förhållande till grundlagsutskottets paxis vid den fortsatta beredningen. De kommentarer som framförts om precisering av specialmotiveringen och avsnittet om lagstiftningsordningen har beaktats vid den fortsatta beredningen och motiveringen och avsnittet har kompletterats.

I utlåtandena framfördes dessutom vissa sådana detaljerade kommentarer om utkastet till proposition som gällde innehållsmässiga och författningstekniska aspekter. Vid den fortsatta beredningen har propositionen delvis preciserats utifrån dessa kommentarer.

5.2 Utlåtande av rådet för bedömning av lagstiftningen

Rådet för bedömning av lagstiftningen har gett ett utlåtande om propositionen. I utlåtandet konstaterades det att utkastet till proposition är bristfälligt med tanke på anvisningarna för konsekvensbedömning av lagförslag och att utkastet till proposition bör korrigeras i enlighet med rådets utlåtande innan utkastet överlämnas. Enligt utlåtandet är de mest centrala utvecklingsobjekten i utkastet till proposition att beskrivningen av nuläget och beskrivningen av hur de stöd som beviljats under programperioden 2014–2020 har fördelats till företag av olika storlek, näringsgrenar och regioner preciseras med hjälp av tabeller eller diagram. I propositionen bör det enligt rådet för bedömning av lagstiftningen även läggas fram en bedömning av hur stöden enligt den nya programperioden förändrar fördelningen jämfört med den programperiod som upphör. De förslag som medför ändringar i beviljandet av företagsstöd under den nya regional- och strukturpolitiska programperioden jämfört med den tidigare programperioden bör dessutom avskiljas noggrannare i utkastet till proposition. I konsekvensbedömningen bör man enligt utlåtandet från rådet för bedömning av lagstiftningen fokusera på de beräknade konsekvenserna till följd av ändringarna av målen och finansieringskriterierna. Propositionen bör även kompletteras med en närmare beskrivning av de administrativa kostnader som ansökan om stöd medför för företagen och vilken inverkan ansökan har på företagens administrativa börda.

Rådet för bedömning av lagstiftningen ansåg att man vid behandlingen av konsekvenserna för företagen bör fokusera på en beskrivning av de beräknade konsekvenserna. Konsekvenserna bör beskrivas allmänt, men också med beaktande av de ändringar som sker i beviljandet av stöd jämfört med den tidigare programperioden. I konsekvensbedömningen bör det till exempel läggas fram en mer konkret bedömning av riktandet av stöd på det nya sättet, i och med att ett av kriterierna för beviljande av stöd i fortsättningen är främjande av klimatneutralitet. Dessutom bör det i konsekvensbedömningen beaktas hur Fonden för en rättvis omställning eventuellt lindrar eller ändrar de konsekvenser för företagen som stöden enligt den nya programperioden medför. Rådet för bedömning av lagstiftningen fäste uppmärksamhet vid att stödsystemets konsekvenser för konkurrensen inte behandlas i utkastet till proposition. Rådet ansåg att stödsystemets konsekvenser som eventuellt snedvrider konkurrensen bör behandlas i utkastet till proposition.

Vid den fortsatta beredningen av propositionen har de centrala utvecklingsobjekt som föreslagits i utlåtandet från rådet för bedömning av lagstiftningen beaktats och beskrivningen av nuläget samt bedömningen av propositionens konsekvenser kompletterats. I beskrivningen av nuläget har det tagits in statistik över hur understöden enligt lagen om företagsstöd fördelats enligt företagsstorlek, region och näringsgren. Dessutom har det i beskrivningen av nuläget tagits in statistik över både antalet beviljade understöd och antalet avslagsbeslut. Bedömningen av propositionens konsekvenser har kompletterats i synnerhet i fråga om konsekvenserna för företagen. En kvantitativ uppskattning av de administrativa kostnader som orsakas företagen har dock inte tagits in i propositionen. Genomförandet av ansökningsprocessen som gäller understöd för utvecklande och förvaltningen av projektet är alltid beroende av fallet i fråga, och fastställande av typexempel i fråga om sökande och projekt är därför utmanande. Den tid som går åt till att göra ansökan och till åtgärder som gäller förvaltningen av projektet, deras innehåll och andra åtgärder som orsakar administrativa kostnader varierar i betydande grad enligt projekt beroende på bland annat projektets innehåll och omfattning. Beloppet av de administrativa kostnader som orsakas företagen varierar således i betydande grad enligt projekt, och det är därför inte ändamålsenligt att lägga fram kvantitativa uppskattningar av de administrativa kostnader som företagen orsakas av ansökan om understöd för utvecklande.

6 Specialmotivering

1 kap. Allmänna bestämmelser

1 §. Tillämpningsområde. I paragrafens 1 mom. fastställs det att de understöd som beviljas enligt lagen är understöd för utvecklande av företag och understöd för utvecklande av verksamhetsmiljön.

Enligt paragrafens 2 mom. ska lagen tillämpas när i 1 mom. avsett understöd för utvecklande av företag och understöd för utvecklande av verksamhetsmiljön beviljas någon annanstans i Finland än i landskapet Åland.

I 3 mom. finns bestämmelser om lagens tillämpningsområde i förhållande till statsunderstödslagen. Till följd av särdragen i de understöd som beviljas för utvecklande av företagsverksamheten behöver det till vissa delar föreskrivas om de understöd som avses i denna lag på ett sätt som avviker från statsunderstödslagen. Detta gäller i synnerhet användning av understöd, tillsyn, granskningsrätt, tillgång till och utlämnande av information, förvaring av handlingar samt återbetalning och återkrav av understöd. I 3 mom. finns det dessutom en hänvisning till lagen om allmänna förutsättningar för stöd som beviljas för ekonomisk verksamhet (429/2016), som ska tillämpas vid beviljande av understöd enligt denna lag, om inte något annat föreskrivs i denna lag.

2 §. Definitioner. Enligt förslaget ska paragrafen innehålla med tanke på lagen centrala begrepp, och dessa är små företag, medelstora företag och stora företag.

Definitionerna av små och medelstora företag enligt paragrafens 1–2 punkt grundar sig på definitionerna i kommissionens rekommendation 2003/361/EG om definitionen av mikroföretag samt små och medelstora företag. Med stora företag avses enligt definitionen i 3 punkten sådana företag som till sin storleksklass är större än små och medelstora företag.

Enligt kommissionens rekommendation 2003/361/EG avses med små och medelstora företag sådana företag som sysselsätter färre än 250 personer och vars årsomsättning inte överstiger 50 miljoner euro eller vars balansomslutning inte överstiger 43 miljoner euro per år och som uppfyller de kriterier som beskriver fristående företag samt övriga kriterier på små och medelstora företag i definitionen. Inom kategorin små och medelstora företag avses med små företag ett sådant företag som sysselsätter färre än 50 personer och vars omsättning eller balansomslutning inte överstiger 10 miljoner euro per år och som uppfyller de kriterier som beskriver fristående företag samt de övriga kriterierna i definitionen. Med stora företag avses andra företag än ovannämnda små och medelstora företag.

3 §. Finansiering av understöd. I paragrafen föreskrivs det om finansiering av de understöd som avses i lagen. Enligt 1 mom. kan understöd enligt lagen finansieras med nationella medel och delfinansieras med Europeiska unionens medel. I 1 mom. föreskrivs det dessutom att vid beviljandet av understöd ska när Europeiska unionens medel används för att finansiera understöden beaktas målen för Finlands regional- och strukturpolitiska program 2021–2027 eller målen för användningen av något annat av Europeiska unionens finansieringsinstrument.

Understöden enligt den gällande lagen om företagsstöd har finansierats med i huvudsak medel från Europeiska regionala utvecklingsfonden. Också under den nya programperioden för Europeiska unionens regional- och strukturpolitik ska understöd enligt lagen om företagsstöd finansieras med medel från Europeiska regionala utvecklingsfonden, utöver vilket understöd ska kunna finansieras med medel från Fonden för en rättvis omställning. Dessutom är det möjligt att för understöd enligt den föreslagna lagen använda också medel som kanaliseras via EU:s nya finansiella instrument som är under beredning eller som eventuellt skapas under programperioden, och därför nämns i momentet inte separat namnet på de fonder vars medel kan användas för understöd.

Eftersom avsikten är att understöd enligt den föreslagna lagen ska vara en betydande form av offentlig motfinansiering av finansieringen som kommer via i synnerhet Europeiska regionala utvecklingsfonden och Fonden för en rättvis omställning, är det med tanke på tillämpningen av lagen viktigt att målen för Finlands regional- och strukturpolitiska program beaktas vid beviljandet av understöd. Dessa mål är bland annat främjande av en hållbar tillväxt och konkurrenskraft i regionerna, stärkande av en näringsstruktur som stöder tillväxt och minskning av skillnaderna i utveckling mellan regioner samt en mångsidigare ekonomi i regioner som påverkas i synnerhet på det sätt som fastställs i programmet.

I 2 mom. finns det bestämmelser om till vilka delar lagen om finansiering av projekt inom regionutveckling och Europeiska unionens regional- och strukturpolitik ska tillämpas när understöd beviljas. När Europeiska unionens medel används för att finansiera de understöd som avses i den föreslagna lagen ska enligt momentet de bestämmelser i lagen om finansiering av projekt inom regionutveckling och Europeiska unionens regional- och strukturpolitik tillämpas som gäller tidsfristen för ansökan om utbetalning av den sista stödposten (28 §), hinder för utbetalning av stöd (30 §), särskilda hinder för beviljande av stöd inom Europeiska unionens regional- och strukturpolitiska program (37 §), offentliggörande av utlysning av stöd och

ansökningstid inom Europeiska unionens regional- och strukturpolitiska program (38 §), beslut om beviljande av stöd av medel från Europeiska unionens regional- och strukturpolitiska program (39 §), påföljder för försummelse av kommunikationsskyldigheterna enligt Europeiska unionens regional- och strukturpolitiska program (42 §), stödmottagarens skyldighet att bevara material i projekt som finansieras med medel från Europeiska unionens regional- och strukturpolitiska program (46 §), inspektionsrätt och inspektionsbefogenhet i fråga om användningen av medel från Europeiska unionens regional- och strukturpolitiska program (47 och 48 §), befogenhet för den som utför inspektion av Europeiska unionens regional- och strukturpolitiska program (49 §), informationssystemet, digitalt stödförfarande, stark autentisering vid användning av informationssystemet, tillgång till och lämnande av uppgifter med hjälp av ett tekniskt gränssnitt i informationssystemet och offentlighet för och offentliggörande av uppgifter som lagrats i informationssystemet för Europeiska unionens regional- och strukturpolitiska program (50–54 §) samt myndigheternas rätt att få och lämna ut uppgifter (75 §).

4 §. Myndigheter. Enligt paragrafen ska de ärenden som avses i lagen behandlas av närings-, trafik- och miljöcentralerna, och det föreskrivs särskilt om deras behörighet i lagen om närings-, trafik- och miljöcentralerna (897/2009) och i den statsrådsförordning som har utfärdats med stöd av den. Bestämmelsen motsvarar den gällande lagen.

2 kap. Understöd för utvecklande av företag

5 §. Beviljande av understöd för utvecklande av företag. Enligt paragrafens 1 mom. är understöd för utvecklande av företag ett understöd enligt prövning. I 1 mom. föreslås dessutom bestämmelser om användningsändamålet med understödet för utvecklande av företag. Understöd för utvecklande av företag kan beviljas för utvecklande av ett företags affärsverksamhet, innovationsverksamhet eller utvecklings- och investeringsprojekt som gäller tillväxt eller internationalisering. Understöd kan beviljas för materiella och immateriella investeringar samt utvecklingsåtgärder. Med materiella investeringar avses förvärv av markområden, byggnader, maskiner, anordningar och utrustning samt långtidshyrning av maskiner och anordningar. Med immateriella investeringar avses förvärv av patenträttigheter, licenser, kunnande och icke-patentskyddad teknisk kunskap i anslutning till överföring av teknik. Med utvecklingsåtgärder avses utvecklande av affärskompetens, internationalisering, produkter, tjänster och tillverkningsmetoder, beredning av projekt samt annat jämförbart betydande utvecklande av företagsverksamheten.

Beviljandet av understöd för utvecklande av företag syftar till att främja en hållbar ekonomisk tillväxt, sysselsättning samt övriga näringspolitiska mål. Främjande av en hållbar ekonomisk tillväxt inbegriper bland annat klimatneutralitet samt målsättningar som gäller energi- och materialeffektivitet och utnyttjande av digitalisering. Övriga näringspolitiska målsättningar är exempelvis förnyande av affärsverksamhet, en mångsidigare näringsstruktur, stärkande av en balanserad regionutveckling, en förbättrad lönsamhet samt utvecklande av affärskompetens.

I 2 mom. föreskrivs det om att närmare bestämmelser om beviljande av understöd och om understödets användningsändamål får utfärdas genom förordning av statsrådet.

6 §. Mottagare av understöd för utvecklande av företag. Den föreslagna paragrafen innehåller bestämmelser om vem som kan beviljas understöd för utvecklande av företag. Enligt 1 mom. i paragrafen kan understöd beviljas små och medelstora företag. Utgångspunkten i 1 mom. är att understöd i regel beviljas små och medelstora företag och den motsvarar den gällande lagen om statsunderstöd för utvecklande av företagsverksamhet. Eftersom understöd kan beviljas endast företag omfattar stödsystemet inte bland annat fysiska personer som planerar

att inleda företagsverksamhet. Däremot kan understöd beviljas en fysisk person som är en enskild näringsidkare.

I 1 mom. föreslås dessutom bestämmelser om ett undantag enligt vilket understöd även kan beviljas stora företag för investeringar. I enlighet med momentet kan understöd beviljas stora företag för investeringar inom stödområde I eller II enligt lagen om utveckling av regionerna och genomförande av Europeiska unionens regional- och strukturpolitik (/), det vill säga främst för förvärv av maskiner och anordningar samt för byggande. Bestämmelser om närmare villkor för stöd till stora företag utfärdas genom förordning av statsrådet. Trots att tyngdpunkten i beviljandet av understöd ligger på små och medelstora företag, är det motiverat att inom stödområdena I och II bevara den möjlighet att även bevilja stora företag understöd för investeringar som EU:s regler för statligt stöd tillåter inom dessa områden.

Det föreslagna 2 mom. innehåller bestämmelser om de näringsgrenar som inte kan beviljas understöd för utvecklande av företag. Näringsgrensbegränsningen ändras jämfört med den gällande lagen om företagsstöd så att endast primärproduktion inom fiske, jordbruk eller skogsbruk inte omfattas av understöd för utvecklande. På motsvarande sätt som enligt den gällande lagen kan understöd för utvecklande fortfarande inte beviljas för förädling eller saluföring (saluhållande) av jordbruksprodukter.

Med primärproduktion inom fiske avses utnyttjande av vattenlevande naturresurser, det vill säga fiske och vattenbruk. Preciseringarna som gäller fiske grundar sig på jord- och skogsbruksministeriets förslag att fiskförädling ska stödas enligt den föreslagna nya lagen om företagsstöd. Motiveringen till förslaget är att man av anslagsorsaker inte har kunnat stödja fiskförädling, som av tradition hör till jord- och skogsbruksministeriets ansvarsområde, i tillräcklig utsträckning och på samma villkor som den övriga företagssektorn via Europeiska havs- och fiskerifonden, och från jordbruksfonden kan inget stöd ges till fiskförädling.

Grunden till förslaget om ändring av näringsgrensbegränsningen avseende fiske är även att det är möjligt att bevilja stöd till fiskförädling från Europeiska regionala utvecklingsfonden. Det är fråga om en möjlighet som medför att också utvecklings- och investeringsprojekt inom fiske kan finansieras med medel för regionutveckling, om projekten anses vara viktiga ur regionernas perspektiv. Att stöd till fiskförädling möjliggörs även med understöd för utvecklande av företag förbättrar i sig nuläget, i och med att stöd till företag från ett stödprogram inom jord- och skogsbruksministeriets förvaltningsområde inte anses möjligt på motsvarande sätt som stöd till den övriga företagssektorn. Europeiska havs- och fiskerifondens begränsade medel riktas till utvecklande av primärproduktion inom fiske, miljöåtgärder, nationella åtgärder inom havspolitikerna samt den vetenskapliga datainsamling och fiskeövervakning som EU-lagstiftningen förutsätter. Av denna orsak har finansieringen av tillväxt- och internationaliseringsåtgärder samt utvecklingsprojekt inom förädlingssektorn varit mycket begränsad i fråga om små och medelstora företag.

Med primärproduktion inom jordbruk avses åkerodling, boskapsskötsel eller annat hållande av produktionsdjur, växthusproduktion, trädgårds- och plantskoleproduktion, pälsdjursuppfödning, uppfödning av hästar, renskötsel, bihushållning, yrkesmässig jakt, bär- eller svampplockning eller annan produktionsverksamhet som omfattar de produkter som avses i bilaga I till Fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen. Med primärproduktion inom skogsbruk avses i detta sammanhang skogsvård inbegripet verksamhet i anslutning till odling av skog och skogsskötsel. Med verksamheter som hör till skogsvård avses verksamheter som enligt Statistikcentralens näringsgrensindelning (TOL) hör till underavdelningen 021 Skogshushållning och skogsskötsel. Understöd kan enligt den föreslagna lagen beviljas också

för drivning och verksamhet som betjänar skogsbruk samt verksamhet som betjänar jordbruk. Stöd till dessa har inte varit möjliga enligt den gällande lagen om företagsstöd.

Med förädling och saluföring av jordbruksprodukter avses hantering av jordbruksprodukter som avses i bilaga I till Fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen, varefter produkten fortfarande är en sådan jordbruksprodukt som avses i bilagan samt utsläppande på marknaden av produkter. Jordbruksprodukter är inte sådana produkter från skogen eller annanstans i naturen som är icke-odlade, såsom exempelvis svampar, bär och andra produkter som plockas i naturen, och därför kan företagsverksamhet som gäller förädling av de nämnda produkterna stödas med understöd för utvecklande av företag.

När det avgörs om understöd med beaktande av näringsgrensbegränsningen kan beviljas är det av betydelse till vilken näringsgren projektet som ska understödjas hör. Tillämpningen av näringsgrensbegränsningen ändras till denna del jämfört med tillämpningspraxis enligt den gällande lagen om företagsstöd, eftersom det viktigaste vid granskningen av begränsningen hittills har varit att företagets huvudsakliga verksamhetsområde som antecknats i handelsregistret omfattas av understöd för utvecklande. Eftersom ett företag kan vara verksamt inom flera olika näringsgrenar som alla kan ha en stor betydelse inom företagsverksamheten, har det dock ansetts ändamålsenligt att i fortsättningen betona näringsgrenen för det projekt som understöds när det granskas om den verksamhet som ska understödjas omfattas av understöd för utvecklande av företag. Vid granskningen av näringsgrenen utnyttjas Statistikcentralens näringsgrensindelning.

Vid beviljande av understöd ska man i enlighet med paragrafens 2 mom. också beakta sektorsvisa begränsningar som baserar sig på Europeiska unionens lagstiftning och som gäller bland annat stålindustri, trafik och skeppsbyggnad.

I 3 mom. föreskrivs det om att närmare bestämmelser om understödstagare får utfärdas genom förordning av statsrådet.

7 §. Föresättningar för beviljande av understöd för utvecklande av företag och tillämpliga regler för statligt stöd. I den föreslagna paragrafen föreskrivs det om föresättningarna för beviljande av understöd för utvecklande av företag och om tillämpliga regler för statligt stöd. Genom bestämmelserna i paragrafen kompletteras de allmänna föresättningar för beviljande av statsunderstöd som anges i 7 § i statsunderstödslagen och som enligt vad som föreskrivs i 1 § ska beaktas också när understöd för utvecklande beviljas. Enligt 1 mom. 1 punkten i den föreslagna paragrafen kan understöd för utvecklande av företag beviljas om företaget bedöms ha föresättningar för fortgående lönsam verksamhet. Med tanke på den samhällsekonomiska nyttan, företagsverksamhetens effektivitet eller en fungerande konkurrens är det inte motiverat att stödja olönsam verksamhet. Då beviljande av understöd övervägs bör det också bedömas att företagets planerade totalfinansiering av projektet är tillräcklig och att projektet är genomförbart.

Enligt 2 punkten i momentet ska det beviljade understödet bedömas ha en avsevärd inverkan på genomförandet av projektet. Med betydande konsekvenser avses att projektet antingen inte alls skulle genomföras utan det beviljade understödet eller att beviljandet av understödet gör det möjligt att genomföra projektet enligt en snabbare tidtabell, på en kvalitativt högre nivå eller i större omfattning.

Projektet som är föremål för understöd ska enligt 3 punkten bedömas vara betydande med tanke på utvecklandet av företagets verksamhet. Till följd av detta är det inte möjligt att stödja till exempel företags ersättningsinvesteringar.

Paragrafens föreslagna 2 mom. är nytt. I enlighet med 1 punkten i momentet utgör bedömningen av verksamhetens lönsamhet en helhetsprövning i vilken bland annat företagets ekonomiska nyckeltal kan beaktas. I bedömningen kan man dessutom beakta uppgifter om företagets betalningsstörningar samt uppgifter om betalningen av skatter och lagstadgade avgifter som fås från olika offentliga och privata register. Det är naturligt att utgångspunkten för beviljande av understöd enligt prövning är att understödstagaren har skött sina skyldigheter på korrekt sätt. Understöd kan dock beviljas om försummelsen av skyldigheterna endast är liten. Dessutom kan understöd av särskilda skäl beviljas också när försummelsen är väsentlig, men en betalningsplan som redan har följts under en tid har upprättats för skötseln av skyldigheterna. Beviljande av understöd i samband med väsentliga försummelser av skyldigheter är dock extremt exceptionellt och grundar sig alltid på en bedömning från fall till fall.

Enligt 2 punkten i momentet beviljas understöd inte om den sökande är ett företag i svårigheter på det sätt som avses i EU:s regler för statligt stöd. Enligt artikel 1.4 c i den allmänna gruppundantagsförordningen om statligt stöd får statligt stöd inte beviljas företag i svårigheter. En definition av begreppet företag i svårigheter finns i artikel 2.18 i den allmänna gruppundantagsförordningen.

I 3 punkten föreskrivs det om att understöd inte ska beviljas, om sökanden är föremål för ett betalningskrav på grundval av ett tidigare beslut av Europeiska kommissionen som förklarar ett stöd olagligt. Enligt artikel 1.4 a i den allmänna gruppundantagsförordningen om statligt stöd ska i godtagbara stödprogram (stödprogram) som gäller statligt stöd uttryckligen uteslutas utbetalning av individuellt stöd till förmån för ett företag som är föremål för ett betalningskrav på grundval av ett tidigare kommissionsbeslut som förklarar ett stöd olagligt och oförenligt med den inre marknaden.

Paragrafens 3 mom. är nytt. I momentet fastställs det att när understöd för utvecklande beviljas ska miljöaspekter beaktas. Främjande av klimatneutralitet är ett av målen för både den nya programperioden för Europeiska unionens regional- och strukturpolitik och regeringsprogrammet för statsminister Sanna Marins regering. Miljöaspekter har även beaktats när understöd för utvecklande beviljats enligt den gällande lagen, trots att det inte har funnits bestämmelser om det på lagnivå. I den gällande statsrådsförordningen om statsunderstöd för utvecklande av företagsverksamhet anges det dock att understöd inriktas bland annat på projekt som bedöms ha betydande konsekvenser för företagets energi- eller materialeffektivitet. Med beaktande av att man både i det nya programmet för regional- och strukturpolitiken och i regeringsprogrammet betonar låga koldioxidutsläpp och klimatneutralitet samt det faktum att miljöfrågors betydelse vid beslutsfattandet har ökat i och med att klimatförändringen framskrider har det bedömts vara ändamålsenligt att det i fortsättningen på lagnivå föreskrivs om att miljöaspekter ska beaktas när understöd för utvecklande beviljas.

Beaktande av miljöaspekter avser till exempel att som faktorer som talar för beviljande av understöd betraktas att projektet främjar de ovannämnda mål för regional- och strukturpolitiken och regeringsprogrammet som syftar till låga koldioxidutsläpp och klimatneutralitet samt energi- eller materialeffektivitet. Dessutom kan som en faktor som talar för beviljande av understöd beaktas ett projekts andra än ovannämnda med tanke på miljön positiva konsekvenser.

Enligt 4 mom. i paragrafen beviljas understöd som stöd enligt den allmänna gruppundantagsförordningen om statligt stöd eller som stöd av mindre betydelse (*de minimis-stöd*) enligt kommissionens förordning (EU) nr 1407/2013 om tillämpningen av artiklarna 107 och 108 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt på stöd av mindre betydelse. Dessutom kan understöd också beviljas i enlighet med andra ramar för statligt stöd som

Europeiska kommissionen godkänt. Bestämmelsen möjliggör vid behov att man inhämtar kommissionens godkännande av nya stödprogram. Närmare bestämmelser om användningen av ett godkänt stödprogram utfärdas genom förordning av statsrådet. Till exempel understöd som har beviljats vid marknads- och produktionsstörningar, det vill säga så kallade coronaunderstöd, har kunnat beviljas som temporärt statligt stöd som har godkänts av kommissionen.

Understöd för utvecklande kan på det sätt som anges i 6 § beviljas också för fiske, exklusive för primärproduktion. EU har egna, sektorspecifika bestämmelser om statligt stöd till fiske. Dessa bestämmelser är bland annat kommissionens meddelande om riktlinjer för granskning av statligt stöd inom fiskeri- och vattenbrukssektorn (2015/C 217/01), kommissionens förordning (EU) nr 1388/2014 genom vilken vissa kategorier av stöd till företag som är verksamma inom produktion, beredning och saluföring av fiskeri- och vattenbruksprodukter förklaras förenliga med den inre marknaden enligt artiklarna 107 och 108 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (*gruppundantagsförordningen för fiskerisektorn*) samt kommissionens förordning (EU) nr 717/2014 om tillämpningen av artiklarna 107 och 108 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt på stöd av mindre betydelse inom fiskeri- och vattenbrukssektorn (*förordningen om stöd av mindre betydelse inom fiskerisektorn*). Villkoren i gruppundantagsförordningen för fiskerisektorn och förordningen om stöd av mindre betydelse inom fiskerisektorn avviker från villkoren och tröskelvärdena i den allmänna gruppundantagsförordningen och förordningen om stöd av mindre betydelse. För att göra det lättare att behandla näringsgrenarna lika och för att förenkla de administrativa metoderna är det ändamålsenligt att i stället för gruppundantagsförordningen för fiskerisektorn eller förordningen om stöd av mindre betydelse inom fiskerisektorn tillämpa villkoren i den allmänna gruppundantagsförordningen eller villkoren för stöd av mindre betydelse även när understöd för utvecklande beviljas för stöd till fiskförädlingsindustrin. Tillämpning av villkoren i den allmänna gruppundantagsförordningen eller förordningen om stöd av mindre betydelse när understöd beviljas fiskförädlingsindustrin förutsätter att kommissionen har godkänt förfarandet. Jord- och skogsbruksministeriet gör en anmälan till kommissionen om stödsystemet för fiskerinäringen. Beviljande av understöd för fiskerinäringen förutsätter att Europeiska unionens anmälningsförfarande som gäller statligt stöd slutförs så att Europeiska kommissionen inte motsätter sig det föreslagna förfarandet. Om kommissionen inte godkänner förfarandet som gäller stödsystemet, ska de sektorspecifika reglerna för statligt stöd till fiskerinäringen iakttas i stället för de allmänna reglerna när fiskerinäringen beviljas understöd.

Enligt 5 mom. i paragrafen får närmare bestämmelser om förutsättningarna för beviljande av understöd och om de tillämpliga reglerna för statligt stöd utfärdas genom förordning av statsrådet.

8 §. Godtagbara kostnader, kostnadsmodeller och understödets belopp i fråga om understöd för utvecklande av företag. Enligt paragrafens 1 mom. ska som grund för understöd godtas endast sådana projektkostnader som har orsakats under den genomförandetid som anges i beslutet om projektet. I praktiken kan alltså till exempel sådana kostnader som orsakats av förberedande åtgärder och som har uppkommit före inlämnandet av ansökan om understöd inte godtas som grund för understöd.

Enligt den gällande lagstiftningen har också kostnader som orsakats av förberedande åtgärder kunnat godtas som grund för understöd. I praktiken har de kostnader för förberedande åtgärder som har uppkommit före inlämnandet av ansökan dock godtagits endast sällan och i en liten del av projekten. Godtagande av de kostnader som orsakats av förberedande åtgärder kan medföra oklarhet vid granskningen av vid vilken tidpunkt projektet inleddes, vilket kan medföra inkonsekvens i fråga om de kostnader som godtas som grund för understöd. Med tanke på bestämmelsernas tydlighet och säkerställandet av att tillvägagångssätten är enhetliga har det

bedömts vara ändamålsenligt att de kostnader som orsakats av förberedande åtgärder inte är kostnader som godtas som grund för understöd. Som förberedande åtgärder betraktas de åtgärder som har vidtagits före genomförandetiden enligt beslutet om understöd, såsom planeringsarbete, anskaffning av tillstånd och genomförbarhetsstudier samt reservering av monstrar för utställningar eller mässor som ordnas utomlands och betalning av den därmed anslutna förskotts- eller reserveringsavgiften.

Understöd kan enligt 2 mom. i den föreslagna paragrafen beviljas som en procentandel enligt de godtagbara kostnaderna för projektet. Dessutom kan kostnaderna också godkännas i enlighet med någon annan kostnadsmodell som regleras genom statsrådets förordning. Då kan till exempel de indirekta projektkostnaderna godkännas utifrån en kalkylerad procentandel.

I 3 mom. i paragrafen fastställs det att närmare bestämmelser om godtagbara kostnader, kostnadsmodeller och understödets belopp får utfärdas genom förordning av statsrådet.

3 kap. Understöd för utvecklande av verksamhetsmiljön

9 §. Beviljande av understöd för utvecklande av verksamhetsmiljön. I paragrafen fastställs det att understöd för utvecklande av verksamhetsmiljön är ett understöd enligt prövning. I paragrafen föreskrivs det dessutom om vilka aktörer och vilka slags projekt som kan beviljas understöd för utvecklande av verksamhetsmiljön. Avsikten är att liksom i nuläget möjliggöra att understödet på ett flexibelt sätt kan användas för ändamål som främjar små och medelstora företags verksamhetsmiljö och utveckling.

I paragrafens 1 mom. fastställs det att understöd kan beviljas icke-vinstsyftande offentliga och privata sammanslutningar samt stiftelser. Understöd kan beviljas de aktörer som nämns i momentet för projekt som syftar till att förbättra företags förutsättningar för utvecklande av verksamhetsmiljön eller företagsverksamheten. Med offentliga sammanslutningar avses i detta sammanhang bland annat kommuner, samkommuner, universitet och yrkeshögskolor. Med privata sammanslutningar avses bland annat företag, föreningar och andelslag. De privata och offentliga sammanslutningarna samt stiftelserna ska vara icke-vinstsyftande. Enligt 1 kap. 5 § i aktiebolagslagen (624/2006) ska det i bolagsordningen föreskrivas att aktiebolaget är icke-vinstsyftande. Om det inte föreskrivs om detta i bolagsordningen för ett aktiebolag som ansöker om understöd, kan understöd inte beviljas. När det gäller andra sökande av understöd, ska frågan huruvida de är icke-vinstsyftande avgöras utifrån karaktären av deras verksamhet.

Enligt 1 mom. kan understöd för utvecklande av verksamhetsmiljön dessutom beviljas för utredningar som behövs för företagsverksamhet, utvecklande av service som företag behöver, främjande av samarbete mellan företag, mellan företag och högskolor samt mellan företag och forskningsinstitut samt främjande av nätverksbaserad forskning om näringslivet. Dessutom kan understöd för utvecklande av verksamhetsmiljön beviljas för andra projekt som förbättrar företags verksamhetsmiljö och utvecklingsmöjligheter. Med understöd som beviljas för främjande av nätverksbaserad forskning om näringslivet kan finansieras sådana projekt som inbegriper tillämpad forskning och till vilka sådana parallella produktutvecklingsprojekt inom små och medelstora företag är kopplade som kan finansieras med understöd för utvecklande av företag.

Omfattningen av NTM-centralernas behörighet vid beviljande av understöd för utvecklande av verksamhetsmiljön ändras inte jämfört med den gällande lagen. Under EU:s innevarande programperiod har också Business Finland finansierat projekt inom nätverksbaserad forskning om näringslivet och tillämpad forskning. Projekt inom tillämpad forskning har utvecklat tillvägagångssätt där man har lyckats kommersialisera och överföra forskningsresultat till

företags affärsverksamhet till exempel i fråga om fotonik och hälsovetenskaper. Under den nya programperioden för Europeiska unionens regional- och strukturpolitik är Business Finland inte den förmedlande myndigheten. Av denna orsak har det ansetts behövt att vid sidan av landskapsförbunden ska också NTM-centralerna fortfarande kunna delta i finansieringen av nätverksbaserad forskning om näringslivet och finansiera både företag och forskningsinstitut. NTM-centralens möjlighet att vara finansiär i nätverksbaserade projekt om näringslivet är motiverad också därför att NTM-centralerna utöver forskningsinstitut kan finansiera även sådana produktutvecklingsprojekt inom små och medelstora företag som gäller tillämpning av en innovation som har utvecklats i ett forskningsprojekt, varmed utnyttjandet av innovationer i små och medelstora företags verksamhet kan för snabbas.

Enligt utvärderingen av strukturfondsprogrammet Hållbar tillväxt och jobb 2014–2020 är utmaningen inom till exempel Östra och Norra Finland under den kommande programperioden alltför knapp tillgången på kunnigt folk. För att utvecklingen ska vända i positiv riktning krävs det kraftigare satsningar på till exempel samarbete mellan högskolorna och företagen i regionerna för att skapa ny företagsverksamhet och innovationer samt få högt utbildat folk att stanna i regionerna. Genom att bevilja understöd för utvecklande av verksamhetsmiljön kan man stödja förverkligandet av de ovannämnda målen också under den nya programperioden.

Understödet kan i enlighet med tillämpningspraxis enligt den gällande lagen omfatta även projekt i vilka den infrastruktur som små och medelstora företag behöver eller som direkt betjänar dem byggs upp.

I paragrafens 2 mom. föreskrivs det på motsvarande sätt som i den gällande lagen om att understöd för utvecklande av verksamhetsmiljön kan beviljas av nationella medel även för kapitalplaceringsverksamhet. Till denna del förfar man i enlighet med gällande praxis, det vill säga så att understöd beviljas som understöd till en förmedlarorganisation för kapitalplaceringsprojektet för placering i en kapitalplaceringsfond.

Enligt 3 mom. får närmare bestämmelser om understödstagare, beviljande av understöd och understödets användningsändamål utfärdas genom förordning av statsrådet.

10 §. Förutsättningar för beviljande av understöd för utvecklande av verksamhetsmiljön.

I paragrafens 1 mom. 1 punkt fastställs det att för beviljande av understöd för ett verksamhetsmiljöprojekt krävs det att projektet bedöms främja startande av, tillväxt i eller utvecklande av små och medelstora företag i regionen, eller bildande av nätverk mellan företag eller mellan företag och högskolor samt mellan företag och forskningsinstitut. Avsikten med understödet för utvecklande av verksamhetsmiljön är att främja och skapa förutsättningar för startande, utvecklande och tillväxt av företagsverksamhet. Understödet ska alltså i första hand rikta sig till företagsfältet i regionen.

I 2 punkten i momentet föreskrivs det att det beviljade understödet ska bedömas ha en avsevärd inverkan på genomförandet av projektet. Understödet ska således alltid bedömas ha en betydande inverkan på att ett projekt över huvud taget genomförs eller att det genomförs i större omfattning, på en högre nivå eller enligt en snabbare tidtabell än utan understöd.

Enligt momentets 3 punkt förutsätter beviljande av understöd för utvecklande av verksamhetsmiljön att den som ansöker om understöd bedöms ha tillräckliga ekonomiska och andra förutsättningar att genomföra projektet samt att svara för verksamhetens kontinuitet också efter det att projektet har genomförts, när projektets art förutsätter det. För till exempel olika typer av utredningsprojekt förutsätts det dock inte kontinuitet i verksamheten.

I 2 mom. fastställs det att understöd dock inte beviljas, om den som ansöker om understöd väsentligen har försummat sin skyldighet att betala skatter eller lagstadgade avgifter eller har väsentliga betalningsstörningar, om inte beviljandet av understöd av särskilda skäl anses ändamålsenligt. Vid prövningen av om understöd ska beviljas beaktas sådana uppgifter om sökandens betalningsstörningar samt betalning av skatter och lagstadgade avgifter som fås från olika offentliga och privata register. Det är naturligt att utgångspunkten för beviljande av stöd enligt prövning är att understödstagaren har skött sina skyldigheter på korrekt sätt. Understöd kan dock beviljas om försummelsen av skyldigheterna endast är liten. Dessutom kan understöd av särskilda skäl beviljas också när försummelsen är väsentlig, men en betalningsplan som redan har följts under en tid har upprättats för skötseln av skyldigheterna. Beviljande av understöd i samband med väsentliga försummelser av skyldigheter är dock extremt exceptionellt och grundar sig alltid på en prövning från fall till fall.

Enligt 3 mom. får närmare bestämmelser om förutsättningarna för beviljande av understöd utfärdas genom förordning av statsrådet.

11 §. Godtagbara kostnader, kostnadsmodeller och understödets belopp i fråga om understöd för utvecklande av verksamhetsmiljön. Enligt paragrafens 1 mom. ska som grund för understöd godtas endast sådana projektkostnader som har orsakats under den genomförandetid som anges i beslutet om projektet. I praktiken kan alltså till exempel sådana kostnader som orsakats av förberedande åtgärder och som har uppkommit före inlämnandet av ansökan om understöd inte godtas som grund för understöd. Bestämmelsen motsvarar vad som i 8 § föreskrivs om understöd för utvecklande av företag.

Det har enligt den gällande lagstiftningen varit möjligt att som grund även för understöd för utvecklande av verksamhetsmiljön godta också kostnader som orsakats av förberedande åtgärder inför projektet. Liksom det har konstaterats ovan i motiveringen till 8 § har enligt den gällande lagstiftningen också kostnader som orsakats av förberedande åtgärder kunnat godtas som grund för understöd. I praktiken har de kostnader för förberedande åtgärder som har uppkommit före inlämnandet av ansökan dock godtagits endast sällan och i en liten del av projekten. Godtagande av de kostnader som orsakats av förberedande åtgärder kan medföra oklarhet vid granskningen av vid vilken tidpunkt projektet inleddes, vilket kan medföra inkonsekvens i fråga om de kostnader som godtas som grund för understöd. Med tanke på bestämmelsernas tydlighet och säkerställandet av att tillvägagångssätten är enhetliga har det bedömts vara ändamålsenligt att de kostnader som orsakats av förberedande åtgärder inte är kostnader som godtas som grund för understöd.

Understöd kan enligt 2 mom. i paragrafen beviljas som en procentandel enligt de godtagbara kostnaderna för projektet. Dessutom kan kostnaderna också godkännas i enlighet med någon annan kostnadsmodell som regleras genom statsrådets förordning. Då kan till exempel de indirekta projektkostnaderna godkännas utifrån en kalkylerad procentandel.

I 3 mom. i paragrafen fastställs det att närmare bestämmelser om godtagbara kostnader, kostnadsmodeller och understödets belopp får utfärdas genom förordning av statsrådet.

4 kap. Ansökan om samt beviljande och utbetalning av understöd

12 §. Ansökan om understöd. I paragrafen föreslås bestämmelser om ansökan om understöd. Enligt 1 mom. görs ansökan om understöd elektroniskt via den för ändamålet avsedda nättjänsten. Inloggning i tjänsten förutsätter stark elektronisk autentisering. Elektronisk ansökan har varit möjlig också enligt den gällande lagen, men i fortsättningen kan ansökan lämnas in endast elektroniskt. Under den tid den gällande lagen varit i kraft och under EU:s innevarande

programperiod har nästan alla ansökningar, det vill säga cirka 99 procent lämnats in elektroniskt (situationen i början av oktober 2020). Av de 7 910 ansökningar som kom in lämnades endast 66 stycken in i pappersform. Ansökningar som hade gjorts på en pappersblankett lämnades in i den inledande fasen av den programperiod som lider mot sitt slut, när en övergångsfas från den gamla till den nya programperioden ännu pågick, och elektroniska tjänster ännu inte fanns tillgängliga i fråga om den pågående programperioden. Avsikten är att under den kommande programperioden ska elektroniska tjänster vara tillgängliga när ansökan om understöd inleds. Den som ansöker om understöd för utvecklande av företag eller understöd för utvecklande av verksamhetsmiljön är i regel ett företag eller någon annan sammanslutning, det vill säga oftast i praktiken en juridisk person. Understöd för utvecklande kan beviljas också enskilda näringsidkare, det vill säga firmaföretagare. Under den innevarande programperioden har enskilda näringsidkare lämnat in sammanlagt cirka 250 ansökningar som gäller understöd för utvecklande. Skyldigheten att använda elektroniska tjänster gäller således i huvudsak juridiska personer, men också i liten utsträckning fysiska personer som utövar näringsverksamhet. Skyldigheten gäller ansvariga personer i företag eller andra sammanslutningar samt fysiska personer som utövar näringsverksamhet och som granskade utifrån den statistik som presenteras ovan kan anses ha tillräckliga tekniska färdigheter och tillräcklig teknisk förmåga att använda elektroniska tjänster.

Enligt 2 mom. ska ansökan om understöd göras innan projektet inleds. Genom detta krav strävar man efter att i överensstämmelse med nuläget undvika beviljande av understöd till ett sådant projekt för vars genomförande beviljande av understödet inte har någon betydelse eller där understödet endast har en liten betydelse. Som inledande av ett projekt betraktas enligt det föreslagna 2 mom. ingående av ett avtal eller placering av en beställning som gäller projektet, påbörjande av byggarbeten inom projektet, leverans av en anskaffning, betalning eller delbetalning av en anskaffning, eller en annan förbindelse som medför att genomförandet av projektet är definitivt. Om projektet har inletts före ansökan om understöd, kan understöd inte beviljas. I det föreslagna 2 mom. föreskrivs det dock om ett undantag i fråga om åtgärder som hänför sig till förberedelser inför ett projekt och vars genomförande inte betraktas som inledande av projektet. Som åtgärder som hänför sig till förberedelser betraktas åtgärder som har vidtagits före genomförandetiden enligt beslutet om understöd, såsom planeringsarbete, anskaffning av tillstånd och genomförbarhetsstudier. Även reservering av montrar för utställningar eller mässor som ordnas utomlands och betalning av den därmed anslutna förskotts- eller reserveringsavgiften betraktas som förberedelser inför projektet.

I 3 mom. fastställs det att närmare bestämmelser om ansökan om understöd får utfärdas genom förordning av statsrådet.

13 §. Beslut om understöd. I beslutet om understöd kan det enligt paragrafens 1 mom. för det projekt som understöds ställas också andra än i lag och med stöd av lag föreskrivna villkor och begränsningar som understödstagaren ska iaktta. Bestämmelsen motsvarar till sitt innehåll 13 § 2 mom. i statsunderstödslagen.

I 2 mom. i den föreslagna paragrafen föreskrivs det om understödstagarens skyldighet att genom ansökan (*ändringsansökan*) begära att villkoren i ett redan fattat beslut om understöd ändras, om det sker sådana väsentliga förändringar i genomförandet av projektet efter det att understödet har beviljats som leder till att projektet eller en del av det inte kan genomföras i enlighet med beslutet om understöd eller den godkända projektplanen. Som väsentliga förändringar betraktas att projektet ändras från det planerade så att dess centrala innehåll och därmed eventuellt också målen eller de förutsedda effekterna avviker från det projekt som godkänts i beslutet om understöd. Som en väsentlig förändring bör alltid betraktas också en betydande överskridning av beloppet av de i beslutet om understöd godkända kostnaderna för ett enskilt kostnadsslag (till

exempel lönekostnader eller kostnader för maskiner och anordningar). Andra väsentliga förändringar är exempelvis en förändring i projektets kostnadsstruktur eller projektets planerade längd samt en förändring som hänför sig till understödstagaren, såsom att bolagsformen ändras.

En ändringsansökan behöver inte göras för förändringar som kan anses vara små med tanke på projekthelheten. Som små förändringar betraktas exempelvis sådana förändringar i enskilda anskaffningskategorier som kan anses vara små med tanke på projekthelheten eller sådana överföringar mellan projektets utgiftsslag som kan betraktas som skäligen. Små förändringar av det här slaget kan med iakttagande av gällande praxis godkännas i samband med utbetalningen av understöd enligt den utbetalande myndighetens prövning. Utbetalningar kan däremot inte göras för ett sådant utgiftsslag för vilket inga kostnader alls har godkänts i beslutet om understöd eller ändringsbeslutet. Det totala beloppet beviljat understöd kan inte utökas genom ett ändringsbeslut.

I 2 mom. föreskrivs det om att NTM-centralen till följd av en ändringsansökan kan fatta ett ändringsbeslut. Om ansökan inte godkänns ska det inte fattas ett ändringsbeslut utan då ska ansökan avslås. I momentet föreskrivs det också om att kostnader som härrör från det ändrade projektet kan godkännas tidigast från det att ändringsansökan har blivit anhängig. När det gäller en ändringsansökan som gäller tidpunkten för genomförande av projektet bör det även beaktas att ansökan ska göras innan den ursprungliga genomförandetiden har löpt ut. NTM-centralen kan dock godkänna en förlängning av genomförandetiden av särskilda skäl också när ändringsansökan har lämnats in efter utgången av genomförandetiden. Att göra en ändringsansökan till följd av att bolagsformen ändras är viktigt av den orsaken att utbetalning av understöd till någon annan än det företag som varit föremål för beslutet om understöd är möjlig endast efter det att ändringsbeslutet har fattats. Det är möjligt att fatta ett ändringsbeslut när understödstagarens bolagsform ändras eller när ett fusionerat eller uppspjälkat företag fortsätter verksamheten enligt projektet.

Ändringsansökan görs elektroniskt via samma nättjänst eller informationssystem som den egentliga understödsansökan. Ändringsansökningar och ändringsbeslut har utgjort en del av stödförfarandet också under den tid som den gällande lagstiftningen har varit i kraft, trots att det inte har funnits några uttryckliga bestämmelser om detta i lagen. För tydlighetens skull är det dock ändamålsenligt att det i lagen tas in bestämmelser om ändringsansökan och ändringsbeslut.

I 3 mom. i paragrafen föreskrivs det om att närmare bestämmelser om beviljande av understöd och innehållet i beslutet om understöd samt om ändringsansökan och ändringsbeslut får utfärdas genom förordning av statsrådet.

14 §. Utbetalning av understöd. I paragrafen föreskrivs det om hur ansökan om utbetalning ska göras. Paragrafen innehåller dessutom bestämmelser om tidpunkten och förutsättningarna för utbetalning. Ansökan om utbetalning ska enligt 1 mom. göras elektroniskt via den för ändamålet avsedda nättjänsten. Enligt momentet ska det fattas ett separat beslut om utbetalning av understöd på basis av vilket understöd betalas ut.

Enligt 2 mom. ska understöd betalas ut till understödstagaren på basis av de kostnader som avses i 8 och 11 § eller alternativt i enlighet med en annan kostnadsmodell som har fastställts genom förordning av statsrådet och vars användningsvillkor har bestämts i beslutet om understöd. I praktiken betyder detta att en del av understödet ska betalas ut enligt de faktiska kostnaderna, men att en del av understödet kan grunda sig på så kallade förenklade kostnadsmodeller, varmed kostnaderna inte behöver verifieras. Genom de förenklade kostnadsmodellerna strävar man efter att påskynda och förtydliga processen för utbetalning av understödet med tanke på både den som ansöker om understöd och myndigheten. Understödet ska även i fortsättningen vid behov

kunna betalas ut i flera poster. I de fall där understöd betalas ut enligt de faktiska kostnaderna ska det förvärv som är föremål för understödet vara betalt och levererat till understödstagaren. I fråga om den finansiering som fås av medlen för Europeiska unionens regional- och strukturpolitiska program finns bestämmelser om förenklade kostnadsmodeller i lagen om finansiering av projekt inom regionutveckling och Europeiska unionens regional- och strukturpolitik och i fråga om den nationella finansieringen får bestämmelser utfärdas genom förordning av statsrådet som utfärdas med stöd av den lag som nu föreslås.

På understöd kan det enligt 3 mom. betalas förskott, om det är motiverat med tanke på användningen av understödet och ändamålsenligt med tanke på tillsynen. Ett separat beslut om en eventuell förskottsbetalning behöver dock inte fattas, utan förskott kan betalas på basis av beslutet om understöd. Förskott kan betalas till offentliga samfund endast om det finns särskilda skäl för det. Utbetalning av förskott är motiverat på det sätt som avses i momentet, när startandet eller genomförandet av ett projekt eller en verksamhet som ska understödhas kräver att understödstagaren inom den tidtabell eller i den omfattning som avses i beslutet om understöd får finansiering av en myndighet för verksamheten eller projektet. Utbetalning av förskott grundar sig alltid på prövning från fall till fall. En förutsättning för utbetalning av förskott är också att utbetalningen av förskott inte hindrar tillsynen över användningen av understödet.

Ett utvecklingsobjekt som lyftes fram vid utvärderingen av understödet för utvecklande var förtydligande av utbetalningsprocessen. Genom utbetalning av förskott kan man förenkla utbetalningsprocessen åtminstone i fråga om de understöd som är mindre bedömt enligt storleken på understödet och projektet, eftersom utbetalning av förskott kan minska antalet utbetalningar och därmed också arbetet i samband med att upprätta och behandla ansökningar om utbetalning vad gäller både understödstagarna och dem som behandlar utbetalningarna.

Enligt 4 mom. i paragrafen får närmare bestämmelser om utbetalning av understöd och om förfarandet vid förskott samt om förskottets belopp utfärdas genom förordning av statsrådet.

15 §. Avbrytande av utbetalning. Paragrafen innehåller en hänvisning till 19 § i statsunderstödslagen, där det föreskrivs om avbrytande av utbetalningen av statsunderstöd. Till denna del överensstämmer paragrafen till sitt innehåll med den gällande lagen om statsunderstöd för utvecklande av företagsverksamhet. I paragrafen finns dessutom en hänvisning till 28 § i statsunderstödslagen där det föreskrivs om inom vilken tid beslut om avbrytande ska fattas. Ett beslut om avbrytande av utbetalning är en säkringsåtgärd, genom vilken utbetalningen avbryts tillfälligt för den tid som ärendet utreds närmare. Efter utredningen ska beslut fattas om att utbetalningen antingen fortsätter eller avslutas och stödet återkrävs. Det är särskilt viktigt att ett beslut om avbrytande av utbetalning inte får fattas enbart genom att man avbryter utbetalningen i praktiken, utan ett skriftligt beslut ska alltid fattas i dessa situationer. Ändring i ett beslut om avbrytande av utbetalning kan sökas på det sätt som föreskrivs i 30 § i den föreslagna lagen.

5 kap. Användning av och tillsyn över understöd

16 §. Användning av understöd. I paragrafen föreskrivs det om grunderna för understödstagarens skyldigheter vid användningen av understödet. I paragrafens 1 mom. fastställs det i överensstämmelse med den gällande lagen att understödet får användas endast för de ändamål som anges i beslutet om understöd. I beslutet om understöd anges på ett för understödstagaren bindande sätt för vilket ändamål understödet får användas. Paragrafens 1 mom. motsvarar till sitt innehåll vad som föreskrivs i 13 § 1 mom. i statsunderstödslagen.

I 2 mom. föreskrivs det om den användningstid som ska bestämmas för understöd som riktas till investeringar. Användningstiderna ska vara desamma som i den gällande lagen. Den egendom som är föremål för understöd som beviljats för investeringar ska användas av små och medelstora företag i tre år och av övriga understödstagare i fem år från utbetalningen av den sista posten av understödet. Av särskilda skäl kan den NTM-central som beviljar understödet bestämma en användningstid på högst tio år i beslutet om understöd. En kortare tidsfrist för små och medelstora företag har bedömts vara behövlig för att bevara de arbetsplatser som investeringar och små och medelstora företag skapar.

De övriga understödstagare som avses i momentet kan vara främst stora företag och kommuner. Beräklandet av användningstiden från utbetalningen av den sista posten av understödet motsvarar den gällande regleringen. Med utbetalning avses i detta sammanhang det datum då utbetalningsbeslutet fattades, inte den verkliga utbetalningsdagen för understödet. Det ska anses föreligga särskilda skäl för en förlängning av användningstiden till exempel då man genom en längre användningstid försöker förhindra att den egendom som är föremål för understöd eventuellt senare överförs från användning inom affärsverksamhet till privat användning eller då man i övrigt försöker förhindra verkningar som strider mot lagens mål. Som ett exempel på ett sådant föremål för understöd kan nämnas semesterstugor ägda av ett företag inom resebranschen. Bestämmandet av användningstiden inbegriper också understödstagarens skyldighet att använda den egendom som är föremål för understöd under den användningstid som angivits för den.

De föreslagna användningstiderna följer vad som föreskrivs i artikel 59 i Europaparlamentets och rådets förordning om gemensamma bestämmelser för Europeiska regionala utvecklingsfonden, Europeiska socialfonden+, Sammanhållningsfonden samt Europeiska havs- och fiskerifonden, och om finansiella regler för dessa fonder och för Asyl- och migrationsfonden, Fonden för inre säkerhet samt instrumentet för gränsförvaltning och visering (*den allmänna förordningen*) (/). De användningstider som anges i paragrafen gäller understöd som beviljats med medel från Europeiska unionens regional- och strukturpolitiska program, med andra EU-medel och med nationella medel.

17 §. Tillsyn. I paragrafens 1 mom. föreskrivs det om tillsynen över beviljandet, utbetalningen och användningen av understöd. Bestämmelsen motsvarar till sitt innehåll den gällande lagen. Tillsynen över beviljande och utbetalning av understöd hänförs också i fortsättningen till NTM-centralerna, som beviljar och betalar ut alla understöd. Enligt bestämmelsen hör övervakningen av NTM-centralernas verksamhet till arbets- och näringsministeriet liksom i nuläget. Tillsynen över användningen av understöd hör i fråga om understödstagarna både till arbets- och näringsministeriet och till NTM-centralerna. Med understödstagare avses i detta sammanhang till exempel företag, föreningar, andelslag, kommuner och andra sammanslutningar samt stiftelser och enskilda näringsidkare som har ansökt om eller blivit beviljade understöd. Tillsynen över användningen av understöden sker i huvudsak i form av administrativ tillsyn samt med hjälp av granskningar, på samma sätt som hittills. Tillsynsansvaret i fråga om användningen av understöd ligger i huvudsak hos de beviljande och utbetalande NTM-centralerna, men denna tillsyn kompletteras av arbets- och näringsministeriets möjlighet till tillsyn.

I 1 mom. föreskrivs det dessutom om såväl arbets- och näringsministeriets som NTM-centralernas rätt att anlita en annan myndighet eller en utomstående revisor för att utföra en granskning som gäller en tillsynsuppgift. Att en annan myndighet eller en utomstående revisor deltar i granskningen kan bidra till att tillsynen i högre grad utförs på ett korrekt och kostnadseffektivt sätt. Revisorerna och revisionssammanslutningarna ska utföra granskningen inom exakt specificerade gränser. Eftersom även granskningar som utförs av andra än

myndigheter och som gäller både NTM-centralerna och dem som får enskilda understöd är möjliga enligt paragrafen föreslås det att bestämmelser om detta tas in i lag.

Paragrafens 2 mom. innehåller bestämmelser om de revisorer som kan anlitas för att utföra en granskning. En revisor enligt revisionslagen (1141/2015) kan utses att utföra granskningar.

I 3 mom. i paragrafen fastställs det att straffrättsligt tjänsteansvar tillämpas på en revisor, när han eller hon utför ett revisionsuppdrag. Momentet innehåller dessutom en hänvisning till skadeståndslagen (412/1974). I momentet föreskrivs det inte särskilt om tillämpningen av de allmänna förvaltningslagarna på en revisor som utför ett granskningsuppdrag, eftersom de allmänna förvaltningslagarna med stöd av sina bestämmelser om tillämpningsområde, myndighetsdefinition, affärsverks språkliga service och skyldigheten för en enskild att betjäna på ett visst språk ska tillämpas på en revisor som utför ett granskningsuppdrag. Som allmänna förvaltningslagar betraktas förvaltningslagen (434/2003), lagen om rättegång i förvaltningsärenden (808/2019), språklagen (423/2003), samiska språklagen (1086/2003), lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1999), dataskyddslagen (1050/2018) och lagen om elektronisk kommunikation i myndigheternas verksamhet (13/2003). Bestämmelsen begränsar inte andra myndigheters tillsyns- och granskningsrätt som grundar sig på lag eller andra författningar.

18 §. Granskningsrätt. I paragrafen föreskrivs det på motsvarande sätt som i den gällande lagen om skyldigheterna för den understödstagare som är föremål för granskning samt om rättigheterna för den som utför granskningen. Paragrafens 1 mom. innehåller bestämmelser om i vilken omfattning den som utför granskningen kan utföra sin granskning med beaktande av granskarens rätt att få tillgång till behövligt material och rätt att få tillträde till sådana lokaler och områden där granskning kan utföras. Det föreslagna 1 mom. innehåller dessutom en hänvisning till förvaltningslagens 39 § där det föreskrivs om det förfarande som ska iakttas vid inspektion (granskning).

Enligt 1 mom. i den föreslagna paragrafen får granskning inte utföras i utrymmen som omfattas av hemfriden och som används för boende av permanent natur. I grundlagsutskottets praxis har hemfriden ansetts omfatta i princip alla slag av utrymmen som används för permanent boende (se till exempel GrUU 49/2005 rd, s. 3/II, GrUU 40/2010 rd, s. 4/I och GrUU 43/2010 rd, s. 2/I), det vill säga således även till exempel en näringsidkares utrymmen som finns i hans eller hennes bostad. Grundlagsutskottet har emellertid inte förutsatt att sådana utrymmen utesluts från myndigheternas granskningsbefogenheter till exempel i situationer där granskningarna gäller tillsynen över användningen av stöd och bidrag som har beviljats med offentliga medel. Enligt grundlagsutskottet får en bostad dock inspekteras bara om det är nödvändigt för att utreda de omständigheter som inspektionen avser (se till exempel GrUU 54/2014 rd).

Dessutom har grundlagsutskottet i sin praxis ansett att en åtgärd som ingriper i hemfriden bör kunna godkännas "för att brott skall kunna utredas", om åtgärden kopplas till en konkret och specificerad anledning att misstänka att brott mot lagen har begåtts eller kommer att begås. Med tanke på proportionalitetskravet har utskottets utgångspunkt varit att ingrepp inte bör göras i hemfridsskyddet för att föga klandervärda förseelser för vilka det strängaste straffet är böter ska kunna utredas (se GrUU 40/2002 rd). Utskottet har dock ansett det acceptabelt att en granskning som ingriper i hemfriden utförs för kontroll av att stöd och bidrag som beviljats av offentliga medel används på tillbörligt sätt också om det finns grundad anledning att misstänka straffbara förseelser som allra högst ger ett bötesstraff (se GrUU 69/2002 rd). Inspektionsrätten har i en vanlig lag också kunnat kopplas samman med ett förfarande som är sanktionerat med en straffavgift (se till exempel GrUU 39/2005 rd). Enligt den föreslagna paragrafen kan granskning utföras i den omfattning som beviljandet och användningen av understöd kräver. Eftersom

granskning dock inte grundar sig på ett misstänkt brott mot lagen och det i den föreslagna lagen inte heller föreskrivs om straff eller andra påföljder på basis av de observationer som gjorts vid en granskning, ska granskning inte heller när en näringsidkares utrymmen finns i hans eller hennes bostad omfatta hemfridsskyddade utrymmen som används för boende av permanent natur.

I 2 mom. föreskrivs det om rätten för den som utför granskningen att omhänderta material som är föremål för granskning och om det förfarande som ska iakttas samt om skyldigheten för den som är föremål för granskning att lämna upplysningar. Rättigheterna för den som utför granskningen och deras omfattning ändras inte jämfört med nuläget. Den tjänsteman eller revisor som utför granskningen kan enligt 2 mom. temporärt omhänderta det material som omfattas av granskningsrätten, om granskningen kräver det. Omhändertagande kan bli aktuellt när ett ärende i samband med granskningen inte kan utredas på det sätt som granskningen kräver och omhändertagande av materialet är nödvändigt. Alla handlingar och upptagningar och allt annat material som omfattas av granskningsrätten kan omhändertas. I synnerhet till exempel bokförings- och bokslutsmaterial kan bli föremål för omhändertagande. Dessutom föreskrivs det i momentet om skyldigheten för den som är föremål för granskning att lämna de upplysningar som behövs för att granskningen ska kunna utföras. När det gäller denna lag vill man betona att den som är föremål för granskning ska agera i gott samarbete med den som utför granskningen och även i övrigt bidra till att granskningen kan utföras på ändamålsenligt sätt.

Paragrafens 3 mom. innehåller bestämmelser om de myndigheter som är skyldiga att vid behov ge handräckning för att granskning ska kunna utföras. Bestämmelsen begränsar inte andra myndigheters granskningsrätt som baserar sig på lag eller andra författningar.

19 §. Rätt att få uppgifter. I paragrafens 1 mom. föreskrivs det om arbets- och näringsministeriets rätt att få uppgifter trots sekretessbestämmelserna till den del det är nödvändigt för arbets- och näringsministeriet att av den behöriga NTM-centralen få uppgifter om den förvaltning av understödssystemet som hör till ministeriet. Uppgifter som är nödvändiga för förvaltningen av understödssystemet är uppgifter om understödssökanden och understödstagaren, om dennes ekonomiska ställning, affärs- eller yrkesverksamhet och finansiering beviljad av offentliga medel, samt andra uppgifter om ärenden eller omständigheter som är relevanta med tanke på understödet. Det behov av uppgifter som avses i paragrafen är mer omfattande än behovet i den uppgift i anslutning till granskning av understöd som avses i 18 §. Rätt att få motsvarande uppgifter av understödssökanden och understödstagaren har både arbets- och näringsministeriet och NTM-centralen, eftersom uppgifterna är nödvändiga för skötseln av de uppgifter som i den föreslagna lagen anges för båda myndigheterna.

I 2 mom. föreskrivs det om arbets- och näringsministeriets och NTM-centralens rätt att få nödvändiga uppgifter av andra myndigheter. Eftersom det finns en risk för missbruk i anknytning till ansökan och användning av understöd är det viktigt att vid beviljandet av och tillsynen över understöd säkerställa att det företag som är understödstagare och dess ansvariga personer agerar på korrekt sätt. Beviljande eller utbetalning av understöd kan inte anses vara ändamålsenligt i situationer där ett företag väsentligen har försummat att betala skatter eller andra offentligrättsliga avgifter. Eftersom verksamheten speciellt i fråga om små och medelstora företag starkt vilar på arbetsinsatsen och pålitligheten hos företagaren själv samt de ansvariga personerna i företaget, bör granskningen av skötseln av skyldigheterna inte begränsas till enbart företaget, utan granskningen bör vid behov också inbegripa den andra och tidigare företagsverksamhet som de ansvariga personerna i företaget bedrivit. Med stöd av paragrafen kan uppgifter fås såväl om understödssökanden och understödstagaren som om de ansvariga personerna i deras organisation och om dessa personers verksamhet. Ansvariga personer av detta slag är till exempel styrelseledamöterna, verkställande direktören samt de ansvariga och

tysta bolagsmännen i ett företag. Uppgifter kan fås också om dessa personers övriga företagsverksamhet och om understöd som beviljats för den samt om skatteskulder, lönegarantiskulder och andra förfaranden som hänför sig till företagsverksamheten. Motsvarande rätt att få uppgifter gäller också i fråga om andra understödssökande och understödstagare, oberoende av deras juridiska form. Rätten att få uppgifter är behövlig för att arbets- och näringsministeriet och NTM-centralerna ska kunna sköta sin uppgift på korrekt sätt. I lagen ingår också ett uttryckligt omnämnande av att uppgifterna ska lämnas utan ersättning. Av till exempel skattemyndigheten kan man begära uppgifter om huruvida ett företag vid tidpunkten för ansökan om eller utbetalning av understöd har skatter eller andra offentligrättsliga avgifter som förfallit till betalning. Dessutom kan uppgifter begäras av till exempel utsöknings-, tull- och polismyndigheterna. Olika myndighetsuppgifter kan även begäras med hjälp av fullgöranderapporter som utarbetas av Skatteförvaltningens enhet för utredning av grå ekonomi. Fullgöranderapporter har i juni 2020 tagits i bruk av NTM-centralerna vid behandlingen av understöd för utvecklande. En begäran om uppgifter ska alltid specificeras och uppgifternas användningsändamål anges. Uppgifter som fås på detta sätt får inte användas för något annat ändamål än det som anges i begäran. För att säkerställa en tillräckligt omfattande rätt att få uppgifter, tillämpas på erhållande av uppgifter också vad som föreskrivs i 31 § i statsunderstödslagen.

Det föreskrivs i paragrafen inte särskilt om på vilket sätt uppgifter ska lämnas ut, utan i fråga om utlämnande av uppgifter iakttas bestämmelserna i lagen om informationshantering inom den offentliga förvaltningen (906/2019). I 22 § i lagen om informationshantering inom den offentliga förvaltningen föreskrivs det om informationsöverföring mellan myndigheter via tekniska gränssnitt och i 24 § om överföring av informationsmaterial via tekniska gränssnitt till andra än myndigheter.

20 §. Utlämnande av uppgifter. Enligt paragrafen kan uppgifter som omfattas av tystnadsplikt lämnas ut i särskilt specificerade fall. Arbets- och näringsministeriet och NTM-centralerna har rätt att lämna ut uppgifter till varandra för skötseln av en tillsynsuppgift som ankommer på dem enligt lag samt för skötseln av andra uppgifter som följer av lag.

Möjligheten att lämna ut uppgifter trots tystnadsplikt till en annan myndighet eller en utomstående revisor som utför tillsyn och granskning som avses i 17 och 18 § är behövlig när antingen arbets- och näringsministeriet eller den behöriga NTM-centralen har tillgång till information som påverkar ett ärende som granskningen gäller. I paragrafen räknas också upp de andra myndigheter och aktörer till vilka uppgifter kan lämnas ut, om de utlämnade uppgifterna är nödvändiga för skötseln av sådana lagstadgade uppgifter som ankommer på de myndigheter och andra behöriga aktörer som nämns i paragrafen. Bestämmelsen begränsar dock inte övriga myndigheters rätt att få uppgifter med stöd av lag eller andra författningar. Bestämmelser om utlämnande av uppgifter finns dessutom i 32 § i statsunderstödslagen.

I paragrafen föreskrivs det inte särskilt om på vilket sätt uppgifter ska lämnas ut, utan i fråga om utlämnande av uppgifter iakttas bestämmelserna i lagen om informationshantering inom den offentliga förvaltningen. I 22 § i lagen om informationshantering inom den offentliga förvaltningen föreskrivs det om informationsöverföring mellan myndigheter via tekniska gränssnitt och i 24 § om överföring av informationsmaterial via tekniska gränssnitt till andra än myndigheter.

21 §. Förvaring av handlingar. I paragrafen föreskrivs det om förvaring av bokföringsmaterial och övrigt material om ett projekt som är föremål för understöd. Bokföringsmaterialet ska förvaras på det sätt som anges i 2 kap. 9 och 10 § i bokföringslagen (1336/1997). Utöver bokföringsmaterialet ska understödstagaren förvara alla behövliga uppgifter, utredningar och

handlingar samt upptagningar som kan ha betydelse vid övervakningen av att grunderna för beviljandet av understöd uppfylls, att understödet används på korrekt sätt och att villkoren för understöd följs. Övrigt material om ett projekt än bokföringsmaterial ska bevaras i minst fem år så att tillsynen över understödet kan genomföras på korrekt sätt. När det gäller projekt som finansieras med medel från Europeiska unionens regional- och strukturpolitiska fonder finns det dessutom bestämmelser om förvaring av material som anknyter till projektet i 46 § i lagen om finansiering av projekt inom regionutveckling och Europeiska unionens regional- och strukturpolitik.

6 kap. Återbetalning och återkrav av understöd

22 §. Återbetalning av understöd. Paragrafen innehåller en informativ hänvisning till 20 § i statsunderstödslagen, och i den paragrafen föreskrivs det om återbetalning av understöd. I paragrafen föreskrivs det dessutom om den nedre gräns i euro som skyldigheten att betala tillbaka understöd ger upphov till. Med avvikelse från vad som föreskrivs i 20 § i statsunderstödslagen behöver understödet eller en del av det inte betalas tillbaka, om det belopp som ska betalas tillbaka är högst 250 euro.

Till den del understöd ska betalas tillbaka ska NTM-centralen genom ett beslut fastställa att skyldighet att betala tillbaka understöd föreligger och det belopp som ska betalas tillbaka samt att räntan på beloppet är riktig. Vid behov avgörs ärendet som återkrav med iakttagande av vad som föreskrivs i 24 § 1 mom. 1 punkten i lagen.

23 §. Skyldighet att återkräva understöd riktat till investeringar på grund av att verksamheten upphör. I paragrafen föreskrivs det om NTM-centralens skyldighet att återkräva understöd som beviljats för materiella eller immateriella investeringar eller en del av det, om verksamheten läggs ned under den användningstid som fastställts för den. Bakgrunden till den föreslagna bestämmelsen är artikel 59 i den nya allmänna förordningen, och enligt den artikeln ska medlemsstaten återbeta bidraget från fonderna till en insats som omfattar en investering i infrastruktur eller en produktiv investering, om insatsen inom fem år efter slutbetalningen till stödmottagaren eller inom den tidsfrist som föreskrivs i reglerna för statligt stöd, i tillämpliga fall, blir föremål för något av följande: a) ett upphörande eller en omlokalisering av en produktionsverksamhet så att den finns utanför den Nuts 2-region för vilken projektet har fått stöd, b) en förändring av ägandeförhållandena för en infrastruktur som innebär att ett företag eller ett offentligt organ får en otillbörlig fördel, c) en väsentlig förändring som påverkar dess karaktär, mål eller villkoren för dess genomförande som skulle resultera i att dess ursprungliga mål undermineras. I den föreslagna 23 § föreskrivs det att skyldigheter som motsvarar vad som anges i den allmänna förordningen gäller för mottagare av understöd enligt den föreslagna lagen.

Till skyldigheten att återkräva understöd hänför sig en skyldighet att avgöra ett eventuellt återkravsärende genom beslut alltid när bedömningen gäller att understödstagaren upphör med eller inskränker verksamheten, överlåter verksamhet eller egendom till någon annan eller flyttar till ett annat storområde eller ett område som hör till en lägre stödnivå. Skyldigheten gäller också när bolagsformen ändras, bolaget delas eller fusioneras, verksamhet överläts, bolaget försätts i likvidation, bolaget avregistreras eller understödd egendom blir föremål för en utskönningsåtgärd. Att ha blivit föremål för saneringsförfarande eller försatt i konkurs medför på motsvarande sätt en skyldighet att utreda behovet av återkrav och att vid behov vidta återkravsåtgärder. Paragrafen gäller både understöd för utvecklande av företag och understöd för utvecklande av verksamhetsmiljön.

Enligt 1 mom. 1 punkten i paragrafen ska understöd återkrävas om den verksamhet som är föremål för understöd upphör under användningstiden. Den centrala grunden för att understödet återkrävs är då att de positiva konsekvenser, till exempel sysselsättande faktorer, som vid ansökan om och beviljande av understöd eftersträvades genom den verksamhet som fått understöd inte har uppnåtts eller har upphört. Erhållandet av understöd innebär sålunda en förpliktelse att starta och upprätthålla verksamheten under den tid som fastställts för den, vilket är i linje med principerna för den reglering som gäller finansieringen av projekt inom Europeiska unionens regional- och strukturpolitiska program. På motsvarande sätt innebär en väsentlig inskränkning av verksamheten att den del av understödet riktat till investeringar som motsvarar den inskränkta andelen återkrävs. Att verksamheten väsentligen inskränks avser en väsentlig minskning i den understödda verksamhetens produktion eller dess sysselsättande verkan.

Verksamheten anses ha upphört eller väsentligen inskränkts omedelbart när verksamheten inskränks eller avbryts, om det inte anses vara fråga om ett skadefall som förutsätter en långvarig reparation, till exempel åtgärdande av följderna av en omfattande eldsvåda. Om den egendom som varit föremål för understöd har förstörts, skadats eller stulits, och till anskaffningspriset och kvaliteten motsvarande ny egendom inte skaffas i stället, ska verksamheten anses ha upphört eller väsentligen ha inskränkts. NTM-centralen är skyldig att börja utreda ärendet och inleda prövning av återkrav utan dröjsmål efter det att centralen har fått kännedom om saken.

Med upphörande med verksamhet jämföras avregistrering av företaget eller att företaget försätts i likvidation. Enbart det att företaget blivit föremål för företagssaneringsförfarande betraktas i allmänhet inte som en grund för återkrav. Även under företagssaneringsförfarande leder avslutande eller väsentlig inskränkning av verksamheten eller överlåtande av egendom till någon annan till återkrav.

Enbart det att understödstagaren säljer aktier eller ägarandelar eller byter aktier, betraktas när det gäller understöd för utvecklande av företag inte som upphörande med verksamheten. Motsvarande åtgärder betraktas inte heller som upphörande med verksamheten när det gäller understöd för utvecklande av verksamhetsmiljön, om inte understödstagaren samtidigt anses ha avstått från sin icke-vinstsyftande verksamhet. Enbart det att bolagsformen för den sammanslutning som är understödstagare ändras, att bolaget delas eller fusioneras eller att understödstagaren överlåter verksamhet mot aktier betraktas inte som upphörande med verksamheten, eftersom de skyldigheter som är förenade med understödet, såsom användningstiden för egendomen, anses övergå till den aktör som fortsätter med verksamheten.

I enlighet med paragrafens 1 mom. 2 punkt ska understöd återkrävas om den verksamhet som är föremål för understöd har flyttats utanför det storområde där projektet har fått understöd eller verksamheten har flyttats inom storområdet till ett område som hör till en lägre stödnivå.

Den indelning i storområden som avses i 1 mom. 2 punkten baserar sig på Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1059/2003 om inrättande av en gemensam nomenklatur för statistiska territoriella enheter (NUTS), och den förordningen har preciserats genom kommissionens förordning (EU) nr 31/2011. Enligt den nämnda förordningen finns det fyra storområden i Manner-Suomi, det vill säga Fastlandsfinland (i förordningen används bara de finskspråkiga namnen på dessa områden, nedan används de svenskspråkiga namnen): Helsingfors-Nyland, Södra Finland, Västra Finland samt Norra och Östra Finland. Storområdet Helsingfors-Nyland utgörs av landskapet Nyland. Storområdet Södra Finland utgörs av landskapen Egentliga Finland, Egentliga Tavastland, Päijänne-Tavastland, Kymmenedalen och Södra Karelen. Storområdet Västra Finland utgörs av landskapen Mellersta Finland, Södra

Österbotten, Österbotten, Satakunta och Birkaland. Storområdet Norra och Östra Finland utgörs av landskapen Södra Savolax, Norra Savolax, Norra Karelen, Kajanaland, Mellersta Österbotten, Norra Österbotten och Lappland. När det granskas om verksamheten har flyttats utanför storområdet ska man beakta de vid respektive tidpunkt gällande fastställda indelningarna i storområden.

Med ett område som hör till en lägre stödnivå avses ett annat område som finns inom samma storområde och inom vilket det vid den tidpunkt då verksamheten flyttas inte enligt rättsakterna kan beviljas understöd till motsvarande belopp som i beslutet om understöd. Till den del understödstagarens verksamhet flyttas från det område som avses i beslutet om understöd till ett område inom samma storområde där understödet enligt rättsakterna kan beviljas till ett mindre belopp än i beslutet om understöd, ska återkravet av understöd riktat till investeringar hänföras till skillnaden mellan det beviljade understödet och det understöd som vid tidpunkten för flytten har kunnat beviljas inom det område till vilket flytten skett. Att verksamheten flyttas utanför storområdet eller utomlands leder alltid till att understöd ska återkrävas.

I enlighet med 1 mom. 3 punkten medför överlåtelse av den verksamhet eller egendom som varit föremål för understöd eller en del av den till någon annan att understöd ska återkrävas. Med överlåtelse till någon annan avses åtgärder till följd av vilka verksamhet eller egendom som är föremål för understöd övergår i någon annans ägo eller besittning, eller på något annat sätt utnyttjas av någon annan. Med överlåtelse av verksamhet avses till exempel att ägande- eller besittningsrätten till en affärsverksamhet som varit föremål för understöd eller understödstagarens affärsverksamhet i sin helhet överläts. Med överlåtelse av egendom avses att ägande- eller besittningsrätten till egendom som varit föremål för understöd överläts. När understödstagaren säljer till exempel en del av de maskiner och anordningar som är föremål för understöd och inte skaffar ny motsvarande egendom i stället för den sålda, ska NTM-centralen återkräva det understöd som riktats till den sålda egendomen. På motsvarande sätt ska NTM-centralen återkräva det understöd som riktats till den sålda egendomen, när understödstagaren till exempel säljer den fastighet som är föremål för understöd till någon annan och stannar kvar som hyresgäst. När det gäller understöd som riktats till en fastighet, anses det inte finnas skäl till återkrav på grund av uthyrning till den som fortsätter med produktionsverksamheten, även om understöd riktat till produktionsmässig affärsverksamhet eller egendom ska återkrävas om verksamheten eller egendomen överläts till någon annan. Vid behandlingen av understöd som direkt beviljats ett fastighetsbolag för att bygga verksamhetslokaler för företag, leder det att lokalerna tillfälligt står tomma inte till återkrav. Med överlåtelse jämfälls också att den understödda egendomen blir föremål för en utsokningsåtgärd.

I paragrafens 1 mom. 4 punkt föreskrivs det om återkrav av understöd i situationer där mottagaren av understöd riktat till investeringar har försatts i konkurs under den användningstid som avses i 16 § 2 mom. Konkurs ska anses leda till återkrav när det i understödstagarens verksamhet har begåtts ett sådant gäldenärsbrott som avses i 39 kap. i strafflagen (39/1889). Ett beslut om återkrav som föranleds av att understödstagaren har försatts i konkurs ska återtas, om det bestäms att försättandet i konkurs ska återgå eller det upphävs till följd av besvär. Bestämmelsen har samband med artikel 59.3 i den nya allmänna förordningen, och enligt den artikeln ska artikeln om insatsernas varaktighet inte gälla för en insats som berörs av ett upphörande av en produktionsverksamhet på grund av en konkurs där det inte rör sig om bedrägeri. Enbart att verksamheten försatts i konkurs anses alltså inte vara en grund för återkrav, och en konkurs som betraktas som ordinär ska inte föranleda vidare åtgärder. Till den del som ett gäldenärsbrott utreds när ett företag försatts i konkurs ska fordran övervakas vid konkursen och vid behov ska ärendet avgöras genom ett beslut om återkrav efter det att brottmålet har avgjorts. Om verksamheten har upphört eller väsentligen inskränkts innan företaget försatts i

konkurs, ska återkravsärendet dock behandlas i enlighet med vad som föreskrivs i 1 mom. 1 punkten.

Den föreslagna bestämmelsen förutsätter i praktiken att NTM-centralerna ska följa understödstagarnas konkurser. Centralerna ska också övervaka fordran vid konkursförfarandet, om de får kännedom om misstänkta gäldenärsbrott. Det slutliga beslutet om återkrav kan fattas efter en lagakraftvunnen dom om ett gäldenärsbrott.

Enligt paragrafens 2 mom. ska återkravet gälla den andel av beloppet av det utbetalda understödet som fås genom att den andel som motsvarar egendomens faktiska användningstid dras av från användningstiden enligt 16 § 2 mom. När den faktiska användningstiden beräknas, ska endast hela månader beaktas. Vid tillämpningen av momentet kommer till exempel i fråga en situation där egendom som är föremål för understöd har sålts 13 månader och 18 dagar efter det att användningstiden började löpa i ett projekt för vilket användningstiden är tre år (36 månader). Utifrån den faktiska användningstiden ska det i detta fall bestämmas ett återkrav enligt det hela antalet månader som använts, det vill säga 23/36 av det kalkylerade maximibeloppet återkrävs och 13/36 återkrävs inte. Om understöd återkrävs med stöd av 1 mom. 4 punkten, ska egendomens användningstid dock inte dras av från understödet vid återkravet. Det är följdriktigt att en betydande ändring relaterad till en understödstagares klandervärda verksamhet och upphörande med verksamheten inte ska gynnas som ett återkrav i proportion till användningstiden.

I 3 mom. fastställs det att om det belopp som ska återkrävas är högst 250 euro, behöver det inte återkrävas.

24 §. Skyldighet att återkräva understöd på andra grunder. I paragrafen föreskrivs det om andra grunder än de förpliktande grunder som nämns i 23 § på vilka det kan bestämmas att utbetalningen av understöd ska upphöra och att understöd ska återkrävas. I de situationer som anges i paragrafen har NTM-centralen inte prövningsrätt när det gäller att vidta åtgärder för återkrav, utan centralen ska bestämma att utbetalningen av understöd ska upphöra samt att understöd som redan har betalats ut ska återkrävas. Grunderna för upphörande med utbetalningen och för återkrav är att understödstagaren väsentligen förfarit på ett felaktigt eller ohederligt sätt eller brutit mot skyldigheten att betala tillbaka understöd.

I enlighet med proportionalitetsprincipen förutsätts det vid återkrav att felet har varit väsentligt. Som väsentliga fel räknas de fel till följd av vilka understödet inte skulle ha beviljats till lika stort belopp som i beslutet om understöd. Användning av understöd för ett ändamål som understöd inte alls borde ha beviljats för eller för vilket understöd borde ha beviljats till ett avsevärt mindre belopp är på motsvarande sätt ett sådant väsentligt fel som avses i paragrafen. När paragrafen tillämpas ska det i enlighet med proportionalitetsprincipen fastställas att utbetalningen ska upphöra och återkravet av utbetalt understöd ska begränsas till ett belopp som motsvarar felet. Åtgärden kan dock gälla hela det beviljade understödet, om understödet i samband med omständigheterna enligt den situation som uppkommit inte borde ha beviljats alls, eller om understödet till följd av ett fel till väsentliga delar inte kan användas i överensstämmelse med beslutet om understöd.

Paragrafens 1 mom. 1 punkt innehåller bestämmelser om NTM-centralens skyldighet att bestämma att utbetalningen av understöd ska upphöra samt att understöd ska återkrävas i en situation där understödstagaren har underlåtit att betala tillbaka ett sådant understöd eller en del av det som enligt 22 § ska betalas tillbaka. Upphörandet med utbetalningen och återkravet ska i denna situation oftast begränsas till det belopp som enligt 22 § ska betalas tillbaka. Med stöd av den föreslagna punkten kan NTM-centralen vid behov genom beslut om återkrav fastställa

att skyldighet att betala tillbaka understöd föreligger samt det belopp som ska återkrävas inklusive ränta. Ett förfarande som strider mot en skyldighet som det uttryckligen föreskrivs om i lag utgör alltid ett väsentligt fel. Därför föreskrivs det i punkten inte särskilt om kravet på väsentlighet.

I 1 mom. 2 punkten föreslås det att en grund för återkrav ska vara att understödet har använts för ett väsentligen annat ändamål än vad det har beviljats för. Upphörande med utbetalningen och återkrav är påföljder för understödstagarens förfarande som bryter mot de villkor för understödets användningsändamål som anges i beslutet om understöd och i författningar som gäller det beviljade understödet. Understödet användningsändamål enligt beslutet om understöd förverkligas då antingen inte alls eller inte till betydande delar.

Enligt paragrafens 1 mom. 3 punkt är en grund för upphörande med utbetalningen eller återkrav att understödstagaren har lämnat felaktiga eller vilseledande uppgifter om en omständighet som har varit ägnad att väsentligt inverka på erhållandet av understödet, dess belopp eller villkor. Utöver lämnande av felaktiga uppgifter utgör enligt den föreslagna 3 punkten också hemlighållande av väsentliga uppgifter en grund för upphörande med utbetalningen och återkrav. Med felaktiga uppgifter avses uppgifter som inte stämmer överens med fakta vid den tidpunkt då uppgifterna lämnas. Med vilseledande uppgifter avses att uppgifterna och sättet de presenteras på resulterar i att NTM-centralen till väsentliga delar inte får en korrekt och tillräcklig bild av om grunderna för beviljandet av understödet uppfylls och vad som är understödets användningsändamål. När det gäller ekonomisk rapportering ska enligt den föreslagna bestämmelsen i regel alla sådana uppgifter betraktas vara väsentligt felaktiga som den revisor som utför revisionen enligt revisionslagen inte i sin revisionsberättelse utan förbehåll kan förorda att ska fastställas i bokslutet.

En grund för upphörande med utbetalningen eller återkrav är enligt 1 mom. 4 punkten att understödstagaren har underlåtit att lämna riktiga och tillräckliga uppgifter i samband med utbetalningen av understödet. Understöds tagaren anses vara skyldig att se till att uppgifter om de eventuella förutsättningarna för utbetalning lämnas i tillräckligt stor omfattning och med korrekt innehåll så att NTM-centralen enbart utifrån de uppgifter som understödstagaren lämnar kan skapa sig en korrekt bild av om förutsättningarna för utbetalning uppfylls. Om detta inte har skett och understöd har betalats utan grund, ska understödet återkrävas.

I 1 mom. 5 punkten föreslås det bestämmelser om att en grund för upphörande med utbetalningen eller återkrav är att understödstagaren har försvårat utbetalningen av, tillsynen över eller granskningen av understöd. Med tillsyn och granskning avses i den föreslagna punkten också verifiering som utförs på plats. I praktiken kan det vara fråga om bland annat att material hemlighålls vid tillsynen eller granskningen, att tillsyn eller granskning inte tillåts, eller att uppnåendet av syftet med tillsynen, granskningen eller den med utbetalningen anslutna tillsynen förhindras eller försvåras genom vägran att lämna de uppgifter som behövs eller något annat icke-samarbetsvilligt förfarande. Vägran att över huvud taget tillåta en lagstadgad tillsyn eller granskning är en grund för återkrävande av understödet i sin helhet. På samma sätt kommer återkrav i sin helhet i fråga, om understödstagaren lämnar väsentligt felaktiga eller vilseledande uppgifter eller handlingar i samband med utbetalningen, tillsynen eller granskningen.

Det föreslås i 1 mom. 6 punkten att det anges att en grund för upphörande med utbetalningen och återkrav ska vara att understödstagaren i övrigt väsentligen bryter mot bestämmelserna om användning av understöd eller mot villkoren i beslutet om understöd.

I 2 mom. i paragrafen finns det en hänvisning till 42 § i lagen om finansiering av projekt inom regionutveckling och Europeiska unionens regional- och strukturpolitik, och i den paragrafen

föreskrivs det om försummelse av kommunikationsskyldigheterna som hinder för utbetalningen av stöd och grund för återkrav. Försummelse av kommunikationsskyldigheterna kan utgöra hinder för utbetalningen av understöd eller grund för återkrav endast i fråga om de projekt som finansieras med medel från Europeiska unionens regional- och strukturpolitiska fonder.

Det föreslagna 3 mom. innehåller bestämmelser om skyldigheten att bestämma att utbetalningen av understöd ska upphöra samt att understöd som redan har betalats ut eller en del av det ska återkrävas också, när detta förutsätts i Europeiska unionens lagstiftning. Grunden för upphörande med utbetalningen eller återkrav av statsunderstöd när momentet tillämpas har fastställts i Europeiska unionens lagstiftning. Unionens lagstiftning kan i praktiken gälla antingen villkoren och reglerna för statligt stöd som beviljas av medlemsstatens medel eller villkoren och reglerna för stöd som beviljas av medel från Europeiska unionens regional- och strukturpolitiska fonder samt verkställande av dessa villkor och regler. Tillämpningen av momentet förutsätter inte att Europeiska unionens institutioner eller organ skulle ha fattat det beslut som förutsätter att utbetalningen av understödet i fråga ska upphöra eller återkrävas. NTM-centralen är enligt Europeiska unionens lagstiftning då skyldig att upphöra med utbetalningen av statsunderstödet och återkräva det.

I 4 mom. fastställs det att om det belopp som ska återkrävas är högst 250 euro, behöver det inte återkrävas.

25 §. Återkrav av understöd enligt prövning. I paragrafen föreskrivs det om upphörande med utbetalningen och återkrav av understöd enligt prövning. I de situationer som anges i paragrafen är det fråga om sådana förfaranden från understödstagarens sida som inte nödvändigtvis är i den meningen väsentliga att följderna av dem konsekvent borde bli att utbetalningen av understödet ska upphöra eller understödet återkrävas.

Med bestämmelserna i 1 och 2 punkten i paragrafens 1 mom. försöker man effektivisera den för understödstagaren fastställda skyldigheten att meddela myndigheterna om sådana ändringar som gäller understödstagarens verksamhet och den med understödet anskaffade egendomen och som sker under den användningstid som föreskrivits för egendomen. Det är fråga om en sådan situation som avses i 3 punkten i momentet när understödstagaren vidtar åtgärder eller genomför arrangemang som i sak motsvarar de grunder för återkrav som nämns i 23–24 §, men som har getts en form som avviker från sakens faktiska natur eller syfte.

I 2 mom. fastställs det att om det belopp som ska återkrävas är högst 250 euro, behöver det inte återkrävas.

26 §. Jämkning. Bestämmelser om skyldigheten att betala ränta på det understöd som återbetalas finns i 24 § i statsunderstödslagen. Bestämmelser om den dröjsmålsränta som ska betalas på det understöd som återkrävs finns i 25 § i statsunderstödslagen. I den föreslagna paragrafen föreskrivs det om att den förvaltningsrättsliga skälighetsprincipen ska tillämpas så att man på vissa grunder när ett beslut om återkrav fattas får avstå från att återkräva räntan på ett understöd. Skyldigheten att betala ränta underlättas endast till den del fastställande av ränta på det understöd som ska återkrävas är oskäligt. För att hela räntan på understödet eventuellt inte ska återkrävas förutsätts således särskilt vägande skäl. Behovet av jämkning minskas av att den tid som egendomen redan använts enligt 23 § 2 mom. i den föreslagna lagen ska beaktas vid återkravet av understöd riktat till investeringar, så att denna tid minskar det belopp som återkrävs.

Återkrav av ränta kan till följd av förändringar som har skett i understödstagarens omständigheter betraktas som oskäligt till exempel när ägarföretagaren eller motsvarande

nyckelperson har förlorat sin arbetsförmåga och detta innebär att i första hand ett företag som sysselsätter färre än tio personer eller ett litet företag som är bara något större till sin storlek upphör med sin verksamhet. När det gäller medelstora eller stora företag kommer de grunder som nämns ovan i praktiken inte i fråga. Upphörande med verksamheten till följd av att affärsverksamheten har misslyckats kan inte heller betraktas som en grund för jämkning av återkravet av ränta.

Mot bakgrunden av det förfarande som ligger till grund för återkrav, kan återkrav av ränta betraktas som oskäligt om det riktar sig mot en understödstagare som i och för sig har lämnat riktiga uppgifter eller om det förfarande som ligger till grund för återkravet innehåller endast fel eller avvikelser som kan betraktas som obetydliga eller oväsentliga. För jämkning av räntan talar också det att förfarandet för sin del har påverkats av en myndighets felaktiga förfarande eller felaktiga råd eller att förfarandet för återkrav räcker oskäligt länge till följd av myndighetens verksamhet. Jämkning av räntan kommer inte i fråga om återkravet är en följd av understödstagarens uppsåtliga missbruk.

27 §. Tidsfristen för återkrav. I paragrafen föreskrivs det i huvudsak på motsvarande sätt som i statsunderstödslagen om de tidsfrister som ska tillämpas på upphörande med utbetalningen samt på återkrav.

I paragrafens 2 mom. föreskrivs det om den tid inom vilken åtgärder för återkrav av understöd och av räntan på understödet kan vidtas. Enligt det föreslagna 2 mom. får åtgärder för återkrav inte längre vidtas efter att det har gått tio år från det att den sista posten av understödet betalades ut, det vill säga från den dag då betalningsbeslutet fattades. I de fall där det i beslutet om understöd har fastställts en tidsfrist från utbetalningen av den sista understödsposten för användningen av understödet eller den understödda egendomen på det sätt som anges i 16 § 2 mom. i lagen, får åtgärder för återkrav inte längre vidtas efter att det har gått tio år från utgången av den fastställda tidsfristen. Om det i beslutet om understöd till exempel anges att användningstiden är fem år från det att den sista posten av understödet betalades ut, kan åtgärder för återkrav vidtas inom femton år från utbetalningen av den sista posten av understöd. Ett beslut kan dock fattas även efter den fastställda tidsfristen på tio år, om det förutsätts i Europeiska unionens lagstiftning.

7 kap. Särskilda bestämmelser

28 §. Informationssystem. Paragrafen innehåller bestämmelser om det informationssystem som används för att administrera ärenden relaterade till understöd för utvecklande och om de uppgifter som lagras i informationssystemet. I den gällande lagen finns ingen motsvarande bestämmelse, men i praktiken administreras ärenden relaterade till understöd även i nuläget elektroniskt i systemet Tuki2014. Under programperioden 2021–2027 kommer administreringen av de i den föreslagna lagen avsedda understöd som finansieras med medel från Europeiska unionens regional- och strukturpolitiska program att överföras till det informationssystem som används för att administrera också övriga stöd som finansieras med medel från Europeiska unionens program och fonder (i nuläget systemet EURA2014).

Det informationssystem (systemet Tuki2014) som avses i 1 mom. i paragrafen ska användas endast för att administrera de nya understödsärenden enligt denna lag som finansieras med nationella medel. Informationssystemet utgör i fråga om strukturfondsperioden 2014–2020 dock också en del av den strukturfondsinformationssystemshelhet som avses i artikel 125 i den gällande allmänna förordningen (1303/2013) åtminstone till och med utgången av 2024. Som den förvaltande myndighet som avses i den allmänna förordningen svarar arbets- och näringsministeriet för att informationssystemet uppfyller kraven på datainnehållet i och

processen för projekt som finansieras från strukturfonden. Av denna orsak fastställs det i paragrafens 1 mom. att arbets- och näringsministeriet är den i lagen om informationshantering inom den offentliga förvaltningen avsedda informationshanteringsenhet för informationssystemet.

Dessutom föreskrivs det i 1 mom. om den information som ska lagras i informationssystemet och som utgör en informationsresurs om understöd för utvecklande. I informationssystemet ska lagras den information som behövs för att sköta de uppgifter som avses i den föreslagna lagen och som gäller ansökan om, beviljande, utbetalning och uppföljning av understöd samt fortsatta åtgärder, tillsyn och granskning. Även handlingar som behövs vid behandlingen av understödsärenden, såsom fullgöranderapporter som gäller dem som ansöker om understöd, ska lagras i informationssystemet. Dessutom ska i informationssystemet lagras namn, telefonnummer, e-postadress och ställning i organisationen för den kontaktperson som den som ansöker om understöd har uppgett. Det är motiverat att kontaktpersonernas ovannämnda personuppgifter lagras i systemet, eftersom uppgifterna behövs för kontakten mellan sökanden och myndigheten i anslutning till behandlingen av ett anhängigt ärende. Vid behandlingen av understödsärenden enligt den föreslagna lagen behandlas inte de särskilda kategorier av personuppgifter som avses i artikel 9.1 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/679 om skydd för fysiska personer med avseende på behandling av personuppgifter och om det fria flödet av sådana uppgifter och om upphävande av direktiv 95/46/EG (allmän dataskyddsförordning), och därför kan behandlingen av personuppgifter som ska lagras i informationssystemet genomföras med stöd av den allmänna dataskyddsförordningen och dataskyddslagen (1050/2018).

De uppgifter som lagras i informationssystemet bevaras i systemet Tuki2014 till dess att de kan överföras för arkivering till NTM-centralernas ärendehanteringssystem USPA som är ett elektroniskt myndighetsarkiv. Informationssystemet är inte ett elektroniskt arkiv för dem som ansöker om understöd eller för understödstagarna. Understödstagarna ska se till att det material och de handlingar som gäller deras projekt arkiveras. Bestämmelser om understödstagarnas skyldighet att bevara handlingar som gäller projekt finns i 21 §.

I paragrafens 2 mom. finns en hänvisning till 50 § i lagen om finansiering av projekt inom regionutveckling och Europeiska unionens regional- och strukturpolitik, och i den paragrafen finns bestämmelser om informationssystemet för Europeiska unionens regional- och strukturpolitiska program som används vid administreringen av projekt som finansieras med medel från programmet.

29 §. Beviljande av understöd för utvecklande av företag under exceptionella förhållanden. Paragrafen är ny. I den föreskrivs det om beviljande av understöd för utvecklande under exceptionella förhållanden. Bakgrunden till förslaget är coronaviruset som under 2020 började spridas i världen och i Finland och den covid-19-pandemi som viruset orsakat. På grund av covid-19-pandemin konstaterade statsrådet i samverkan med republikens president den 16 mars 2020 att undantagsförhållanden råder i Finland. På grund av pandemin och undantagsförhållandena upplevde flera företag i hela landet en plötslig nedgång i omsättningen och aktörer inom många olika branscher var tvungna att stänga temporärt på grund av att verksamhetsförutsättningarna plötsligt försämrades, kunderna försvann eller restriktioner infördes för verksamheten (exempelvis företag inom förplägnadsbranschen). För att stödja företagen försökte man så snabbt som möjligt inleda stödprogram. Understöd för utvecklande av företag som beviljas av NTM-centralerna var en av stödformerna, och bestämmelser om beviljande av understödet vid marknads- och produktionsstörningar utfärdades genom förordning av statsrådet. På grund av sin utvecklingskaraktär var stödinstrumentet i fråga inte på det bästa möjliga sättet lämpat för en situation där företagen behövde särskilt stöd för att

trygga sin likviditet. Flera företag fick dock på grund av att det samhälleliga och ekonomiska läget plötsligt förändrades ett skyndsamt behov av att anpassa sin verksamhet till de förändrade omständigheterna och vidta utvecklingsåtgärder med hjälp av vilka företagen bland annat kunde rikta om sin affärsverksamhet, omorganisera produktionen eller stärka kompetensen. Genom att reglera beviljandet av understöd för utvecklande under exceptionella förhållanden kan man förbereda sig på situationer där företags verksamhet på grund av samhälleliga och ekonomiska förhållanden som motsvarar covid-19-pandemin behöver kunna stödas snabbt på andra sätt än genom normalt understöd för utvecklande, såsom genom direkt finansiering.

I paragrafens 1 mom. fastställs det att under undantagsförhållanden enligt beredskapslagen (1552/2011) samt under normala förhållanden i samband med sådana mycket exceptionella omständigheter som på ett märkbart sätt plötsligt och oförutsebart orsakar betydande förändringar i företags verksamhetsmiljö och verksamhetsförutsättningar kan företag, utöver vad som föreskrivs i 5 §, beviljas understöd för utvecklande av företag för att stödja och anpassa verksamheten samt för att trygga likviditeten. Med att mycket exceptionella omständigheter är märkbara avses att de exceptionella förhållandenas konsekvenser och de förändringar i verksamhetsmiljön och verksamhetsförutsättningarna som de exceptionella förhållandena orsakar ska överskrida näringsgrensgränserna och gälla en omfattande grupp företag och att de exceptionella omständigheternas konsekvenser ska gälla hela landet. Dessutom ska de exceptionella förhållandenas konsekvenser riktas till företagen på ett oförutsebart och plötsligt sätt. Som mycket exceptionella omständigheter betraktas inte normala konjunkturväxlingar och inte heller omständigheter som påverkar endast en liten grupp företag eller exempelvis företag som bedriver verksamhet inom endast ett visst begränsat geografiskt område. Med mycket exceptionella förhållanden avses uttryckligen krissituationer av samma slag som covid-19-pandemin eller andra krissituationer som beror på till exempel naturkatastrofer och på basis av vilka det inte är möjligt att konstatera att undantagsförhållanden enligt beredskapslagen råder, men på grund av vilka det vidtas till exempel omfattande begränsningsåtgärder som har konsekvenser som försvagar företagets verksamhetsförutsättningar.

Paragrafens 2 mom. innehåller bestämmelser om förutsättningarna för beviljande av understöd för utvecklande som beviljas i samband med exceptionella omständigheter. När understöd för utvecklande beviljas under exceptionella förhållanden förutsätter beviljandet av understöd att den som ansöker om understöd bedöms ha förutsättningar för fortgående lönsam verksamhet på motsvarande sätt som i 7 § 1 mom. 1 punkten. Understödet förutsätts dock inte ha i 7 § 1 mom. 2 och 3 punkten avsedda betydande konsekvenser med tanke på projektet. Understöd kan inte heller under exceptionella förhållanden beviljas, om understödssökanden på det sätt som anges i 7 § 2 mom. 1 punkten väsentligen har försummat sin skyldighet att betala skatter eller lagstadgade avgifter eller, om understödssökanden har väsentliga betalningsstörningar, om inte beviljandet av understöd av särskilda skäl anses ändamålsenligt. Understöd kan inte heller beviljas på det sätt som anges i 7 § 2 mom. 2 punkten, om understöd beviljas som stöd enligt den allmänna gruppundantagsförordningen och den som ansöker om stöd är ett i artikel 2.18 i den allmänna gruppundantagsförordningen avsett företag i svårigheter. På detta sätt strävar man efter att säkerställa att understöd även under exceptionella förhållanden beviljas endast sådana företag som bedöms ha förutsättningar att fortsätta sin verksamhet trots de störningar som de exceptionella förhållandena orsakar, och att understöd inte riktas till företag vars verksamhetsförutsättningar skulle ha upphört eventuellt redan före uppkomsten av de exceptionella omständigheterna eller av andra orsaker som inte beror på de exceptionella förhållandena.

Enligt paragrafens 3 mom. utfärdas närmare bestämmelser om beviljande av understöd och understödets användningsändamål i samband med sådana omständigheter som anges i 1 mom. genom förordning av statsrådet. För tydlighetens skull konstateras det att i fråga om

understödet belopp, godtagbara kostnader, kostnadsmodeller samt förfaranden som gäller ansökan om understöd och behandling av understödsärenden iakttas även när det gäller understöd som beviljas under exceptionella förhållanden vad som föreskrivs i den föreslagna lagen inklusive bemyndiganden att utfärda förordning.

30 §. Ändringssökande. I paragrafen föreskrivs det om sökande av ändring i NTM-centralens beslut. Den första fasen av ändringssökande är begäran om omprövning, och ett beslut om begäran om omprövning får överklagas genom besvär i förvaltningsdomstol. Enligt lagen om rättegång i förvaltningsärenden får ett beslut som en förvaltningsdomstol har fattat överklagas genom besvär hos högsta förvaltningsdomstolen, om högsta förvaltningsdomstolen beviljar besvärstillstånd.

I paragrafens 1 mom. föreskrivs det om att omprövning får begäras i NTM-centralens beslut. Omprövningsförfarandet omfattar beslut som har fattats med stöd av den föreslagna lagen, det vill säga omprövning får begäras i beslut om återkrav och i beslut om att understöd ska betalas tillbaka, beslut om att understöd ska beviljas eller inte beviljas, beslut om att understöd ska betalas ut eller att utbetalningen ska avbrytas eller upphöra samt i ändringsbeslut. Paragrafens 1 mom. innehåller dessutom en informativ bestämmelse om att på förfarandet med begäran om omprövning tillämpas vad som föreskrivs i förvaltningslagen. I ett förfarande med begäran om omprövning uppmanas myndigheten att granska lagligheten i sitt beslut. Fördelen med förfarandet med begäran om omprövning är att det är snabbt och smidigt, eftersom ett felaktigt beslut som är föremål för begäran om omprövning i klara fall kan rättas till snabbt, varmed man undviker en tung och tidskrävande behandling av ärendet i olika besvärinstanser.

Paragrafens 2 mom. innehåller en informativ bestämmelse om att bestämmelser om sökande av ändring i förvaltningsdomstol finns i lagen om rättegång i förvaltningsärenden.

31 §. Verkställighet. I paragrafen föreslås det bestämmelser om att NTM-centralens beslut ska kunna verkställas trots att ändring har sökts. Beslut som ska verkställas snabbt är i synnerhet NTM-centralernas beslut om det avbrytande av utbetalningen som det föreskrivs om i 15 § i den föreslagna lagen. En parts möjlighet att få ett effektivt rättsskydd trots verkställbarhet är tryggt på så sätt att den myndighet där ändring sökts vid behov kan avbryta verkställandet.

I paragrafen föreskrivs det även om att ett lagakraftvunnet beslut som gäller återkrav av understöd och som har fattats med stöd av 23–25 § i den föreslagna lagen får verkställas i den ordning som bestämts om verkställandet av skatter och avgifter. Med stöd av paragrafen duger NTM-centralens ovannämnda beslut som sådant som utsökningsgrund.

8 kap. Ikraftträdande

32 §. Ikraftträdande. I paragrafens 1 mom. föreskrivs det om att lagen träder i kraft vid en tidpunkt som fastställs genom förordning av statsrådet. Lagförslaget har samband med den nya programperioden för Europeiska unionens regional- och strukturpolitik, och tidpunkten för när perioden inleds har ännu inte säkerställts. Det är ändamålsenligt att den föreslagna lagen träder i kraft först när den nya programperioden har inletts. Av denna orsak är det motiverat att det föreskrivs om tidpunkten för ikraftträdandet genom en förordning av statsrådet som utfärdas senare. Eftersom lagen om allmänna förutsättningar för stöd som beviljas för ekonomisk verksamhet förutsätter att företagsstödsprogrammet ska gälla för viss tid, gäller också den föreslagna lagen för viss tid och är i kraft till och med den 31 december 2028.

I enlighet med paragrafens 2 mom. upphävs lagen om statsunderstöd för utvecklande av företagsverksamhet (9/2014).

33 §. Övergångsbestämmelser. I paragrafens 1 mom. föreskrivs det om att den lag som upphävs genom den föreslagna lagen kan tillämpas på ansökningar som kommit in före ikraftträdandet av lagen. Bestämmelsen behövs för att medlen för programperioden 2014–2020 ska kunna utnyttjas så fullt ut som möjligt.

Paragrafens 2 mom. innehåller ett undantag från vad som föreskrivs i 33 § 2 mom. i den lag om statsunderstöd för utvecklande av företagsverksamhet som upphävs med stöd av den föreslagna lagen. I det föreslagna 2 mom. fastställs att med avvikelse från vad som föreskrivs i 33 § 2 mom. i den upphävda lagen tillämpas 17 § i den upphävda lagen också från den 1 januari 2023 till den 30 juni 2024, om inte understödet finansieras enbart med nationella medel. Enligt 33 § 2 mom. i den gällande lagen om statsunderstöd för utvecklande av företagsverksamhet tillämpas lagens 17 § dock inte efter den 31 december 2022, om inte understödet finansieras enbart med nationella medel. Stödberättigandeperioden för strukturfondsperioden 2014–2020, det vill säga tiden för genomförandet av ett projekt och samtidigt den tid inom vilken stödmottagaren borde ha betalat de utgifter projektet omfattar, upphör enligt artikel 65 i den gällande allmänna förordningen dock först den 31 december 2023. Utbetalningsbeslut kan enligt den allmänna förordningen fattas till och med den 30 juni 2024. Det har således bedömts vara behövligt att förlänga tillämpningen av 17 § i den upphävda lagen på det föreslagna sättet till och med den 30 juni 2024 så att utbetalningarna för alla projekt under strukturfondsperioden 2014–2020 kan slutföras i enlighet med lagen.

I enlighet med 3 mom. ska lagen om statsunderstöd för utvecklande av företagsverksamhet som upphävs genom den föreslagna lagen och de bestämmelser som utfärdats med stöd av den tillämpas på understöd som har beviljats med stöd av dem. De bestämmelser om avbrytande av utbetalningen av understöd, tillsyn, granskning, rätt att få sekretessbelagda uppgifter och utlämnande av uppgifter som finns i 15 och 17–20 § i den föreslagna lagen tillämpas dock också på understöd som beviljats med stöd av lagen om statsunderstöd för utvecklande av företagsverksamhet.

7 Bestämmelser på lägre nivå än lag

Bemyndigandena att utfärda förordning enligt den föreslagna lagen motsvarar i huvudsak den gällande lagen. En förordning bereds under våren 2021 och som en del av beredningen kommer det även att ordnas en remissrunda.

Enligt 5–8 § i den föreslagna lagen får närmare bestämmelser om beviljande av understöd för utvecklande av företag och om understödets användningsändamål, om mottagare av understöd för utvecklande av företag, om förutsättningarna för beviljande av understöd och om de tillämpliga reglerna för statligt stöd samt om godtagbara kostnader, kostnadsmodeller och understödets belopp i fråga om understöd för utvecklande av företag utfärdas genom förordning av statsrådet. När det gäller användningsändamålen ska i regleringen beaktas de mål som i den föreslagna lagen fastställs för understöd för utvecklande av företag samt målen i regeringsprogrammet och det nya regional- och strukturpolitiska programmet. Bestämmelserna om godtagbara kostnader och kostnadsmodeller ändras i någon mån i jämförelse med vad som föreskrivs i den gällande statsrådsförordningen om statsunderstöd för utvecklande av företagsverksamhet, nedan *förordningen om företagsstöd*. Strävan är också att bestämmelserna om kostnadsmodeller ska förenhetligas med bestämmelserna i statsrådets förordning som gäller stödberättigande kostnader som finansieras från Europeiska unionens regional- och strukturpolitiska fonder, nedan *förordningen om stödberättigande*, som är under beredning. Det föreslås att det genom förordning av statsrådet utöver om understödets maximibelopp föreskrivs också om understödets minimibelopp.

Närmare bestämmelser om mottagare av understöd för utvecklande av verksamhetsmiljön, om beviljande av understöd och understödets användningsändamål, om förutsättningarna för beviljande av understöd för utvecklande av verksamhetsmiljön samt om godtagbara kostnader, kostnadsmodeller och understödets belopp i fråga om understöd för utvecklande av verksamhetsmiljön får enligt 9–11 § i den föreslagna lagen utfärdas genom förordning av statsrådet. Också i fråga om understöd för utvecklande av verksamhetsmiljön ska i synnerhet bestämmelserna om kostnadsmodeller ändras i viss mån jämfört med vad som föreskrivs i den gällande statsrådsförordning om statsunderstöd för utvecklande av företagsverksamhet, och strävan är även till denna del att regleringen ska förenhetligas med bestämmelserna i förordningen om stödberättigande. Bestämmelserna om understödets maximibelopp ska i huvudsak motsvara vad som föreskrivs i den gällande förordningen. Förordningen ska innehålla närmare bestämmelser också om beviljande av understöd för utvecklande av verksamhetsmiljön för kapitalplaceringsverksamhet.

Enligt 12 § i den föreslagna lagen får närmare bestämmelser om ansökan om understöd utfärdas genom förordning av statsrådet.

Närmare bestämmelser om beslutet om understöd och dess innehåll samt om ändringsansökan och ändringsbeslut får enligt 13 § i den föreslagna lagen utfärdas genom förordning av statsrådet. Genom förordning ska närmare bestämmelser om åtminstone ändringsansökan och ändringsbeslut utfärdas.

Enligt 14 § i den föreslagna lagen får närmare bestämmelser om utbetalning av understöd och om förfarandet vid förskott utfärdas genom förordning av statsrådet. Avsikten är att det genom förordning ska föreskrivas om förskottets maximibelopp på samma sätt som i den gällande förordningen om företagsstöd.

Enligt 29 § i den föreslagna lagen utfärdas närmare bestämmelser om beviljande av understöd för utvecklande av företag och understödets användningsändamål i samband med att understöd beviljas under exceptionella förhållanden genom förordning av statsrådet. Det är ändamålsenligt att närmare bestämmelser om beviljande av understöd för utvecklande av företag under exceptionella förhållanden inklusive i fråga om också andra bemyndiganden att utfärda förordning än de som anges i 29 § utfärdas vid behov i en situation där det konstateras att exceptionella förhållanden råder och det kan bedömas exaktare i en sådan situation understödstagarna blir tvungna att anpassa sin verksamhet. Av denna orsak föreslås inga bestämmelser om understöd för utvecklande som beviljas under exceptionella förhållanden i förordningen i samband med den pågående förordningsberedningen.

8 Ikraftträdande

Det föreslås att bestämmelser om lagens ikraftträdande utfärdas genom förordning av statsrådet. Enligt 79 § 3 mom. i grundlagen ska det av en lag framgå när den träder i kraft. Av särskilda skäl kan det i en lag anges att tidpunkten för ikraftträdandet bestäms genom förordning. I grundlagsutskottets praxis har ett särskilt skäl ansetts vara att lagens ikraftträdande har en koppling till Europeiska unionens lagstiftning (till exempel GrUU 5/2009 rd, GrUU 21/2007 rd och GrUU 46/2006 rd). Tidpunkten för lagens ikraftträdande påverkas av att den nya programperioden för Europeiska unionens regional- och strukturpolitik inleds under 2021 samt av ikraftträdande av EU:s därmed anslutna lagstiftning. Eftersom tidpunkten för ikraftträdandet av EU:s lagstiftning och inledandet av programperioden preciseras först senare, får bestämmelser om tidpunkten för ikraftträdandet av den föreslagna lagen enligt 79 § 3 mom. i grundlagen utfärdas genom förordning av statsrådet. Dessutom är det ändamålsenligt att

anmälningförfarande för stödprogrammet för fiskerinäringen slutförs före lagens ikraftträdande. Avsikten är att lagen ska träda i kraft under hösten 2021.

9 Verkställighet och uppföljning

Arbets- och näringsministeriet ska meddela en tillämpningsanvisning om hur den föreslagna lagen och en statsrådsförordning som har utfärdats med stöd av den ska tillämpas. Syftet med tillämpningsanvisningen är att förenhetliga myndighetspraxis och i anvisningen beaktas de utvecklingsrekommendationer som lyftes fram vid utvärderingen av understöd för utvecklande av företag, och i fråga om vilka bestämmelser på lagnivå inte har bedömts vara behövliga. I tillämpningsanvisningen kan frågor som gäller kriterierna för beviljande och villkoren i beslutet om understöd förtydligas och förenhetligas. Dessutom kan anvisningarna om utbetalningen av understöd förtydligas.

Avsikten är att följa verkningsfullheten och funktionsdugligheten hos understöden enligt den föreslagna lagen bland annat genom att låta utföra undersökningar. Verksamhet som delfinansieras med medel från Europeiska unionens regional- och strukturpolitiska fonder utvärderas genom programutvärderingar. I fråga om de understöd för utvecklande som beviljas företag är avsikten dessutom att fortsätta med den systematiska bedömning av verkningsfullheten som görs i samband med varje projekt och där man tillsammans med sökanden bedömer vilken effekt understödet för utvecklande har på genomförandet av projektet och projektets inverkan på företagets omsättning, export och antal anställda i den fas då understöd beviljas och betalas ut.

10 Förhållande till andra propositioner

Regeringens proposition med förslag till lag om utveckling av regionerna och genomförande av Europeiska unionens regional- och strukturpolitik har beretts vid arbets- och näringsministeriet. I den lagen föreskrivs det om målen för utvecklingen av regionerna samt om uppgifter för och arbetsfördelning mellan de nationella myndigheterna och de verkställande myndigheterna för Europeiska unionens regional- och strukturpolitik samt om metoder för samarbetet och växelverkan mellan dem. Dessutom föreskrivs det om metoder för utarbetandet och administreringen av planer, program och avtal som gäller nationellt och inom Europeiska unionens regional- och strukturpolitik. Lagen om utveckling av regionerna och genomförande av Europeiska unionens regional- och strukturpolitik tillämpas på beredningen, förvaltningen, utvärderingen, uppföljningen och samordningen av nationella och med medel från Europeiska unionens regional- och strukturpolitiska fonder finansierade planer och program för regionutveckling. Lagen tillämpas dock inte på beviljande, utbetalning och övervakning av stöd. I den föreslagna lagen om utveckling av regionerna och genomförande av Europeiska unionens regional- och strukturpolitik föreskrivs det bland annat om de förmedlande organen för Europeiska unionens regional- och strukturpolitiska program, till vilka även NTM-centralerna hör, samt om den indelning i stödregioner som ska iakttas när understöd för utvecklande beviljas för investeringar med medel från Europeiska unionens regional- och strukturpolitik eller med medel från Fonden för en rättvis omställning.

Vid arbets- och näringsministeriet har dessutom beretts regeringens proposition med förslag till lag om finansiering av projekt inom regionutveckling och Europeiska unionens regional- och strukturpolitik. I den lagen föreskrivs det om stöd till regionutvecklingen från Europeiska unionens regional- och strukturpolitiska fonder och med nationella medel som tagits in i statsbudgeten. Understöd för utvecklande av företag och understöd för utvecklande av verksamhetsmiljön finansieras till största delen med EU:s medel. Av denna orsak ska det i den föreslagna lagen om statsunderstöd för utvecklande av företagsverksamhet 2021–2028 även

föreskrivas om till vilken del man i ärenden som gäller understöd för utvecklande också ska iaktta den föreslagna lagen om finansiering av projekt inom regionutveckling och Europeiska unionens regional- och strukturpolitik. I fråga om den föreslagna lagen blir bestämmelserna i 28, 30, 37–39, 42, 46–54 och 75 § i den tillämpliga när understöd för utvecklande av företag och understöd för utvecklande av verksamhetsmiljön beviljas.

Lagarna avses träda i kraft när den nya programperioden för Europeiska unionens regional- och strukturpolitik inleds under 2021 och de ska ersätta den gällande lagen om utveckling av regionerna och förvaltning av strukturfondsverksamheten (7/2014) och den gällande lagen om finansiering av regionutveckling och strukturfondsprojekt (8/2014).

11 Förhållande till grundlagen samt lagstiftningsordning

11.1 Överföring av offentliga förvaltningsuppgifter på andra än myndigheter

Det föreslås i propositionen att det i lagen om statsunderstöd för utvecklande av företagsverksamhet 2021–2028 ska finnas en bestämmelse med stöd av vilken granskningar av understöd ska kunna utföras också av andra än myndigheter. Enligt lagförslaget kan vid granskningar anlitas en utomstående revisor som ska vara en revisor som avses i revisionslagen (1141/2015). Granskningar kan på uppdrag av en myndighet således utföras av en revisor eller revisionssammanslutning som Centralhandelskammarens revisionsnämnd godkänt eller en revisor eller revisionssammanslutning som handelskammarens revisionsutskott godkänt. Revisorerna och revisionssammanslutningarna ska utföra granskningarna inom ramen för de gränser som specificeras exakt i uppdraget.

Enligt 124 § i grundlagen kan offentliga förvaltningsuppgifter anförtros andra än myndigheter endast genom lag eller med stöd av lag. För att andra än myndigheter ska kunna anförtros förvaltningsuppgifter förutsätts det även att det behövs för en ändamålsenlig skötsel av uppgifterna och det inte äventyrar de grundläggande fri- och rättigheterna, rättssäkerheten eller andra krav på god förvaltning. Grundlagsutskottet har i samband med att grundlagen stiftades understrukit betydelsen av att rättssäkerheten och god förvaltningssed säkerställs genom bestämmelser, när förvaltningsuppgifter direkt genom lag förs över på andra än myndigheter (GrUB 10/1998 rd, s, 33/II).

Det är i många fall ändamålsenligt att de granskningsuppgifter som avses i lagförslaget anförtros fackmän inom revisionsbranschen. På så sätt kan man säkerställa att granskningarna utförs på ett korrekt och kostnadseffektivt sätt. Bestämmelser om att utomstående revisorer kan anlitas för granskningar, vilket föreslås i propositionen, finns också i den gällande lagen och de motsvarar bestämmelserna om granskningsrätt i statsunderstödslagen. Revisorerna hjälper myndigheterna vid granskningarna. Beslut om de fortsatta åtgärder som behövs enligt granskningsobservationerna och vidtagandet av dessa åtgärder hör till myndighetens befogenheter.

11.2 Skydd för personuppgifter, privatlivet och hemfriden

Skydd för personuppgifter

Enligt 10 § 1 mom. i grundlagen är vars och ens privatliv, heder och hemfrid tryggade. Enligt samma moment utfärdas närmare bestämmelser om skydd för personuppgifter genom lag. När det gäller skyddet för personuppgifter hänvisar bestämmelsen till behovet att genom lagstiftning

trygga individens rättsskydd och skydd för privatlivet i behandlingen, registreringen och användningen av personuppgifter (RP 309/1993 rd, s. 57/I).

I 28 § i den föreslagna lagen föreskrivs det om det informationssystem som används för administreringen av understöd för utvecklande. I informationssystemet lagras den information som gäller ansökan om, beviljande, utbetalning och uppföljning av understöd samt fortsatta åtgärder och tillsyn samt namn, kontaktuppgifter och ställning i organisationen för den kontaktperson som understödssökanden har uppgett. Eftersom det i systemet också lagras personuppgifter, ska regleringen granskas med tanke på skyddet för personuppgifter.

Grundlagsutskottet har i sitt utlåtande om förslaget till dataskyddslag (GrUU 14/2018 rd) konstaterat att skyddet för personuppgifter i första hand bör garanteras med stöd av den allmänna dataskyddsförordningen och nationell allmän lagstiftning. Enligt grundlagsutskottet räcker det i princip med att bestämmelserna om skydd för och behandling av personuppgifter är harmoniserade med dataskyddsförordningen. Med tanke på tydligheten bör man enligt grundlagsutskottet förhålla sig restriktivt när det gäller att införa nationell speciallagstiftning. Sådan lagstiftning bör vara avgränsad till nödvändiga bestämmelser inom ramen för det nationella handlingsutrymme som dataskyddsförordningen medger. Grundlagsutskottet har med stöd av EU-domstolens etablerade rättspraxis ansett att det inte är tillåtet att lagstifta nationellt inom förordningens tillämpningsområde, om inte förordningen explicit förpliktar eller bemyndigar till kompletterande nationell reglering eller andra beslut. I fråga om behovet av och innehållet i mer detaljerad lagstiftning måste också syftena med och lagstiftningsmetoden i den allmänna dataskyddsförordningen vägas in. Grundlagsutskottet ser det som klart att behovet av speciallagstiftning i enlighet med det riskbaserade synsätt som också krävs i dataskyddsförordningen måste bedömas utifrån de hot och risker som behandlingen av personuppgifter orsakar. Ju större risk fysiska personers rättigheter och friheter utsätts för på grund av behandlingen, desto mer motiverat är det med mer detaljerade bestämmelser. Denna omständighet är av särskild betydelse när det gäller behandling av känsliga uppgifter.

Behovet av detaljerade bestämmelser om dataskydd och om behandling av personuppgifter vid skötseln av uppgifterna enligt den föreslagna lagen har bedömts bland annat med beaktande av grundlagsutskottets ovannämnda utlåtandep Praxis. De som ansöker om understöd är företag och företagens identifieringsuppgifter och andra uppgifter behandlas i anslutning till i huvudsak understödsärenden. I den föreslagna lagen föreskrivs det om de uppgifter som ska lagras i det informationssystem som används vid behandlingen av understödsärenden. I informationssystemet ska lagras den information som behövs för att sköta de uppgifter som avses i denna lag och som gäller ansökan om, beviljande, utbetalning och uppföljning av understöd samt fortsatta åtgärder och tillsyn. Med tanke på ordnandet av kontakten mellan den som ansöker om understöd och myndigheten ska understödssökanden i ett understödsärende uppge namn, telefonnummer, e-postadress och ställning i organisationen för den person som är kontaktperson. De uppgifter om kontaktpersoner som understödssökandena har uppgett lagras i informationssystemet som en del av uppgifterna om en understödssökande.

De personuppgifter som lagras i informationssystemet hänför sig alltid till inkomna ansökningar om understöd och den fortsatta behandlingen av dem. Uppgifterna är fortlöpande tillgängliga för myndighetsanvändarna av informationssystemet för förvaltning av och tillsyn över projekt. Dessutom kan uppgifter lämnas ut till granskningsmyndigheter, forskare och värderingsmän. Uppgifter överförs inte till länder utanför EU eller EES eller till internationella organisationer. De uppgifter som lagrats i informationssystemet är skyddade mot obehörig åtkomst, ändring och förstöring. Skyddet bygger på behörighetskontroll, tekniska skyddsåtgärder för databaser och servrar, skydd av fysiska lokaler, passagekontroll, skyddad datakommunikation och säkerhetskopiering av uppgifter. Rätt att få tillgång till och behandla uppgifterna beviljas på

basis av tjänsteuppgifter. Tillgången till informationssystemet grundar sig på personliga användarnamn. De som använder registret sköter tjänsteuppdrag och de har tystnadsplikt i fråga om uppgifterna. Informationssystemet har införts endast för myndighetsbruk och fungerar endast i en myndighets interna nätverk. Vid behandlingen av understödsärenden enligt den föreslagna lagen behandlas inte de särskilda kategorier av personuppgifter som avses i artikel 9.1 i den allmänna dataskyddsförordningen. Den behandling av personuppgifter som sker i samband med understödsärenden enligt den föreslagna lagen kan utföras med stöd av den allmänna dataskyddsförordningen och dataskyddslagen, och av denna orsak föreskrivs det inte särskilt om behandling av personuppgifter i den föreslagna lagen.

Skydd för privatlivet

Enligt 19 § 1 mom. i den föreslagna lagen har arbets- och näringsministeriet trots sekretessbestämmelserna rätt att av NTM-centralen få för förvaltningen av understöden nödvändiga uppgifter och utredningar om ansökan om, beviljande och utbetalning av, tillsyn över och granskning av understöd. Uppgifter som är nödvändiga för förvaltningen av understödssystemet är uppgifter om understödssökanden och understödstagaren, om dennes ekonomiska ställning, affärs- och yrkesverksamhet och finansiering beviljad av offentliga medel samt andra uppgifter om omständigheter som är relevanta med tanke på understödet. Arbets- och näringsministeriet och NTM-centralen har motsvarande rätt att av understödstagaren få sådana uppgifter och utredningar om användningen av understödet. I 19 § 2 mom. i den föreslagna lagen föreskrivs det om arbets- och näringsministeriets och NTM-centralens rätt att av understödssökandena, av andra myndigheter och av en sammanslutning som tillsatts för att sköta ett offentligt uppdrag få uppgifter som är nödvändiga för behandlingen av de understödsärenden som anges i den föreslagna lagen och för skötseln av övervakningsskyldigheten.

Arbets- och näringsministeriet och NTM-centralen har enligt 20 § i den föreslagna lagen rätt att lämna ut sådana uppgifter om en fysisk persons, en sammanslutnings eller en stiftelses ekonomiska ställning och affärshemligheter som erhållits vid skötseln av uppgifter enligt den föreslagna lagen till de i paragrafen angivna myndigheterna, landskapsförbunden, en utomstående revisor, ett specialfinansieringsbolag, Innovationsfinansieringsverket Business Finland och Business Finland Ab. Arbets- och näringsministeriet samt NTM-centralen får enligt den föreslagna bestämmelsen lämna ut uppgifter, om de är nödvändiga för skötseln av de lagstadgade uppgifter som ankommer på de organisationer som nämns i paragrafen.

Grundlagsutskottet har i sin utlåtandepaxis ansett att myndigheternas rätt att få och möjlighet att lämna ut information har kunnat gälla "behövliga uppgifter" för ett visst syfte, om lagen ger en uttömmande förteckning över innehållet i uppgifterna. Om innehållet däremot inte anges i form av en uttömmande förteckning, ska det i lagstiftningen ingå ett krav på att "informationen är nödvändig" för ett visst syfte (se till exempel GrUU 46/2016 rd och de utlåtanden som nämns där). Grundlagsutskottet har ansett att då rätten att få uppgifter går före sekretessbestämmelserna är det i sista hand fråga om att den myndighet som har rätt till uppgifter genom sina egna behov åsidosätter de grunder och intressen som skyddas med den sekretess som gäller myndigheten som innehar uppgifterna. Ju mer generella bestämmelserna om rätt till information är, desto större är risken att sådana intressen kan åsidosättas per automatik. Ju fullständigare bestämmelserna kopplar rätten till information till materiella villkor, desto mer sannolikt är det att begäran om information måste motiveras. Då kan också den som lämnar ut informationen bedöma begäran mot de lagliga villkoren för utlämnandet. Genom att de facto vägra att lämna ut informationen kan den som innehar den få till stånd en situation där en utomstående myndighet måste pröva skyldigheten att lämna ut information, det vill säga tolka

bestämmelserna. Denna möjlighet är viktig då det gäller att anpassa tillgången till information och sekretessintressena till varandra (GrUU 12/2014 rd, s. 2/II–3/I och GrUU 62/2010 rd, s. 3/II–4/I och de utlåtanden som nämns där).

I den föreslagna 19 § är rätten att få uppgifter kopplad till de uppgifter som är nödvändiga för förvaltningen av understödssystemet och enligt den föreslagna 20 § förutsätter utlämnande av uppgifter till de aktörer som nämns i paragrafen också att uppgifterna är nödvändiga för skötseln av de i paragrafen nämnda myndigheternas och organisationernas lagstadgade uppgifter. De föreslagna bestämmelserna om rätt att få uppgifter och om utlämnande av sekretessbelagda uppgifter strider således inte mot skyddet för privatlivet enligt grundlagen.

Skydd för hemfriden

Det föreslagna 18 § 1 mom. innehåller bestämmelser om rätten för den som utför en granskning att få tillträde till de lokaler och områden som den som är föremål för granskning besitter eller använder. Enligt det föreslagna momentet får granskning dock inte utföras i utrymmen som används för boende av permanent natur.

I 10 § 1 mom. i grundlagen fastställs det att vars och ens hemfrid är tryggad. Enligt 3 mom. i samma paragraf kan det genom lag föreskrivas om åtgärder som ingriper i hemfriden och som är nödvändiga för att de grundläggande fri- och rättigheterna ska kunna tryggas eller för att brott ska kunna utredas. Bestämmelserna i 10 § 3 mom. i grundlagen representerar ett så kallat kvalificerat lagförbehåll som avser att så exakt och strikt som möjligt ange möjligheten att genom en vanlig lag föreskriva om inskränkningar så att grundlagstexten inte tillåter större befogenheter att inskränka de grundläggande fri- och rättigheterna än vad som är absolut nödvändigt (se till exempel GrUU 39/2016 rd och de utlåtanden som nämns där). Grundlagsutskottet har i sina utlåtanden konstaterat att formuleringen i 10 § 3 mom. i grundlagen är absolut i det avseendet att inspektioner i hemfridsskyddade lokaler måste vara kopplade till ett nödvändighetskrav. I den meningen är grundlagsutskottets utlåtandep Praxis etablerad. Utskottet har upprepade gånger förutsatt att det i befogenhetsbestämmelserna skrivs in att inspektioner i till exempel bostäder bara får förrättas om det är nödvändigt för att utreda de frågor som inspektionen avser (se till exempel GrUU 39/2016 rd samt i synnerhet GrUU 54/2014 rd och de utlåtanden som nämns där).

Grundlagsutskottet har i sin praxis ansett att en åtgärd som ingriper i hemfriden kan godkännas "för att brott skall kunna utredas" om åtgärden kopplas till en konkret och specificerad anledning att misstänka att brott mot lagen har begåtts eller kommer att begås. Med tanke på proportionalitetsprincipen har utskottets ståndpunkt varit att ingrepp inte bör göras i hemfridsskyddet för att föga klandervärda förseelser för vilka det strängaste straffet är böter ska kunna utredas (se GrUU 40/2002 rd, s. 2). Utskottet har dock ansett det acceptabelt att inspektioner utförs i hemfridsskyddade lokaler för kontroll av att stöd och bidrag som beviljats av offentliga medel används på tillbörligt vis, också om det finns grundad anledning att misstänka sådana straffbara förseelser som allra högst ger ett bötesstraff (se GrUU 69/2002 rd, s. 2–3). Inspektionsrätten har i en vanlig lag också kunnat kopplas samman med ett förfarande som är sanktionerat med en straffavgift (se GrUU 7/2004 rd, s. 2/II och sammanfattningsvis GrUU 39/2005 rd).

Enligt den föreslagna paragrafen kan granskning utföras i den omfattning som beviljandet och användningen av understöd kräver. Eftersom granskningen dock inte grundar sig på ett misstänkt brott mot lagen och det i den föreslagna lagen inte heller föreskrivs om straff eller andra påföljder på basis av de observationer som gjorts vid en granskning, har det i motiveringen

till den föreslagna paragrafen konstaterats att granskningen inte ska omfatta hemfridsskyddade utrymmen som används för boende av permanent natur ens när en näringsidkares utrymmen finns i hans eller hennes bostad. Den föreslagna bestämmelsen kränker således inte skyddet för hemfriden i fråga om aktörer som är föremål för granskning.

11.3 Jämlikhet och principerna om god förvaltning

Enligt den föreslagna lagen ska ansökan om understöd för utvecklande av företag och om understöd för utvecklande av verksamhetsmiljön göras elektroniskt via den för ändamålet avsedda nättjänsten. Även vid ansökan om understöd enligt den gällande lagen om statsunderstöd för utvecklande av företagsverksamhet har elektronisk ansökan varit huvudregeln, men det har också varit möjligt att lämna in en ansökan i pappersform. I praktiken lämnades ansökningar in i pappersform endast under den inledande fasen av EU:s programperiod som lider mot sitt slut, då ett elektroniskt ärendehanteringssystem ännu inte hade tagits i bruk när ansökan om understöd inleddes. Under den tid som den gällande lagen har varit i kraft har cirka 99 procent av ansökningarna om understöd gjorts elektroniskt. Bestämmelsen om elektronisk ansökan i den föreslagna lagen betyder i praktiken att ansökningar i pappersform frångås.

Grundlagsutskottet har ansett att bestämmelser som gäller en övergång till elektroniska tjänster måste bedömas mot principerna om god förvaltning enligt 21 § i grundlagen och bestämmelserna om jämlikhet enligt 6 § i grundlagen (se till exempel GrUU 32/2018 rd). Enligt 21 § 1 mom. i grundlagen har var och en rätt att få sin sak behandlad av en myndighet som är behörig. I rättsskyddet enligt 21 § i grundlagen ingår också att var och en har rätt att få sin sak behandlad på behörigt sätt. Dessa krav är för sin del kopplade till övriga krav på god förvaltning, såsom behandlingens offentlighet och rätten att bli hörd, få del av ett motiverat beslut och söka ändring. Bestämmelsen i 21 § i grundlagen bör till denna del läsas som en helhet (se RP 309/1993 rd, s. 77). Grundlagsutskottet har konstaterat att elektroniska tjänster som enda möjlighet har samband också med bestämmelsen om jämlikhet i 6 § i grundlagen, eftersom redskap för elektronisk kommunikation faktiskt inte är tillgängliga för alla.

Grundlagsutskottet har i sitt utlåtande GrUU 32/2018 rd om regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ett bostadsdatasystem och till vissa lagar som har samband med den (RP 127/2018 rd) fastställt att det kan anses att det finns sådana godtagbara grunder för att förutsätta elektronisk kommunikation som har samband med datasystemets elektroniska art och syftet med systemet. Grundlagsutskottet ansåg att det är relevant att skyldigheten till elektronisk kommunikation inte direkt gäller enskilda personer, utan skyldigheten gäller i främsta rummet juridiska personer. Indirekt gäller skyldigheten främst yrkesutövare och aktörer inom fastighetsbranschen som kan förutsättas ha tekniska färdigheter och tillräcklig förmåga för att hantera elektronisk kommunikation. Grundlagsutskottet ansåg inte att skyldigheten till elektronisk kommunikation med hänsyn till regleringskontexten eller objektet för regleringen och branschaktörernas kunskapsmässiga och färdighetsmässiga särdrag kunde anses problematisk med avseende på jämlikhet, rättsskydd eller grunderna för god förvaltning.

Den som ansöker om understöd för utvecklande av företag eller understöd för utvecklande av verksamhetsmiljön är i regel ett företag eller någon annan sammanslutning, det vill säga oftast i praktiken en juridisk person. Understöd för utvecklande kan beviljas också enskilda näringsidkare, det vill säga firmaföretagare. I praktiken gäller skyldigheten att lämna in en elektronisk ansökan i huvudsak juridiska personer samt enskilda näringsidkare. Föremål för skyldigheten är företags eller andra sammanslutningars ansvariga personer samt personer som utövar näringsverksamhet. Med beaktande av att under den tid den gällande lagen har varit i kraft har i praktiken alla ansökningar oberoende av företagsform lämnats in elektroniskt kan det

anses att de som ansöker om understöd för utvecklande har tillräckliga tekniska färdigheter och tillräcklig teknisk förmåga att hantera elektronisk kommunikation. En övergång till en helt och hållet elektronisk ansökan bedöms således inte försämra företagens möjlighet att få sin sak som gäller understöd för utvecklande behandlad av en myndighet och företagen anses oberoende av företagsform ha jämlika möjligheter att ansöka om understöd för utvecklande av företag eller understöd för utvecklande av verksamhetsmiljön.

11.4 Näringsfrihet

Enligt 18 § 1 mom. i grundlagen har var och en rätt att skaffa sig sin försörjning genom arbete, yrke eller näring som han eller hon valt fritt. Grundlagsutskottet har i sin utlåtandepraxis ansett att stöd som beviljas för näringsverksamhet ska bedömas med tanke på näringsfriheten, om stöden kan utgöra ett faktiskt villkor för möjligheterna att bedriva näring (till exempel GrUU 16/2007 rd). I fråga om bestämmelser om återkrav av stöd har grundlagsutskottet konstaterat att bedömningen av regleringen bör göras mot proportionalitetsprincipen, som är en allmän princip som möjliggör begränsningar i de grundläggande fri- och rättigheterna. Tanken är att det krävs mer än obetydliga fel, brister eller försummelser för att utbetalningen av stöd ska kunna avbrytas eller stöd återkrävas.

Grundlagsutskottet har ansett att med tanke på proportionaliteten som är en förutsättning för en begränsning i de grundläggande fri- och rättigheterna är det inte motiverat att redan ett obetydligt fel eller en obetydlig brist i stöduppgifterna kan leda till de nämnda påföljderna. I fråga om stöd som beviljas för näringsverksamhet har grundlagsutskottet ansett att felaktiga uppgifter måste ha "inverkat i väsentlig grad" på att stöd har beviljats eller betalats ut. Grundlagsutskottet har i samband med återkrav av olika stöd och återkallande av tillstånd ansett att åtgärden absolut måste ha samband med allvarliga eller väsentliga förseelser eller försummelser och med att anmärkningar och varningar till den berörda parten inte har lett till att bristfälligheter i verksamheten har avhjälpits och att åtgärden inte bör genomföras förrän den berörda parten har fått en chans att rätta till felet (till exempel GrUU 46/2006 rd och de utlåtanden som nämns där).

Understöden enligt den föreslagna lagen är beroende av prövning. Understöd ska beviljas verksamma företag för innovativa utvecklingsåtgärder och investeringar som gäller tillväxt eller internationalisering. Beviljande av understöd för utvecklande förutsätter bland annat att understödstagaren har förutsättningar för fortgående lönsam verksamhet. Understödet ska ha en avsevärd inverkan på genomförandet av det understödda projektet och projektet ska vara betydande med tanke på utvecklandet av sökandens verksamhet. Med understöd för utvecklande stöds utvecklande, tillväxt och internationalisering av företagsverksamhet. Med understöd för utvecklande stöds alltså inte inledande av ett nytt företags verksamhet, utan utvecklande av redan inledd företagsverksamhet, och understöd beviljas inte om företaget som är understödstagare inte uppfyller kravet på lönsam verksamhet. Understöd för utvecklande kan inte anses utgöra ett faktiskt villkor för möjligheten att bedriva näring.

I 6 kap. i den föreslagna lagen finns bestämmelser om återbetalning och återkrav av understöd. När det gäller understöd riktat till investeringar föreskrivs det särskilt om skyldigheten att återkräva understöd på grund av att den understödda verksamheten upphör, dessutom föreskrivs det om skyldigheten att återkräva understöd på andra grunder och särskilt om återkrav av understöd enligt prövning. I den föreslagna 26 § föreskrivs det dessutom om jämkning av den ränta som beräknas på understöd. Utgångspunkten i bestämmelserna om återkrav är att åtgärder för återkrav ska vidtas, om understödstagaren väsentligen har förfarit i strid med lag eller villkoren i beslutet om understöd eller väsentligen har bidragit till att understöd har beviljats på basis av felaktiga eller vilseledande uppgifter. I bestämmelserna om återkrav har

proportionalitetsprincipen således beaktats på det sätt som förutsätts i grundlagsutskottets utlåtandepraxis.

På de grunder som anges ovan konstateras det att de understöd för utvecklande som avses i den föreslagna lagen inte utgör ett faktiskt villkor för möjligheterna att bedriva näring. De föreslagna bestämmelserna om återkrav ingriper inte heller i näringsfriheten.

Kläm

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs riksdagen följande lagförslag:

Lagförslag

Lag

om statsunderstöd för utvecklande av företagsverksamhet 2021–2028

I enlighet med riksdagens beslut föreskrivs:

1 kap.

Allmänna bestämmelser

1 §

Tillämpningsområde

De statsunderstöd som beviljas för utvecklande av företagsverksamhet är understöd för utvecklande av företag och understöd för utvecklande av verksamhetsmiljön.

Denna lag tillämpas när understöd för utvecklande av företag och understöd för utvecklande av verksamhetsmiljön beviljas någon annanstans i Finland än i landskapet Åland.

På understöd som avses i denna lag tillämpas dessutom vad som föreskrivs i statsunderstödslagen (688/2001) och i lagen om allmänna förutsättningar för stöd som beviljas för ekonomisk verksamhet (429/2016), om inte något annat föreskrivs nedan.

2 §

Definitioner

I denna lag avses med

1) *små företag* sådana företag som motsvarar definitionen av små företag enligt kommissionens rekommendation 2003/361/EG om definitionen av mikroföretag samt små och medelstora företag,

2) *medelstora företag* sådana företag som motsvarar definitionen av medelstora företag enligt den rekommendation som nämns i 1 punkten,

3) *stora företag* andra företag än de som avses i 1 eller 2 punkten.

3 §

Finansiering av understöd

Understöd enligt denna lag kan finansieras med nationella medel och delfinansieras med Europeiska unionens medel. När Europeiska unionens medel används för att finansiera understöd ska vid beviljandet av understöden beaktas målen för Finlands regional- och strukturpolitiska program 2021–2027 eller målen för användningen av något annat av Europeiska unionens finansieringsinstrument.

När Europeiska unionens medel används för att finansiera understöd enligt denna lag, tillämpas vad som föreskrivs i 28, 30, 37–39, 42, 46–54 och 75 § i lagen om finansiering av projekt inom regionutveckling och Europeiska unionens regional- och strukturpolitik (/).

4 §

Myndigheter

Ärenden som gäller understöd enligt denna lag behandlas av närings-, trafik- och miljöcentralerna. Bestämmelser om behöriga närings-, trafik- och miljöcentraler finns i lagen om närings-, trafik- och miljöcentralerna (897/2009) och i den statsrådsförordning som har utfärdats med stöd av den.

2 kap.

Understöd för utvecklande av företag

5 §

Beviljande av understöd för utvecklande av företag

Understöd för utvecklande av företag är ett understöd enligt prövning som kan beviljas för innovativa utvecklingsåtgärder som gäller tillväxt eller internationalisering samt för materiella och immateriella investeringar.

Närmare bestämmelser om beviljande av understöd och om understödets användningsändamål får utfärdas genom förordning av statsrådet.

6 §

Mottagare av understöd för utvecklande av företag

Understöd för utvecklande av företag kan beviljas små och medelstora företag. Understöd kan även beviljas stora företag för investeringar som genomförs inom stödområde I eller II enligt lagen om utveckling av regionerna och genomförande av Europeiska unionens regional- och strukturpolitik (/).

Understöd beviljas inte för bedrivande av primärproduktion inom fiske, jordbruk eller skogsbruk. Understöd beviljas inte heller för förädling eller saluföring av jordbruksprodukter. Vid beviljande av understöd ska också Europeiska unionens sektorsvisa begränsningar beaktas.

Närmare bestämmelser om understödstagare får utfärdas genom förordning av statsrådet.

7 §

Förutsättningar för beviljande av understöd för utvecklande av företag och tillämpliga regler för statligt stöd

Understöd för utvecklande av företag kan beviljas om

- 1) den som ansöker om understöd bedöms ha förutsättningar för fortgående lönsam verksamhet,
- 2) understödet bedöms ha en avsevärd inverkan på genomförandet av projektet, och
- 3) projektet bedöms vara betydande med tanke på utvecklandet av understödssökandens verksamhet.

Understöd för utvecklande av företag beviljas dock inte om

- 1) den som ansöker om understöd väsentligen har försummat sin skyldighet att betala skatter eller lagstadgade avgifter eller har väsentliga betalningsstörningar, om inte beviljandet av understöd av särskilda skäl anses ändamålsenligt,

2) understöd beviljas som stöd enligt kommissionens förordning (EU) nr 651/2014 genom vilken vissa kategorier av stöd förklaras förenliga med den inre marknaden enligt artiklarna 107 och 108 i fördraget (*gruppundantagsförordningen*) och den som ansöker om understöd är ett i artikel 2.18 i gruppundantagsförordningen avsett företag i svårigheter, eller

3) den som ansöker om understöd är föremål för ett i artikel 1.4 a i gruppundantagsförordningen avsett betalningskrav på grundval av ett tidigare beslut av Europeiska kommissionen som förklarar ett stöd olagligt och oförenligt med den inre marknaden.

När understöd för utvecklande beviljas ska miljöaspekter beaktas.

Understöd beviljas som stöd enligt gruppundantagsförordningen eller som stöd enligt kommissionens förordning (EU) nr 1407/2013 om tillämpningen av artiklarna 107 och 108 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt på stöd av mindre betydelse. Understöd kan också beviljas i enlighet med andra regler för statligt stöd som Europeiska kommissionen godkänt.

Närmare bestämmelser om förutsättningarna för beviljande av understöd och om de tillämpliga reglerna för statligt stöd får utfärdas genom förordning av statsrådet.

8 §

Godtagbara kostnader, kostnadsmodeller och understödets belopp i fråga om understöd för utvecklande av företag

Som grund för understöd godtas endast sådana projektkostnader som har orsakats under den genomförandetid som anges i beslutet om projektet.

Understöd för utvecklande av företag beviljas som en procentandel av de godtagbara, faktiska, behövliga och till beloppet skäligen kostnaderna för projektet eller enligt någon annan kostnadsmodell.

Närmare bestämmelser om godtagbara kostnader, kostnadsmodeller och understödets belopp får utfärdas genom förordning av statsrådet.

3 kap.

Understöd för utvecklande av verksamhetsmiljön

9 §

Beviljande av understöd för utvecklande av verksamhetsmiljön

Understöd för utvecklande av verksamhetsmiljön är ett understöd enligt prövning som kan beviljas icke-vinstsyftande offentliga och privata sammanslutningar samt stiftelser för

- 1) utredningar som behövs för företagsverksamhet,
- 2) utvecklande av service som företag behöver,
- 3) främjande av samarbete mellan företag, mellan företag och högskolor samt mellan företag och forskningsinstitut samt främjande av nätverksbaserad forskning om näringslivet, och
- 4) andra projekt som förbättrar företags verksamhetsmiljö och utvecklingsmöjligheter än de som anges i 1–3 punkten.

Dessutom kan understöd beviljas av nationella medel för kapitalplaceringsverksamhet.

Närmare bestämmelser om understödstagare, beviljande av understöd och understödets användningsändamål får utfärdas genom förordning av statsrådet.

10 §

Förutsättningar för beviljande av understöd för utvecklande av verksamhetsmiljön

För beviljande av understöd för utvecklande av verksamhetsmiljön krävs det att

1) projektet bedöms väsentligen främja startande av, tillväxt i eller utvecklande av små och medelstora företag i regionen, eller bildande av nätverk mellan företag eller mellan företag och högskolor samt mellan företag och forskningsinstitut,

2) understödet bedöms ha en avsevärd inverkan på genomförandet av projektet, och

3) den som ansöker om understöd bedöms ha tillräckliga ekonomiska och andra förutsättningar att genomföra projektet samt att svara för verksamhetens kontinuitet också efter det att projektet har genomförts, när projektets art förutsätter det.

Understöd beviljas dock inte, om den som ansöker om understöd väsentligen har försummat sin skyldighet att betala skatter eller lagstadgade avgifter eller har väsentliga betalningsstörningar, om inte beviljandet av understöd av särskilda skäl anses ändamålsenligt.

Närmare bestämmelser om förutsättningarna för beviljande av understöd får utfärdas genom förordning av statsrådet.

11 §

Godtagbara kostnader, kostnadsmodeller och understödets belopp i fråga om understöd för utvecklande av verksamhetsmiljön

Som grund för understöd godtas endast sådana projektkostnader som har orsakats under den genomförandetid som anges i beslutet om projektet.

Understöd för utvecklande av verksamhetsmiljön beviljas som en procentandel av de godtagbara, faktiska, behövliga och till beloppet skäliga kostnaderna för projektet, eller enligt någon annan kostnadsmodell.

Närmare bestämmelser om godtagbara kostnader, kostnadsmodeller och understödets belopp får utfärdas genom förordning av statsrådet.

4 kap.

Ansökan om samt beviljande och utbetalning av understöd

12 §

Ansökan om understöd

Ansökan om understöd görs elektroniskt via den för ändamålet avsedda nättjänsten.

Ansökan om understöd ska göras innan projektet inleds. Som inledande av ett projekt betraktas

1) ingående av ett avtal eller placering av en beställning som gäller projektet,

2) påbörjande av byggarbeten inom projektet,

3) leverans av en anskaffning,

4) betalning av en anskaffning,

5) en annan förbindelse som medför att genomförandet av projektet är definitivt än en sådan som anges i 1–4 punkten.

Som inledande av ett projekt betraktas inte åtgärder som hänför sig till förberedelser inför projektet.

Närmare bestämmelser om ansökan om understöd får utfärdas genom förordning av statsrådet.

13 §

Beslut om understöd

I beslutet om understöd kan det för det projekt som understöds ställas också andra än i lag och med stöd av lag föreskrivna villkor och begränsningar som understödstagaren ska iaktta.

Om det sker sådana väsentliga förändringar i genomförandet av projektet efter det att understödet har beviljats som leder till att projektet inte kan genomföras i enlighet med beslutet om understöd, ska understödstagaren ansöka om ändring av beslutet om understöd (*ändringsansökan*). Närings-, trafik- och miljöcentralen kan på ansökan av understödstagaren ändra beslutet om understöd (*ändringsbeslut*). Kostnader som härrör från det ändrade projektet kan godkännas tidigast från det att ändringsansökan har blivit anhängig.

Närmare bestämmelser om beslutet om understöd och dess innehåll samt om ändringsansökan och ändringsbeslut får utfärdas genom förordning av statsrådet.

14 §

Utbetalning av understöd

Ansökan om utbetalning av understöd görs elektroniskt via den för ändamålet avsedda nättjänsten. Understöd betalas ut på basis av ett beslut om utbetalning av understöd.

Understöd betalas ut på basis av de kostnader som avses i 8 och 11 §, de närmare villkor som anges i beslutet om beviljande och den godtagbara utredning som ges i ansökan om utbetalning. Understöd kan också betalas ut enligt en kostnadsmodell som har fastställts genom förordning av statsrådet och särskilt bestämts i beslutet.

På understöd kan det betalas förskott, om det är motiverat med tanke på användningen av understödet och ändamålsenligt med tanke på tillsynen över användningen. Förskott kan betalas på basis av ett beslut om understöd. Förskott kan betalas till offentliga samfund endast om det finns särskilda skäl för det.

Närmare bestämmelser om utbetalning av understöd och om förfarandet vid förskott får utfärdas genom förordning av statsrådet.

15 §

Avbrytande av utbetalning

Bestämmelser om avbrytande av utbetalning av understöd finns i 19 § i statsunderstödslagen och bestämmelser om tiden för fattande av beslut om avbrytande finns i 28 § i den lagen.

5 kap.

Användning av och tillsyn över understöd

16 §

Användning av understöd

Understödet får användas endast för de ändamål som anges i beslutet om understöd.

Den egendom som är föremål för understöd som beviljats för investeringar ska användas av små och medelstora företag i tre år och av övriga understödstagare i fem år från utbetalningen

av den sista posten av understödet. Av särskilda skäl kan en användningstid på högst tio år bestämmas i beslutet om understöd.

17 §

Tillsyn

Närings-, trafik- och miljöcentralerna som beviljare och utbetalare av understöd övervakas av arbets- och näringsministeriet. Användningen av understöden övervakas av arbets- och näringsministeriet samt närings-, trafik- och miljöcentralerna. Arbets- och näringsministeriet samt närings-, trafik- och miljöcentralerna kan anlita en annan myndighet eller en utomstående revisor för att utföra de granskningar som ingår i tillsynen.

Den utomstående revisorn ska vara en revisor enligt revisionslagen (1141/2015). En revisionssammanslutning ska med tanke på granskningen utse en huvudansvarig revisor för granskningen.

På revisorn tillämpas bestämmelserna om straffrättsligt tjänsteansvar när han eller hon utför revisionsuppdrag. Bestämmelser om skadeståndsansvar finns i skadeståndslagen (412/1974).

18 §

Granskningsrätt

Arbets- och näringsministeriet och närings-, trafik- och miljöcentralerna samt en revisor som anlitas av dem har rätt att granska understödssökandens och understödstagarens affärsverksamhet i den omfattning som beviljandet och användningen av understöd kräver. För utförande av granskningen är understödssökanden och understödstagaren skyldiga att, utan ogrundat dröjsmål och utan ersättning, för den som utför granskningen lägga fram alla behövliga handlingar och övrigt material som har samband med användningen av understödet och även i övrigt bistå vid granskningen. Den som utför granskningen har rätt att i detta syfte få tillträde till de lokaler och områden som den som är föremål för granskning besitter eller använder. Granskning får dock inte utföras i utrymmen som används för boende av permanent natur. Vid granskningen ska 39 § i förvaltningslagen (434/2003) iakttas.

Den som utför granskningen har rätt att omhänderta handlingarna och det övriga material som avses i 1 mom., om detta krävs för att syftet med granskningen ska uppnås. Handlingarna och annat överlåtet material ska utan dröjsmål returneras när de inte längre behövs för utförandet av granskningen. På begäran av den som utför granskningen ska den som är föremål för granskning även lämna de upplysningar som behövs för att granskningen ska kunna genomföras på ett ändamålsenligt sätt.

Polis-, tull-, utsköknings- och skattemyndigheterna ska ge den handräckning som behövs för att granskningen ska kunna utföras.

19 §

Rätt att få uppgifter

Trots sekretessbestämmelserna har arbets- och näringsministeriet rätt att av närings-, trafik- och miljöcentralerna utan ersättning få för förvaltningen av understöden nödvändiga uppgifter och utredningar om ansökan om och beviljande och utbetalning av understöd samt om tillsynen över och granskningen av understöd. Arbets- och näringsministeriet samt närings-, trafik- och miljöcentralerna har motsvarande rätt att av understödstagarna få dessa uppgifter och utredningar om användningen av understöden.

Arbets- och näringsministeriet samt närings-, trafik- och miljöcentralen har rätt att utan ersättning av en annan myndighet och av en sammanslutning eller person som tillsatts för att utföra ett offentligt uppdrag få sådana för skötseln av övervakningsskyldigheten eller behandlingen av understödsansökningarna nödvändiga uppgifter om fysiska eller juridiska personer som annars ska hemlighållas. Bestämmelser om erhållande av uppgifter finns dessutom i 31 § i statsunderstödslagen.

20 §

Utlämnande av uppgifter

Trots den tystnadsplikt som föreskrivs i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1999) får arbets- och näringsministeriet och närings-, trafik- och miljöcentralen lämna ut sådana uppgifter om en fysisk eller juridisk persons ekonomiska ställning och affärshemligheter som erhållits vid skötseln av uppgifter enligt denna lag till arbets- och näringsministeriet, utrikesministeriet, beskickningar som hör till Finlands utrikesrepresentation, närings-, trafik- och miljöcentralerna, Innovationsfinansieringsverket Business Finland, Business Finland Ab, statens specialfinansieringsbolag, jord- och skogsbruksministeriet, Livsmedelsverket, landskapsförbunden, arbets- och näringsbyråerna, skattemyndigheten samt en i 17 § avsedd annan myndighet eller utomstående revisor som utövar tillsyn, om det är nödvändigt för skötseln av sådana lagstadgade uppgifter som ankommer på aktören i fråga. Bestämmelser om utlämnande av uppgifter finns dessutom i 32 § i statsunderstödslagen.

21 §

Förvaring av handlingar

Understödstagaren är skyldig att förvara allt bokföringsmaterial och övrigt material som anknyter till projektet på ett sådant sätt att det är möjligt att övervaka användningen av understödet. Bestämmelser om förvaring av bokföringsmaterial finns i 2 kap. 9 och 10 § i bokföringslagen (1336/1997). Övrigt material som anknyter till projektet ska bevaras i minst fem år. När det gäller projekt som finansieras med medel från Europeiska unionens regional- och strukturpolitiska fonder finns det dessutom bestämmelser om förvaring av handlingar i 46 § i lagen om finansiering av projekt inom regionutveckling och Europeiska unionens regional- och strukturpolitik.

6 kap.

Återbetalning och återkrav av understöd

22 §

Återbetalning av understöd

Bestämmelser om återbetalning av understöd finns i 20 § i statsunderstödslagen. Med avvikelse från vad som föreskrivs i den paragrafen behöver understödet eller en del av det dock inte betalas tillbaka, om det belopp som ska betalas tillbaka är högst 250 euro.

23 §

Skyldighet att återkräva understöd riktat till investeringar på grund av att verksamheten upphör

Det ska bestämmas att utbetalningen av understöd riktat till investeringar ska upphöra samt att understöd som redan har betalats ut eller en del av det ska återkrävas, om understödstagaren under den användningstid som avses i 16 § 2 mom.

1) har upphört med sin verksamhet eller väsentligen har inskränkt den verksamhet som är föremål för understöd,

2) har flyttat sin verksamhet utanför det storområde där projektet har fått understöd eller har flyttat sin verksamhet inom storområdet till ett område som hör till en lägre stödnivå,

3) har överlåtit den verksamhet eller egendom som varit föremål för understöd eller en del av den till någon annan och ny motsvarande egendom inte har skaffats i stället för den överlåtna, eller

4) har försatts i konkurs och det i understödstagarens verksamhet har begåtts ett sådant gäldenärsbrott som avses i 39 kap. i strafflagen (39/1889).

Återkravet ska gälla den andel av beloppet av det utbetalda understödet som fås genom att den andel som motsvarar egendomens användningstid dras av från användningstiden enligt 16 § 2 mom. Om understöd återkrävs med stöd av 1 mom. 4 punkten dras egendomens användningstid dock inte av.

Om det belopp som ska återkrävas är högst 250 euro, behöver det inte återkrävas.

24 §

Skyldighet att återkräva understöd på andra grunder

Det ska bestämmas att utbetalningen av understöd ska upphöra samt att understöd som redan har betalats ut eller en del av det ska återkrävas, om understödstagaren

1) har underlåtit att betala tillbaka ett sådant understöd eller en del av det som enligt 22 § ska betalas tillbaka,

2) har använt understödet för ett väsentligen annat ändamål än vad det har beviljats för,

3) har lämnat myndigheten felaktiga eller vilseledande uppgifter om någon omständighet som har varit ägnad att väsentligt inverka på erhållandet av understödet eller på dess belopp eller villkor, eller har hemlighållit en sådan omständighet,

4) har underlåtit att lämna riktiga och tillräckliga uppgifter för utbetalning av understödet,

5) har vägrat att lägga fram material som behövs i samband med utbetalningen, tillsynen eller granskningen eller att i övrigt bistå vid dem, eller

6) i övrigt väsentligen har brutit mot bestämmelserna om användning av understöd eller villkoren i beslutet om understöd.

Bestämmelser om försummelse av de informationsskyldigheter som gäller projekt som finansieras med medel från Europeiska unionens regional- och strukturpolitiska fonder som grund för upphörande med utbetalning och återkrav finns i 42 § i lagen om finansiering av projekt inom regionutveckling och Europeiska unionens regional- och strukturpolitik.

Det ska också bestämmas att utbetalningen av understöd ska upphöra samt att understöd som redan har betalats ut eller en del av det ska återkrävas, när detta förutsätts i Europeiska unionens lagstiftning.

Om det belopp som ska återkrävas är högst 250 euro, behöver det inte återkrävas.

25 §

Återkrav av understöd enligt prövning

Det kan bestämmas att utbetalningen av understöd ska upphöra samt att understöd som redan har betalats ut eller en del av det ska återkrävas, om understödstagaren

1) har underlåtit att meddela att verksamheten har upphört eller inte har lämnat upplysningar om andra omständigheter som behövs för tillsynen över att villkoren i beslutet om understöd iakttas,

2) har underlåtit att meddela om en ändring av understödets användningsändamål eller någon annan ändring som påverkar användningen av understödet, eller

3) har förfarit på ett sätt som i praktiken kan jämföras med vad som föreskrivs i 23 eller 24 § eller i 1 eller 2 punkten genom att ge en omständighet som ansluter sig till beviljandet, utbetalningen eller användningen av understödet en annan juridisk form än vad som motsvarar sakens faktiska natur eller syfte.

Om det belopp som ska återkrävas är högst 250 euro, behöver det inte återkrävas.

26 §

Jämkning

När ett beslut som avses i 22–25 § fattas får man helt eller delvis avstå från att återkräva räntan på ett understöd, om återkrav är oskäligt med hänsyn till understödstagarens förändrade omständigheter eller det förfarande som ligger till grund för återkravet.

27 §

Tidsfristen för återkrav

Ett beslut som avses i 22–25 § ska fattas utan dröjsmål efter det att den myndighet som ansvarar för återkravet har fått kännedom om en sådan omständighet med stöd av vilken utbetalningen av understödet kan upphöra eller understödet kan återkrävas.

Åtgärder för återkrav av understöd eller av ränta eller dröjsmålsränta på understödet får inte längre vidtas efter att det har gått tio år från det att den sista posten av understödet betalades ut. Om den användningstid som avses i 16 § 2 mom. gäller för ett understöd som ska återkrävas, räknas tidsfristen på tio år från utgången av denna tid.

Ett beslut kan fattas även efter den tidsfrist som föreskrivs i 2 mom., om det förutsätts i Europeiska unionens lagstiftning.

7 kap.

Särskilda bestämmelser

28 §

Informationssystem

Ärenden som gäller understöd enligt denna lag administreras i ett elektroniskt informationssystem. Arbets- och näringsministeriet är den i lagen om informationshantering inom den offentliga förvaltningen (906/2019) avsedda informationshanteringsenheten för informationssystemet. I informationssystemet lagras den information som behövs för att sköta de uppgifter enligt denna lag som gäller ansökan om, beviljande, utbetalning och uppföljning av understöd samt fortsatta åtgärder, tillsyn och granskning.

Bestämmelser om informationssystemet för Europeiska unionens regional- och strukturpolitiska program finns i 50 § i lagen om finansiering av projekt inom regionutveckling och Europeiska unionens regional- och strukturpolitik.

29 §

Beviljande av understöd för utvecklande av företag under exceptionella förhållanden

Under undantagsförhållanden enligt beredskapslagen (1552/2011) samt under normala förhållanden i samband med sådana mycket exceptionella omständigheter som på ett märkbart sätt plötsligt och oförutsebart orsakar betydande förändringar i företags verksamhetsmiljö och verksamhetsförutsättningar kan företag, utöver vad som föreskrivs i 5 §, beviljas understöd för utvecklande för att stödja och anpassa verksamheten samt för att trygga likviditeten.

Med avvikelse från vad som i 7 § föreskrivs om förutsättningarna för beviljande av understöd ska endast de förutsättningar för beviljande av understöd som anges i 7 § 1 mom. 1 punkten och 7 § 2 mom. 1 och 2 punkten tillämpas, när understöd för utvecklande beviljas i samband med sådana omständigheter som anges i 1 mom.

Närmare bestämmelser om beviljande av understöd och understödets användningsändamål i samband med sådana omständigheter som anges i 1 mom. utfärdas genom förordning av statsrådet.

30 §

Ändringssökande

I beslut som avses i denna lag får omprövning begäras. Bestämmelser om begäran om omprövning finns i förvaltningslagen.

Bestämmelser om sökande av ändring i förvaltningsdomstol finns i lagen om rättegång i förvaltningsärenden (808/2019).

31 §

Verkställighet

Ett beslut får verkställas trots att ändring har sökts, om inte den myndighet där ändring söks bestämmer något annat. En fordran som grundar sig på ett lagakraftvunnet beslut som har fattats med stöd av 23–25 § är direkt utsökbar. Bestämmelser om indrivning av fordringar finns i lagen om verkställighet av skatter och avgifter (706/2007).

8 kap.

Ikraftträdande

32 §

Ikraftträdande

Denna lag träder i kraft vid en tidpunkt som fastställs genom förordning av statsrådet och gäller till och med den 31 december 2028.

Genom denna lag upphävs lagen om statsunderstöd för utvecklande av företagsverksamhet (9/2014), nedan *den upphävda lagen*.

33 §

Övergångsbestämmelser

På ansökningar som kommit in före ikraftträdandet av denna lag tillämpas de bestämmelser som gällde vid ikraftträdandet.

Med avvikelse från vad som föreskrivs i 33 § 2 mom. i den upphävda lagen tillämpas 17 § i den upphävda lagen också från den 1 januari 2023 till den 30 juni 2024, om inte understödet finansieras enbart med nationella medel.

Den upphävda lagen och de bestämmelser som utfärdats med stöd av den tillämpas på understöd som har beviljats med stöd av den. På avbrytande av utbetalning, tillsyn, granskning, rätt att få uppgifter och utlämnande av uppgifter tillämpas dock vad som föreskrivs om dem i 15 och 17–20 § i denna lag.

Helsingfors den 8 april 2021

Statsminister

Sanna Marin

Näringsminister Mika Lintilä